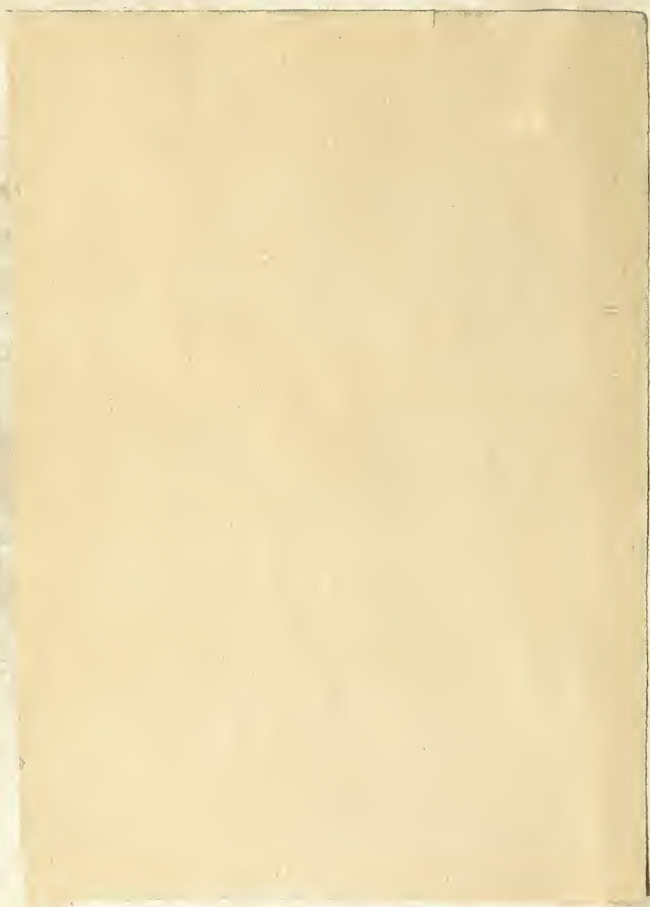

¶ Opusculum scribendi Epistolas Francisci Nigri incipit fœliciter.

Franciscus niger: Venetus Doctor: clarissimo uiro. Iacobo. geroldo. Styro Chnitelselden si: Patauini Cimnasii Moderatori excelentissimo: Ac utriusque uirtutis cultori Fœlicitatem.

NVma pompili⁹: q post Romulū secūdus: Romāi regni Monarchiam: Regiosque fasces fœlici sidere cōsecut⁹ ē: licet tū ī sabinis eēt solitudinem tantū uniusque egenæ suæ: cæteris spretis: cōfabulationē delegisset: nec unq̄ populari se īstituto. misceī uoluisset: ad sūmū tñ regni apicē de uectus: qd unicuique gētis sue ordini necessariū foret. sūma sp uigilātia exeq curauit. Vnde & romani moris & uetustatis i staurator ē appellatus: & post mortē diuino (ut credit) stemate donatus. Hoc tu consideras. Iacobe gerolde uir clarissime: licet superiorib⁹ annis: dū priuatam uitā ageris tuæ tantū utilitati primum insudans. ut stoicum uirum decebat bonarum omnium artiū studio indulgeres. nec alienis in negociis impeditū esse delectaret: ne odiosus uideris aliorum cansor fieri uelle. Cū tamē ad honoratam istā moderationem tuam primum ascendisti: in qua non tantū uidebas: tibi iuris utriusque moderamina suscipienda esse quo te duce facilius ad eius apicem possent uiri studiosi pertigere. Sed cum etiam multi occurerent: qui hoc in humili dicendi genere: quod familiare dicimus: tanq̄ arduū quoddam munus aggressuri difficiles uideantur posse proficere. Tu sane illorum laborem miseratus. qbus maxime necessarium fore uidebas: si a iuris tam diuini q̄ humani anfractus contenderent non solum oratoriam illam sublimemque facūdiam haurire. sed hanc quoque inferiorē: ex cuius uestigio ad illam facilior sit cōsensus. Me rogasti. ut qui hoc in gymnasio tuo publicas humanitatis lectiōis ꝓfiterer: humanū ēt hoc negociū tuo amore susciperē quo & tibi gratificarer: & ad hoc familiare scribēdi genus aspirantibus meo labore prodessem: Ego autē qui tuis in me plurimis maximisque beneficiis tibi adeo deuinctus sum ut si. uitā ēt ꝓ tua dignitate effūda: uł minimā adhuc nō uidear meritorū tuorū partē assecutus: ut tuæ amorē gererē uolūtati. studiosisque iuuenib⁹: meo labore aliqd emolumēti afferrē familiarē quandā scribēdi artē reperire cont⁹ sum: lōge qdē ab illa forēsi & graui semotā. Quā cū in unū corpus redegisse: ad te uir i tegerrime bōis auib⁹ mittere decreui: q cū sp bonarum artiū studiosus extiteris qb⁹ nō min⁹ ipse splendor sis reddere studuisti: q̄ illæ tibi: cūque semp doctos uiros adeo excolueris: ac pietissime cumplexus sit ut te utriusque uirtutis parētē oīs merito academia iā appellare nō dubitet: mihi dignus uisus es: cui opusculū hoc nrum cōmēdaret. ut illud a maliuorū morsibus tuereris. Ad te igit̄ uenietē suscipe libellū: & īter reliquos codices tuos: quos & plurimos & doctissimos in celeberimā bibliothecā tuā undique collegisti hūc quoque nostrū: tāq̄ illorū seruulū collocato. Nō eni indignū erit inter

tot sapientissimos uiros. quorũ monumenta splendidissimo pluteo tuo seruant famulantem quoq; nr̃am accederẽ codicilliũ cui scio utrãq;: fœlicem seruitutem futurã. Opus ãt ip̃m facile cõsequemur: si p̃rio epistolarũ genera declarabimus ad q̃ singulæ qb⁹ nũc potissimũ utimur. species deducunt̃. Secũdo si clausularũ ad tales epistolas facientiũ elegãtiam breuiter exponemus. Postremo si unicuiq; uirorũ ordini accõmodatos titulos. unico tã q̃ axiomate absoluem⁹: sed iã bõis auib⁹ susceptæ: p̃uinciæ: nr̃iq; istituti sumat̃ exordiũ. Francisci nigri Veneti doctoris p̃ nouitio℞ adolescẽtiã: ad pedestrẽ orõnem aspirantiũ utilitatem. Clarissimo uiro Iacobo geraldo Styro Chnitel feldẽsi patauini gymnasi moderatori excellentissimo. at utriusque uirtutis cultori: ischnos dicendi modus. p̃: entissime sacratus inchoat. ¶ Præfatio.

Cribendarũ epistolarũ initium licet multis uariis causis ascribãt illud ego tñ uerius existimauerĩ qđ in turpilianis fabulis uetutissimis memoriæ traditũ accipim⁹: nõ alia. s. de cã epistolã fuissa reptã: nisi ut absentes amicos hoc tãtũ remedio p̃ñtes redderem⁹: eorũq; l̃ras i tuẽtes: i teruallo locorũ ac tẽporũ ĩ terpolatam aliquanti sp̃ amicitiam ĩstaurem⁹: q̃ cũ potissiũ i diut̃na cõsuetudine fundamenta facere soleat: ea p̃termissa: nõ parũ quidẽ labefactari uidetur. Diuinam igitur nõ immerito epistolam appellauerĩ: quæ diuino fungens offico diuinum quoq; in nobis opus officiat.

¶ Epistolæ diffinitio genera: ac spẽs: cũ suis f̃gulis & exẽpli. ¶ Libell⁹ prius.

Pistola ẽ or tio pedestis: quæ absentes amicos præsentes facit tã ad uoluptatẽ: q̃ ad utilitatẽ tũ publicã tũ priuatam diuinit⁹ excogitata: epistolarũ autẽ genera sunt uiginti: primũ scilicet commendatiũ. secundum petitoriũ: tertiũ munificum: quartum demonstratiuũ: quĩtũ eucharisticũ: sextũ amatoriũ: septimũ lamentatoriũ: octauum: cõsolatoriũ: nouũ expositiuũ: decimũ gratulatoriũ: undecimũ exhortatoriũ duodecimum dissuasoriũ: tertiũdecimũ inuectiuũ: quartũdecimum expurgatoriũ: qntũdecimũ domesticũ: sextũdecimũ: cõe: decimũseptimũ iocosum decimumoctauũ cõmissiuũ: decimũ nouũ regiũ: uigesimũ & ultimũ mixtũ.

¶ Commendatitium genus. ¶ Capit. primum.

Ommendatiũ genus ẽ illud: qđ fit in alicuius certæ p̃sonæ comẽdatione ad demõstratiuã uel iudicialẽ causam accõmodatũ: hui⁹ autẽ generis spẽs sũt duæ. Vna. s. pẽtica. Altera uero dicæanica.

¶ Commendatia.

¶ Epentica. ¶ Dicæanica.

¶ Ciuilis. ¶ Criminalis.

¶ Epẽtica epistola cõmẽdatiua ẽ. illa q̃ scribit̃ in alicui⁹ certæ p̃sonæ cõmẽdationẽ p̃ aliq̃ dignitate cõsequẽda. Cuius epistulæ talis ẽ regula. ¶ Regula.
¶ Si cõmẽdatitiã epistola q̃ epẽtica dr̃ scribere uoluerimus: illã i p̃tes q̃tuor

diuidemus. In quarũ prima ab ea persona beniuolentiã captabimus: ad quã scribimus: laudantes illã uel a liberalitate siue munificentia q̃ in omnes uititur unde nobis maxima exortat̃ fiducia ad ipam ueniẽdi: cũ spe id facile obtinendi quod cupimus. uel etiã ab alia uirtute: & maxime ab illa cuius estis plenus: quẽ cõmendare uolumus: dicentes eã psonam semp fuisse assuetã talibus uiris fauere: cũ ipsa ex eorũ numero sit. In secunda uero beniuolentiam captabim⁹ ab ei⁹ psona quã cõmendare intendimus: ipm maxime laudantes: dicentes: quoq; ipam ꝑpter uirtutes suas omnibus eẽ gratissimã: & nobis præcipue: qui eius consuetudine diutius us̃ fuerimus. In tertia aũt rẽ ipsã exponemus: q̃ impetrare cupimus illã esse istam honestã & facilem arguentis: & ex qua maximũ sit honorẽ cõsecutus ille ad quẽ scribim⁹: si uoluerit illi amico nostro fauere quẽ cõmẽdamus. In ultima uero parte uel aliqđ præmiũ pollicebimur: uel potius perpetuam seruitutẽ nostram offerem⁹ si quod petimus consequi poterimus. dicentes quod quicqd in ipum amicũ factũ fuerit anq̃ in nos ipsos factũ estimabimus. ℂPropositio.

ℂCõmendetur Cæsar sempronius pro equestri dignitate consequenda.

ℂExemplum. ℂPars.

ℂNõ auderẽ iuctissime Cæsar tã familiariter ad maiestatẽ tuã scribeñ: ne temeritatis uitio notandus essem: nisi te omniũ humanissimũ omniũq; adeo benignissimũ eẽ perspicerẽ: ut eos etiã quos nunq̃ uideris non cesses ĩ dies tua tibi beneficiẽtia deuincire: unde fit. ut ego quoq; ad te uenire nõ dubitẽ cũ summa spe id obtinẽdi: qđ a te potissimũ impetrare cupio. Semprõio nã q̃ uiro strẽnuissimos multos ãnos utor ualde familiariter: q & suo splẽdore & utriusq; uirtutis isignibus: omni populo modo adeo gratus est: ut quẽ illi præferant. habeant profecto neminem. Is eni cũ annis exactis: hac i expeditiõe tua pannoniæ multa quidẽ atq; præclara de se strategemata præstiterit q̃bus apud omnes milites tuos maximam sibi gloriã cõparauit: emeri⁹ nũc miles in patriã q̃etẽ reuerti cupiens: uellet meritã militiæ suæ lauream cõsequi: ꝑinde me exorauit: ut eũ tuæ maiestati cõmendarem. Ego igit̃. qui eius petitiõnẽ iustam eẽ & hõestam uideo: utis. s. digno laborũ suorũ p̃mio condõeẽ: quo reliq magis ad uirtutẽ accendant̃: tuæ illæ inuectissimæ maiestati summopere. cõmendo: ut cũ eũ militari stẽmate decoraueris: & meam intelligat cõmẽdatiõem nõ fuisse uulgarẽ: & tibi immortalẽ gratiam sit habiturus. Vale. ℂDecæanica ciuilis.

ℂDecæanica epistola cõmendatiua ẽ illa quæ scribitur in alicuius certæ psonæ cõmẽdatiõem: ꝑ aliquo negocio expediendo. Huius aũt epistolæ species sunt duæ. Vna scilicet ciuilis: & altera criminalis.

ℂDecæanica epistola cõmendatiua quæ ciuilis dicitur: ẽ illa quæ scribitur ĩ alicuius certæ psonæ cõmendationẽ: pro aliqua forensi causa expedienda. cuius epistolæ talis est regula. ℂRegula.

¶ Si cōmēdaticiam epistola dicæanicam q̄ ciuilis dr̄ scribere uoluerim⁹: illā silr̄ in ptes q̄ttuor diuidem⁹. In q̄rū prima beniuolentiam captabim⁹ ab ea p sona: ad q̄ scribim⁹: laudantes ip̄am sūma iusticia & æq̄tate dicentesq̄ ide no bis maximam spē fuisse exortāq̄ amici nr̄i cām cōm ēdatā suscipiet. In secū da uero beniuolentiā captabim⁹ ab ea p̄sona: q̄ cōmendare uolum⁹: laudā tes ip̄am ab omni uirtute: q̄ ei poterimus tribuere: & dicentes. qđ pp tales uirtutes nō solū nobis: sed etiā omni populo sit gratissimus. In tertia aūt be niuolentiam captabimus ab ipsa re de q̄ scripturi sūus laudentes: ip̄am a iu sticia & æq̄tate: a facilitate & amplitudine & ab utilitate: dicentes maximū iu dici futurū honorem si eam suscepit expediendam In ultima uero p̄te pete mus qđ inpetrare intēdimus: dicentes pr o amicū nostrū maximam spē hr̄e qđ pp̄ter amoré nostrū sit ei cōmēdatus. deinde rogabim⁹: ut hæc spes eū nō fallat. pmittentes aliquid p̄miū: ut p̄cedenti epistola tactū est. ¶ Propositio.

¶ Cōmendetur iudici pomponius: pro forensi negocio suo expedicendo.

¶ Exemplum. ¶ pars.

¶ Tanta est iusticia & æq̄tas tua excellentissime iudex q̄ nō mihi solū: sed oī b⁹ etiam ciuib⁹ istis nouissima: est ut sine alteri⁹ patrocinio uiri possit q̄sq̄ in tepid⁹ ad te cōfugere: cū sūma ac certissima spe: etiam cōtra acerrimos aduer sarios suos uictoriā obtinendi. Vnde p̄ter amorē ac beniuolentiā illam quæ inter nos uterq̄ nr̄um deuictus est: nō mediocris ēt mihi fiducia suggerit q̄ si aliquē tibi lr̄is meis cōmēdauero q iniuste ab aduersario opprimat̄ æq̄ssi mū illi fauoré tuū p̄stabit: Cū igit̄ pōpōio uiro optīo p multos ānos utar fa miliarissime q singulari uirtute sua oīb⁹ q̄ gratissim⁹ ē cui⁹ uirt⁹ nō obscuro nec uario sermōe: sed & clarissima: & una omniū uoce p̄dicat̄. Cū is magna q̄dā negocia & āpla & expedita hēat corā excelentia tua pagēda. & ex qb⁹ ma gnū posset & honorem & dec⁹ cōseq. me rogauit ut ei⁹ tibi hæc negotia uel lē p litteras cōmēdare: Cōfidās se litteris istis apud te gratiosū fore. Ego igit̄ qui talem uir̄ maxime diligo: cū pp̄ter ei⁹ uirtutem: tū maximam p̄bitatem ei⁹ cās tibi sūmope cōmendare rogoq̄ ut omnib⁹ in reb⁹ eū ita tractes: ut in telligam amicitiam nostram inter nos aliquid ualuisse. cui ipse ppetua erit seruitute deuict⁹. Vale. ¶ Dicæanica criminalis.

¶ Dicæanica epistola cōmēdatitia: q̄ criminalis dicit̄: est illa quæ scribit̄ ī ali cui⁹ certe p̄sonæ cōmendationem pro aliqua criminali causa expedienda: cuius epistolæ talis est regula. Re gula.

¶ Si cōmēdatitiam epistolam dicæanicā q̄ criamīalis dr̄: scribere uoluerim⁹ illā similiter ī ptes q̄ttuor diuidem⁹. In q̄rū p̄ria nō ampli⁹ aptus sed occulte beniuolētiā captabim⁹ p insinuationē: laudāte p̄rio p̄sonā illā ad quā scribe mus dicētesq̄ illā penitus adhorere ab illo uiro: cuius fuerit notatus ille quē cōmēdare uoluerim⁹ deinde dicētes: nobis etiā sūmope displicet̄ qđ tali ul to obiicitur: aggrauantes illam quantum poterimus. In secūda uero dicem⁹

quod licet sup hac re deliberauissemus nihil penitus scribere tñ cõsiderantes bonũ aliquod uel utilitatem publicã seu priuatam:q̃ posset ex tali uiro ꝓcedere cũ excepto hoc uitio.cuius insimulatus est:alias sit bõus & hõestus: cõabimur ipsũ paulatim cõcludens:qđ hõ nõ res sit inspicienda:in tertia aũt ei oĩbus uirib⁹ nr̃is talem uirũ cõmendabim⁹ expõentes quanta sit inde utilitas secuta.In ultima uero offerem⁹ ipsũ nõ ampli⁹ esse talia facturũ:sed poti⁹ semp uirtutib⁹ & bõis opibus uocaturũ:offerentes similiter & opam nostram & talis uiri nũq̃ illi ad quem scribim⁹ esse defeturam ¶Propositio.

¶Cõmendet̃ Cæsari Milo:ꝙ quamuis Clodiũ interemit:a capitis tñ mulcta liberetur. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Noui Cæsar inuectissime:quãtũ semp ab ineũte etate ab omi penit⁹ scelesto facinore fueris alienus:ita ut nullũ nũquã uolueris flagitiosũ uirũ in hac tua ciuitate coalescere:& illũ ꝑcipue:qui ab omni pietate semotus:in ꝓprios cõciues suos paricidiũ cõmittere ausus fuerit. Vnde & ego quoq̃ nõ solũ homicidas a me penitus alienos feci:sed eos tanto magis abhorrui:q̃to crudeliores sũt in ꝑturbanda hominuũ societate.quæ semp ab omnibus mirifice tutanda est.Hinc effectũ erat:ut nullo pacto uellem:& iam rogat⁹: in milõis fauorem ad tuam maiestatem scribere:nisi me cæteræ ei⁹ uirtutes cogissen q̃ tot & tantæ sũt ut eas uix mũere audeam.Is.n.excepto hoc facinore:qđ ẽt inuitus patrauit.tanta semp fide in remp.nostram usus est:& sæpissime pro eius salute seruanda nõ opes solũ:sed ꝓpriũ sanguinẽ expõere nõ dubitarit. Quod cũ mecũ ipse cõsidero:nõ mihi uidet̃ hoc casuale facinus tantarũ uirtutũ præmia abolere debere.Tuam proinde maiestatem exoro:ut nõ rem sed hominem ipsum inspiciens tanto uiro dignetur ueniam prebere qui & nunq̃ deinceps in tale facinus est lapsurus & pro te:ut semper an ea fecit animam ipsam si opus fuerit:est libentissime expositurus. ¶Vale.

¶Petitorium genus. ¶Capi. ii.

Etitorium genus est illud quod fit ꝑ alicuius certæ rei impetratione:quæ uel in aliqua gratia consequenda:uel in aliquo munere obtinendo constituta est:huius igitur generis species sunt duæ Vna.s.gratiæ:altera uero rei. ¶Petitoria.

¶Gratiæ. ¶Rei.

¶Petitoria epistola gratiæ est illa q̃ ad aliquem amicũ scribitur pro alicuius rei incorporeæ impetratione cuius epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si petitoriam epistolam gratiæ ad amicũ scribere uoluerim⁹: uel ĩ doctrina:uel in cõsilio seu in aliquo patrocinio impetrando:in ptes quinq; talem epistolam diuidere debemus:in quarum prima oportebit nos dantis facultatem declarare ne forte se excusare possit ꝙ si quæreret id faceret:in secũda uero petitionis nostræ honestatem & iusticiam ostendem⁹:ne forte si excusans amicus ille ad quẽ scribimus:diceret se faturum si æquum essent.In ter

tiam aũt rei petitiæ modũ & facilitatẽ aperim⁹:ut eo libẽtius eam cõseqmur quo facilius fieri poterit. In q̃rta ueo p̃miũ pollicebimur:uł in aliquo precio cõstitutũ si mercenaria fuerit p̃sona uel potius i seruitute ppetua offerenda:ut bonũ decet. Propositio aũt q quinta pars est his superioribus ptibus intericetur ubi ptior esse uidebitur. ¶Propositio.

¶Petatur a Cicerone patrociniũ in cã ualleriiq̃ coram iudicibus acturus est. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶In credibilis illa facũdia tua. Marce tulli:q̃ i oĩum oculis mirifice elucescit: ita ut nullũ p̃ter te cẽseat ciuitas nostra oratorẽ hr̃e:q i forensib⁹ causis sapientia iusticia & æqtate utat̃: & i cæteris rebus pagẽdis nõ minus sibi apud oẽs splẽdoris & gloriæ adiiciat:me nũc potissimũ ad te uẽire cõpellit cũ summa fiducia id cõsequẽdi quod anim⁹ meus exoptat:est nãq; mihi cũ aduersario meo iustissima q̃dã cõtrouersia q̃ cũ ab eo hereditate spoliat⁹ sim:peto ut in eam uolẽte sic iustitia redicat:ille aũt nequissimo ĩ me aio pturbatus suis studet cauillationibus me ab illa remouere. Tuã igit̃ in hoc casu sapiẽtia requiro:q̃ i senatu corã iudicibus orationẽ hitura nõ solũ me ab his aduersarii calliditatibus absoluat:sed etiã in optatã hereditatẽ inducat. Quod p̃fecto tibi facile futurũ est:si ad patris mei testamẽtũ aduerteris q p̃ter oẽs me unicum sibi hereditatẽ legauit:q̃uis patrui mei caliditate urgẽte uidear ab hac penit⁹ heredẽ alienus. Quod si feceris:ut spero:& opto post legitimã mercedẽ tuã quæ tibi a me liberaliter exponetur me semper habebis:cui tã q̃ minimo seruo posses in oĩbus tuis uotis ac desideriis iubere Vale. ¶Petitoria rei

¶Petitoria epistola rei est illa quæ ad liquẽ amicũ scribit̃: pro alicui⁹ rei corporeæ impetratione:cuius epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si petitoriã epistolã rei ad amicũ aliquẽ scriber uoluerim⁹ p aliquo mũere ĩpetrando istam similiter epistolã in partes qnq; diuidem⁹. In q̃rũ prima beniuolẽtiam captabim⁹ ab ea p̃sona ad q̃ scribim⁹:laudãtes ipsam pari⁹ a liberalitate. Deinde potissimũ ad auctoritate illius rei cõcedẽdæ quã petim⁹. In secũda uero demõstrabimus petitionibus petitionis nr̃æ honestatẽ una cũ summa ipsius rei petitæ necessitate si quã uix facere possimus. In tertia ãt oñdem⁹ tali uiro facilẽ eẽ nobis illud tribuere qđ petim⁹:& in hoc loco apiem⁹ ipsi⁹ uiri facultatẽ:nõ solũ in tali re sed ẽt in maiore multo erogãda. In q̃rta uero preterea mium aliqđ pollicebimur:uel p̃cio cõstitutũ:uł poti⁹ in aliq̃ seruitate:q̃ a um nr̃um obstẽdat. Ipsa demũ p̃positionẽ ĩter ptes istas p̃ut nobis melius uidebitur:interponemus sicut in superiore præceptum est.

¶Propositio.

¶Petamus a Titio digestorum opus quod nobis maxime affectamus.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Noui semp Titi eã rẽ ĩgenii tui cõditionẽ:ut ad uirtutẽ aspirãtib⁹ uiris nõ opibus solũ:sed ẽt sanguine ipso:si opus foret. benignissime subuenires. ea

quæ de causa nõ mediocre tibi apud omnes nomen cõparasse.nec minorẽ quoq; a diis gratiã cõstitutã.qui te tot tantisq; opibus stipauerũt: ut facile ẽt præter hãc beneficiã tuam possis omnibus suppetias ferre. Hinc est. ꝙ cum iã per multos annos iuri cæsare operã præstẽ.ad nõ possim propter liberorũ inopiã ad eius apicẽ peruenire.statuerim ad tuã opẽ confugeṙ.sine qua aut nihil penitus hoc in gymnasio consequi potero.aut tandẽ inceptã ꝓuinciã deserere cogar:Cũ igitur tibi bonis uiris & ad uirtutẽ anhelantibus tã facile sit opẽ sub ministrare.ꝗ uelle & posse.cũ præsertim etiã multos tuæ fidei commendationes olim (ut ita dixerim) ad cælũ usq; sustuleris.Tuã proinde beneficiã exoratã uelim.ut mihi digestũ unũ digneṫ elargiri quo iceptũ studiũ pficere possim:& tibi nõ mediocrẽ gloriã adiũgere.Quod si feceris ut spo & opto:tãti in me beneficii memorie nulla unq̃ delebit obliuio sed tibi poti⁹ si debitas gratias agere uel referre nõ potero.sum tamen immortales habiturus.Vale.

¶Magnificũ genus. ¶Capit. iii.

M Vnificũ gen⁹ est illud quod fit pro alicuius certæ rei errogatione.quæ uel in aliqua gratia elargiẽda uel ĩ aliquo muneṙ cõdonando cõstituta est Huius igiṫ generis species similiter sunt duæ.una.s.gratiæ altera uero rei.

¶Munifica.

¶Gratiæ. ¶Rei.

¶Munifica epistola gratiæ est illa.quæ ad aliquẽ amicũ scribitur:ꝑ alicuius rei in corpore errogatione:cuius epistole talis est regula.

¶Regula.

¶Si munificã epistolam gratiæ ad amicum aliquẽ scribere uoluerim⁹: uel ĩ doctrina uel cõsilio seu in aliquo. patrocinio errogando:illã in tres partes diuidemus: in quarum prima captabimus beniuolẽtiã ab ea ꝑsona ad quã scribimus demonstrantes ꝙ ꝓpter amorẽ & beniuolẽtiã:qua in eam sum⁹ affecti:deliberauim⁹ talem gratiam ei cõferre qualem ipse per litteras suas petiuerit uel qualẽ nos scimus ipsi esse necessariã.In secunda uero exponemus nostrũ:quod ipsi amico uolumus errogare:ipsum quanto honesti⁹ poterimus laudantes:ad hoc ut ipsi gratũ sit ut ab ipsa re uideamur beniuolentiam nobis constituere.In tertia autẽ & ultima offeremus eidem amico operam nostrã.In cæteris reb⁹ q̃ licentissime accommodatam.dummodo possimus ei rem gratam facere declarantes hæc esse amici officium:ut in rebus omnibus debeat alteri amico operam suam ꝑbere.

¶Propositio.

¶Polliceatur.Cice.patrocinium suum ualerio in cã forẽsi:quã corã iudicibus aucturus est.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Accepi tuas,litteras Valeri charissime:ex qbus intellexi quanto desiderio afficeris:ut tibi in cõtrouersia tua patrociniũ meũ ꝑstare uelim:quod ꝓfecto me facere cogit:nõ solũ causæ tuæ iusticia & æqtas:q̃ omniũ uirorum bonorũ fauorẽ merito cõseq habet:sed etiam amor ille & beniuolẽtia singularis q̃ semper ab ineunte ætate in oẽs tuos ĩ te præcipue affectus sum.Tibi ꝓinde

nō solū patrociniū meū in hac tua cā pollitior uerū et oēm offerro fauorē quē amicissim⁹ qsq₃ alteri debet amico cōicare. ita ut nullū penitus laborem recusaturus sum. dū tibi gratificari possim: qđ adeo libenter exequi cōabor: ut si res mea ꝓpria ageret: sed hoc melius fieri q̄ scribi aut dici uolo. In cæteris aūt rebus: q₃ p me tua grata effici poterūt: offerro me tibi in omnibus adeo deuotū: ut scias me nihil gratius exequi posse: q̄ qđ tuæ sensero gratum esse uoluntati: qui omnem operam meam in omnibus optatis tuis q̄ libentissime parata offero. Vale. Munifica rei.

Munifica epistola rei est illa q₃ ad aliquem amicū scribit ꝓ alicuius rei incorporeæ erogatiōe: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

Si mūificā epistolā rei ad amicū aliquē scribere uoluerimus: ꝓ aliquo mūere erogando. istā similiter epistolā in partes tres diuidem⁹. in q̄rū prima captabim⁹ similiter bēiuolentiam ab ea persōa ad q̄ scribim⁹. declarantes. q₃ pp amorem & beniuolantiam q̄ in ipsam sim⁹ affecti: deliberauim⁹ ei tale mun⁹ fauere: q̄le ipse nobis p litteras petiuerit: qa maxime scim⁹ ipsū tale donū nō solū ei gratissimū futurū sed esset maxime accōmodatū. in secunda uero cōabimur omnib⁹ uirib⁹ nostris ipsū mun⁹ nostrū cōmendare: cū omni tū modestia & sapientia. ne uideamur ipsū laudantes: de nobis iactanter loq. & similiter in hoc loco cōabimur ostendere qđ hoc tantū fecerim⁹ ea de causa. qa sum⁹ ualde inclinati ad oīa facienda q̄ scimus tali amico nostro esse utilia & grata: in tertia uero & ultima offerem⁹ similiter in ceteris reb⁹ oēm operam nostram amico accōmodatam. dūmodo scimus ili gratificari & aliquid emolumenti afferre. Propositio.

Mittat titi⁹ digestorū op⁹ arcadio quid ipse ab eo per litteras exposuerat

Exemplum. Pars.

Litteræ tuæ q̄s ꝓximis dieb⁹ accepi: me adeo delectarūt arcadi charissime ut īter cæteras molestias meas. hæc mihi maxīa ꝓfecto cōsolatio fuerit. Cū p̄cipue nihil aliud affectē: q̄ ut tibi me gratificari sentiā: & maxīe cū uideo iādiu te litteris & bōarū artiū studio adeo deditū esse: ut quē tibi p̄ferā. habeam pfecto neminem qđ mihi tanto grati⁹ est: q̄nto maior est amor & beniuolētia q̄ in te afficior: q̄ te esset indies exoptat in maiorē uirū euadere. Qua pp cū a me per litteras easdem petieris digestorū op⁹: ut eo facili⁹ possit inceptū studiū perficere: quo maior tibi dabit cōmoditas studēdi. deliberaui qdem desiderio tuo satisfacere. Vnde expedito subito hoc nūcio cui ad te litteras istas dedi nisi libentissime tibi: op⁹ qđ tantopere cupiebat: ut eo in tuis studiis adeo familiarit ut possis qđ & tibi utilitatem maximam mihi nō minorem leticiam adiūgat: nam ꝓfecto q̄nto magis te diligo tanto maiore afficior cupiditate: te aliq̄ndo in huiuscemodi artiū nostrarū palestra uictorem uidendi. Si qd est p̄terea qđ tibi gratū efficere possim & periucūdū: tuū est p̄cipere: meū aūt exhilari frōte mandata tua exequi: cui etiam omnem ope-

ram meā offerro:tu omnib⁹ optatis tuis q̄ libentissime accōmodatam Vale.

¶Demonstratiuum genus. ¶Capi. iiii.

DEmonstratiuum genus est illud:quod fit in alicuius certæ personæ laudem uel uituperium. huius igitur generis species sunt duæ.una scilicet laudis.altera uero uituperii. ¶Demonstratiua.

¶Laudis. ¶Vituperii.

¶Demosttatiua epistola laudis est illa quæ ad aliquē amicum scribitur:pro alicui⁹ personæ cōmendatiōe.cuius epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si demōstratiuam epistolam laudis ad aliquem amicum scribeī uolueri mus:uel in ei⁹ laude:ad quem scribimus uel alterius personæ de qua mentionem facere uolumus illam in partes tres diuidemus: In quarum prima declarabimus:quod licet uires nostræ nō sint sufficientes ad laudandum tā tum uirum:quia eius conditiones superant omnem modū scribēdi:tamē ut faciamus officiū nostrum nō possumus aliquid scribendi quæ nobis uidebitur esse conuenientior.In secunda uero incipiem⁹ ipsam p̄sonam laudere ab aliqua uirtute uel disciplina quæ laudabilior sit in tali uiro quē laudamus:& effet uniuersalibus clausulis utemur dicendo eius conditiones tales & tantas esse q̄ nō possumus in tali stilo scribendi illas complecti in tertia autē & ultima dicemus nos uoluisse hæc pauca dicere q̄ quasi nulla sunt respectu illorum quæ dici possunt:simulq̧ declarabim⁹ omnia hæc dixisse nō assentio nis: sed ueritatis cā īcitatis:& ut aliq̄tulū gratū animū ostendere mus erga talē uirū quē cōmēdauim⁹ offerendo similiter omnē operā nostrā ipsi amico penitus in omnibus suis optatis paratam ¶Propositio.

¶Laudatur Callimachus uates:apud illustrissimum dominum ac senatū uenetum. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Licet bon⁹ longe meis uirib⁹ impar hodie susceperī serenissime pricepsꝫ uosq̧ nobilissimi patricii:ut p̄ lras meas uobis callimachi uestri laudes exponerē: q̄ tot & tante sūt ut ꝑfecto nesciam q̄b⁹ potissimū initiū susceptur⁹ sim: q̄ ut facilē oēm dicēdi scribendiq̧ facultatē superāt.Est tñ officiū meū:q eiusdē militiæ disciplīa teneor hūc strēnuissimūq̧ sapētissimūq̧ militē sūmis laudibus extollere:q ēt ībecillæ huic epistolæ meæ facile poterit cōueniēs argumētū præstare.Est ꝑfecto talē tātūq̧ Calimachi mei ingeniū talis doctrina: ac rerū pene oīum experiētia:ut pares admodum sibi paucos nostra uiderit ætas q tā in publicis q̄ priuatis lectiōibus suis tantæ ē huic gymnasio uīo utilitati tāto splēdori & ornamō ut facile eo instituēte cætera italiū gymnasiaq̧ hūanā disciplinam ꝑfiteant:& supet & excellat. Sed nollē:diu in tāti uiri laudib⁹exponēdis īmorando:epistolæ modū nesci⁹ excedere.ꝑide ī aliud tp̄us reliq̄ nō scribēda sed poti⁹ dicēda reseruabo & fidei ueritati inseruiam & uobis tantū uirū meli⁹ ītelligēdū noscēdūq̧ præstē:ui ēt ut cæteris laude dignis facere soletis & gratiam & fauorē uestrū benigissime priuatis.Vale.

¶Demonstratiua uituperii.

❡ Demõstratiua epistola uitupii est illa quæ ad aliquẽ amicũ scribitur ꝑ alicuius certæ ꝑsonæ uituperatiõe. Cuius epistolæ talis est regula. ❡ Regula.

❡ Si demõstratiua epistolam uitupii ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimus: in alicuius certæ ꝑsonæ uituperatiõnẽ: illam similiter in tres partes diuidemus in quarũ prima bẽiuolẽtiam captabimus a ꝑsona nostra. demõstrantes q̃d nõ uelimus scribere cõtra talẽ: ꝑsonam: eo q̃d naturaliter delectemur aliis detrahere: sed assignabim⁹ aliq̃ rationabilẽ causam: ꝓpter quam sim⁹ incitati ad talia scribenda. in secũda uero uituperabimus ipam ꝑsonam. cõtra quã scribere intẽdimus. cũ omni modestia & honestate: ita ut nõ uideamus hoc facere ꝓpter odiũ uel malignitatẽ: sed potius propter ueritatẽ tutandam. uł qa ipsa dũ in sꝑbiam eleuat̃. & nemınẽ uult apud se pati. potius digna est tali uituꝑtione: ut deinceps desistat ab ista superbia. in tertia aũt & ultima excusatione capiemus cũ ea ꝑsona ad quam scribimus si fortasse cũ tali scriptura aures suas offenderim⁹. dicẽtes nos ideo hæc ad eam scripsisse qa intelligim⁹ ei⁹ integritatẽ: & ideo uolum⁹ sup his omnib⁹ eam iudicẽ cõstituere: offerẽdo nos ipsos & oĩa nostra ipsi amico accõmodare. ❡ Preposítio.

❡ Vituperetur Catilina apud ciceronem quia ipse in patriam cõiurauerit.

❡ Exemplum. ❡ Pars.

❡ Nõ ẽ cõsuetudinis meæ Cicero clarissime. ut aliis detrahẽdo q̃d plæriq; facere cõsuerũt: mihi famã gloriãq; cõparare studeã. & is ꝓcipue: quoꝝ scelesta facinora mihi min⁹ nocere possunt. imo & sæpius ab inimicis meis lacessitus ad ultimũ usq; ꝑpess⁹ sum. Sed cũ uideã scelestissimũ Catilinã q sibi oẽs ciues nr̃os ꝑpetua q̃dã seruitute deuictos existimat nõ solũ in priuatũ bonũ sed ẽt in publicũ scelestissime cõiurasse. nõ possũ me penit⁹ cõtinere. qn eius tibi scelera apiã. ne fortasse diu occulta magis nocerẽt. Scias ꝓind̃ Cicero clarissime. ꝑter reliq̃ huiusce nebulonis uitia. q oibus ꝑfecto notissima sũt. hoc quoq; deterrimũ adiũgi. ꝙ die noctuq; scelestissimus iste carnifex oẽs nefarios uiros ambit. ut eos bonorũ uirorũ pniciẽ inducat. hoc. n. oibus ciuibus nr̃is adeo manifestũ ẽ ut sole clari⁹ elucescat cũ ꝑsertı ẽt publicis minis multos affecerit: q eũ tanq̃ uenẽosũ serpẽtẽ effugiũt ꝓinde eradicãdũ eẽt hoc malũ mi Cicero: ne graui⁹ inualescẽs offẽderet Nõ scripsi hæc ꝑfecto ut aliquo in eũ odio uel maliuolẽtiæ meæ satisfacerẽ: q̃ penit⁹ semp abhorui. sed ut te his reb⁹ tanq̃ sæuorũ iudicẽ cõstitaẽs: inducerẽ tãdẽ ad pestẽ istam ex nostra ciuitate tollerandam: tibi In omnib⁹ ẽt opam meam offerens q̃ libẽtissime paratam Vale.

❡ Eucharisticũ genus. ❡ Capi. v.

EVcharisticũ genus ẽ illud quod scribitur ad aliquẽ amicũ in gratiarum actionibus referendis: pro aliquo beneficio suscepto: & huius generis species sunt duæ. Vna scilicet pro munere: Altera uero pro beneficio. ❡ Eucharistica.

❡ Pro munere. ❡ Pro beneficio.

¶ E ucharistica epistola ꝑ munerẽ ẽ illa q̃ ad aliquẽ amicũ scribitᷣ igratiarũ actionibus. ꝑ aliq̃ re corporea elargita: Cuius epistolæ talis ẽ regula. ¶ Regula.

¶ Si eucharisticã epistolã ꝑ munerẽ ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimꝰ: ut ei grãs meritas agamus: illã in partes tres pricipaliter diuidemus. In q̃rũ prima beniuolẽtiam capitabimꝰ a re ipsa. quã ab amico suscepimus: diceres ipã esse tanti precii. ꝙ non facile possumꝰ ei debitas gratias agere. In secũda uero beniuolẽtiã similiter cõstituemꝰ a ꝑsona nostra daclarantes: ꝙ uires nostræ nõ sũt sufficiẽtes ad correspõdendũ humanitati eius uiri: ad que scribere intẽdimus. cũ ipsa superet oẽm modũ dicẽdi siue scribendi. In tertia aũt & ultima tales grãs referemus quales potuerũt uires nostræ offerentes similiter oẽm operam nostram tali amico in oibꝰ suis uotis paratam. ¶ Propositio.

¶ Gratias a gattitio arcadius pro diegestorum opere: sibi ab eo elargito.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Cũ tui ĩ me mũeris magnificẽtiã & liberalitatẽ cõsidero Tibi clarissime uideo quantæ sintã me tibi gratiæ nõ solũ agẽdæ uerũ ẽt referẽdæ. Sed nõ possum exiguæ ingenioli mei uires hoc opus ꝑficere: qd̃ nõ solũ ipã exsuperat sed ẽt facile oẽm dicẽdi scribẽdi ue materiã u cit: Vnde qd mihi potissimũ faciũdũ sit. penitus ignoro si. n. a tali gratiarũ actiõe discedã: ingratitudini mihi maxime ascribẽdũ erit: si uero grãs agere tẽtauero. nec mẽtẽ uerba sequẽtur nõ minori uitio fortasse tribuẽdũ: ꝙ nõ possit aĩus meus sui gratitudinẽ præferre. Cũ igitᷣ id asseq nequeã: qd̃ cupio. ne ab officio meo peniteꝰ discessisse uidear illud saltẽ ac animi mei gratitudinẽ demõstrãdum: ingenue ꝓfitebor me nõ hẽre. quo pacto pro tãto ĩ me beneficio tuo. tibi meritas gratias agam. Dabo tñ opam ut si qua in re tibi prodesse possim. nunq̃ laboribꝰ uel uiligis paream sed potiꝰ tanto libẽtiꝰ oẽm tibi seruitutẽ meam deuoueam quanto in me fueris beneficentior. Vale. ¶ Eucharistica pro beneficio.

¶ Eucharistica epistola pro beneficio ẽ illa quæ ad aliquem amicũ scribitur in gratiarum actionibus: pro aliqua re incorporea elargita. Cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si eucharisticã epistolam ꝑ bñficio ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimꝰ. ut ei meritas grãs agamꝰ: uel ꝑ cõsilio: aut doctrina: sed patrocinio dato: illã similiter in partes tres diuidemꝰ. In quarũ pria beniuolẽtiam captabimꝰ a nobis ipsis: demõstrantes ꝙ nesciamꝰ. a qbꝰ uerbis potissimum debeamus incipere: ut ꝑ tanto suscepto bñficio grãs agamus: qa ingenii nostri uires nõ sint sufficientes ad id peragendũ. In secũda uero bẽiuolẽtiam cõstituemus ab ipsa re: laudantes eã quantũ poterimꝰ & dicẽtes ipsam nobis maxie fuisse necessariam. & ideo accidisse gratissimũ. In tertia aũt gratias agemus q̃les poterimus sed demõstrantes animũ nostrũ ualde esse inclinatum ad oẽm gratitudinẽ demõstramdam & in hoc loco similiter offeremꝰ omnẽ operã nostram huic tali amico q̃ libentissime accõmodatam. ¶ Propositio

¶ Gratias agat cicerōi ualeri⁹: ꝓ patrocinio inpēso in ei⁹ cā coram iudicibus.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Incertū est mihi profecto Cicero quibus potissimū uerbis tibi gratias agā pro tāto in me beneficio tuo. qui nō solū causam meā benignissime tutandam suscipisti: sed etiam illam facillima quidem atque citissima uictoria expediuisti. cū eni hoc tuū in me meritū cōsidero: dificiūt sane uires: quæ se uident a tāta beneficia tua superari. Sicut enim mihi necessariū erat hoc officium tuum quod me a multis quidē curis liberauit. ita & gratissimus accidit & per iucundum: unde efficitur: ut maxime cupiā pares tibi gratias referre. Sed cū hoc nostri nō sit opis: cuius per exiguum ingeniū: illud tamē ad animi gratitudinem aperiendam absoluam. Quod cū immortale sit futurum in me hoc beneficium tuū. imortales quoq; tibi gratias me coget habere. Nā ꝑfecto nō solū referī. sed nec agei quidē audeo satis dignas. dedāq; tibi præterea ē oēm facultatē meā oēm. operam. neq; ipm totū. cui⁹ seruitutē uolo tibi ꝑpetuo esse dicatam. Vale. Amatoriū genus. ¶ Cap. vi.

Amatorium genus est illud quod fit in amoris nostri demōstratione. ad aliquē amicum. quē amare cognamur. & huius generis species sunt duæ Vna scilicet honesta altera uero turpis.

¶ Amatoria. ¶ Honesta. ¶ Turpis.

¶ Amatoria epistola quæ honesta dicitur ē illa. quæ ad aliquā amicum scribit pro amoris nostri declaratione. quo honeste in ipsum fuerimus affecti cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si amatoriam epistolā. quæ honesta nūcupatur. ad aliquam ꝑsonam scribere uoluerimus. illam principaliter in tres partes diuidemus. In quarū prima beniuolentiam captabimus ab ea persona. ad quam scribium⁹ laudātes uirtutem uel probitatem suam propter quam dicemus omnes esse inclinatos ad illam nō solum amandum: sed etiam obseruandum. In secūda uero declarabim⁹. quod etiam nos propter talem istius uiri uirtutem. & optimas conditiones simus incitati ad ipsum diligendā. In tertia autē quanto aperti⁹ poterimus: exponemus amorē & beniuolentiā nostram erga talē uirū & similiter in hoc loco ei offeremus omnē animū nostrum. in omnib⁹ suis uotis q̄ libentissime paratum. Rogabimusq; ut ipse etiā uelit esse telis animi erga nos qa nos statuerim⁹ penitus amicitiam istā ꝑpetuā fore q̄ etiam uolumus assidua cōsuetudine. & meritoꝝ alteratione cōfirmari. ¶ Propositio.

¶ Exponat Curio amorem suū erga Ciceronē. quē summopere diligit.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Tot & tantæ sunt uirtutes tuæ Marce Tulli: quæ passim clarissima omniū uoce prædicantur: ut omnium iudicio tanq̄ fulgentissimū sidus: iter nostræ imbecilitatis tenebras mirabiliter alucescas. Nam ut cætera omittā quæ in omniū oculis populorū te mirabilem officiunt: nullus est qui nesciat: quan

¶ Si lamētatoriā epistolam ꝓ iniuria suscepta ad aliquē amicū scriberē uolu erimus a quo remediū speramus: illā ī tres ptes diuidem⁹. In quarū pria be niuolētiam captabim⁹ ab ea ꝑsona adq̄ scribim⁹: cōmemorantes amicitiam & beniuolētiam nostram ꝓpter q̄ simus icitati de rebus nostris tā ꝓsperis q̄ aduersis ipsū facere certiorē: sperantes ꝙ secūdū ueri amici officium ipse exi stimabit fortunam nostrā sibi eē cōem: In secūda uero bēiuolētiā uobis cō stituemus a ꝑsona aduersarii deducendo ipsū q̄tū possum⁹ odiū illi⁹ ad quē scribimus: & narando primo quanta & quot beneficia in ipsū ītulerim⁹: & ta mē recitando ipsi⁹ ingratitudinē erga nos: simulqꝫ explicādo illā iniuriā: q̄ ali inimico fuerimus effecti In tertia aūt aut petemus auxiliū uel cōsiliū su per tali re ab ea persona ad q̄ scribimus: aut ipsam cōstituemus iudicē sup in gratitudīe inimici nostri: quæ rēdo ab ea respōsionē cōsolariam ut talē iniu riā æquo anīo ferre possimus: simulqꝫ offeremus illi omnē opam nostrā q̄ libentissīme paratam.

¶ Propositio.

¶ Lamenteiur Appius apud Cæsarē: ꝙ a cicerone fuerit in iuria affectus.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Amor & beniuolētia singularis: qua in me afficeris. Cæsar amantissimæ: hoc potissimū tpe: ad te: ut scribam me īpelit: pro aliqua cōsolatiōe captāda ī his potissimū reb⁹ qb⁹ aduersam mihi sentio eē foruna. nam amici officiū eē scio: ut tam in ꝓsperis q̄ aduersis semp̄ cōem iudicet eē casum. Cū igitur die bus istis a Cicerone graui fuerim cōtumelia affectus: statui rē oēm ad te scri bere. ut per litteras tuas hūc dolorē aliquantulū leuare possis. Sis Cæsar cha rissime. quantū semp superiorib⁹ tpibus elaborauerim: ut huic nebulōi nō solū honorē sed ēt utilitatē afferrem: cū præcipue me faciente: ad præturā pri mū: deinde cū sūmo suoꝝ ornamēto ad cōsulatū euectus fuerit. Sed neqꝫ bo noꝝ istoꝝ memor ingratus hō: nec boni uiri officiū sectatus: eū mihi esset cā forēsis in cōtrouersia. coram senatu populo romano ut iniqtatē sua oib⁹ a pi ret nō solū mihi opā suam negauit q̄ solet oibus etiā ignoti īpartiri: sed acri ter in me inuectus ē pro aduesario meo dicēs ita ut deducta rei per suasiōe: a cā penitus decederint. Hæc ego passus summi Cesar: tanquā laborē meoꝝ p̄mia: quos ꝓ ingratissimo uiro isto dieqꝫ notuqꝫ suscepi. Sed qa adhuc in ē aius ab ista sententia iniqua & iniusta appellere: hæc ideo ad te scripsi: ut præ ter litterarum tuarum cōsolationē quam expecto ipsū ēt Ciceronē moneas ut si mihi operam suam præstare nō in tendit: q̄uis id facere debitus sit mi hi tamē nolite esse īpedimēto: facile faciet si tibi id placere senserit: cui me to tum trado & dedo. Vale.

¶ Lamentatoria pro re perdita.

¶ Lamentatoria epistola ꝓ re perdita est illa quæ ad aliquem amicū scribit̄ apud quā lamentari uolum⁹ uel de amissiōæ substantiæ uel de amissōe ali cuius personæ quæ mortua sit uel de ꝑditione honoris aut dignitatis cuius epistolæ talis est regula.

¶ Reugla.

¶ Si lamẽtatoriã epistolã ꝓ re amissa ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimus cui narrare itendimus uel amissionẽ substãtiæ aut dignitatis nostræ ad hoc aut ab eo aliquod auxiliũ recipiamus uel pditionẽ alicuiꝰ psonæ quæ fuerit extincta ut per litteras amici cõsolationẽ recipiamus: ipsã epistolã similiter ĩ partes tres diuidemus. In quarũ prima beniuolẽtiam captabimus ab ea pso na ad quã scribimus: declarãtes: qđ pp amorẽ beniuolentiã eius in nos uelli mus ei narrare casũ fortuna nostræ ut possumꝰ ab ea uel auxiliũ: uel cõsola-tionẽ recipere. In secũda exponemꝰ aduersitatẽ nostrã quæ nobis acciderit: deducendo q̃rũ possumus rẽ ipsã in cõmiserationẽ. In tertia uero & ultima: petemꝰ uel auxiliũ: uel cõsolationem rebus nostris: dicẽtes nos multũ spera re in ipso amico: & rogantes: qđ talis spes nõ decipiat nos simulq́ȝ offerẽtes eidẽ amico oẽm operã nr̃am libenter accõmodatã. ¶ Propositio.

¶ Lamentetur Cicero apud Seruiũ sulpitium de morte Tullianæ filiæ suæ.

¶ Exemplum. ¶ P. rs.

¶ Vellẽ serui carissime: ut in tã acerbo ac graui casu: qui me diebus istis af-flixit: ut ẽt inter ceteros amicos mihi affuisses: sum enim certissimus: qđ non solũ æquæ doluisses: sed ẽt ĩ leuãdo dolore meo nõ modicũ ꝓfuisses. Quod quia locorũ ac tẽporũ interuallo ĩpediente: effeci non potuit: dabo tamẽ ope ram ut saltem per litteras illud tibi significare possim: qđ me diebus istis ma le habet: in eo amore atq́ȝ beniuolentia nostra cõfides: quæ a teneris annis una cũ ætate creuit: quod sortẽ istã meã. ut bonũ amicũ decet tibi iudicabis eẽ cõmunem. Scis serui amantissime: in hac reipublicæ nostræ oppræssiõe quot & quantis calamitatibus fuerimus affecti: ita ut p beatos illos existima re solitisimꝰ. qui sine aliquo magno malo: uitã cũ morte commutatere: sed tamẽ in oĩbus his miseris. unã tãtũ cõsolationẽ capiebã: q̃ mihi relicta erat: fi liæ. s. meæ dulcissimæ cõfabulationẽ: q̃ facile oẽs a me curas penitus amoue bat: sed nũc eo magis in lachrymis & luctꝰ tabesco: quo crudelior in me tuti ĩ uia mors: quæ tali me oblectatione priuauit: mortua est spes mea consola-tio mea: uita mea: in qua oẽs alios mœrores facile põebã: nec scio quam de-beã in hoc miserando casu cõsolationẽ recipe: nisi ad te cõfugiã. q oĩum do lorum meoꝵ leuamẽ existis. Hæc igiť ad te scribo nõ tantũ ut mecũ doleas: quod bonũ amicũ decet: sed ut per lr̃as studeas hũc dolorẽ meum si nõ peni tus tollere. aliquantulũ saltẽ leuare. cũ præcipue hoc a te solũ expectem. q ẽt cæteras calamitates meas: tua soles prudentia remoueř: cui ego me totum trado & dedo. Vale.

¶ Lamentatoria pro exilio.

¶ Lamẽtatoria epistola ꝓ exilio ẽ illa q̃ ad aliquẽ amicũ scribitur: apud quẽ lamentari uolumus exilio nr̃o cuius epistolæ talis est. regula ¶ Regula.

¶ Si lamẽtatoriam epistolã ꝓ exilio ad aliquẽ amicũ scribeř uoluerimus. a quo speremꝰ cõseq aut auxiliũ in restitutiõe nostra: aut cõsiliũ uel cõsolatio

nē.ipsam epistolā similiter in partes tres diuidemus. In quarū pria eodē modo beniuolentiā captabim⁹ ab ea psona ad quam scribimus: demōstrantes qđ maxime cōfidam⁹ in amore ac bēiuolētia sua: qđ oēm istā fortunam existimabit sibi esse cōmunē. In secūda uero primū demōstrabimus beneficia q̄ intullerimus in patriā: uel bonitatē nostrā: sine arrogātia ut ītelligat amicus nō nr̄a culpa uenisse in exiliū. Ostēdemus deinde cui⁹ culpa factum sit: ut tale exiliū patiamur: deducēdo rē oēm ī aliquos aduersarios quos in odiū conabimur adducere: demōstrātes eorū ingratitudinē & iniqtatē. Demū ostendemus: nos in iusticia & æquitate cōfidere: qđ aliquādo etiā ī patria restituemur: fracta nequitia aduersariorū nostrorū. In tertia autē & ultima petemus illud auxiliū: uel consilium: aut consolationem: quam petere intendim⁹: cōmēdantes nosmetipsos ipsi amico ad quē scribimus: cui etiā nos & omnia bona nostra q̄ libentissime offeremus.

¶ Lamētet⁹ Cicero apud Lentulū de exilio suo qđ ꝓpter odiū Clodiū patit⁹

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ In oibus calamitatib⁹ meis semꝑ solitus summi Lētulæ ad amicos meos cōfugere: quoꝶ uel opera uł cōsolatiōe subleuatus: possim aliquantulum respirare: Quod cū te nō amicū mihi solū existimē: sed ēt amicissimū q semper utranqꝫ fortūam meam tibi iudicasti eē cōem: statui ꝑ has ad te litteras quid mihi diebus istis euenerit: scribere. ut cōsilio & opa tua aditus & cōsolationē & remediū ēt in tantis malis inueniam. Scis Lentulæ charissime q̄tū semper ꝓ reipu. dignitate seruāda elaboraueri: ita ut n̄ opes solū libēter exposuerim sed & sanguinē ipsū. dū ei possē aliqd utilitatis afferre: nec minus ēt ab ea sū adiutus: leuatus cōseruatus. Sed maliuoloꝶ nequitia: q̄ nulū pōt bonū sustinere me adeo impetuit: ut qcqd in rēpu. cōtulerim: illud totū unico die pdiderim. In surrexit in me Clodius uir iniqssim⁹ q licet multa a me quōdā beneficia suscepit: in gratitudine tn̄ cæcus meriturū oblit⁹ ut me penitus pessūdaret plurima est figmēta machinat⁹: quæ apud populū ꝓ cōtione deducēs illiusqꝫ deductis nefariis qbusdā testib⁹ fidē faciēs me miseꝶ atqꝫ inocentē ciuē ex patria pepulit: qđ me tāto dolore affecit: ut penit⁹ uitā mihi accerbā putē. Et ꝓfecto dolori succūbi cogerer: nisi hæc una spes me solaretur. qa spero quādoqꝫ. futurū. ut in fringat⁹ malorū iniqtas: & ego a tātis tādē malis emergere possim Quod ut facili⁹ & citi⁹ eueniat. peto a te cōsiliū: auxiliū & opem: tu. n. potes mihi adeo opitulari. ut mihi nihil sit ꝑterea reqrēdū. cui ego oia mea bona: domū familiā: neqꝫ imprimis ipsū cōmēdo trado & dedo. Vale.

¶ Consolatorium genus. ¶ Capi. viii.

Onsolatorium genus est illud quod fit pro alicuius mali solamine quod cum ab amico per litteras uel per nūcium intelleximus cupimus ipsum cōsolari. & hui⁹ generis species sunt tres. Vna. s. pro iniuria: altera pro re perdita: tertia uero pro exilio.

¶ Consolatoria.

¶ Pro iniuria. ¶ Pro exilio.

¶ Pro re perdita.

¶ Cõsolatoria.epistola pro iniuria suscepta est illa q̃ ad aliquẽ amicũ scribit quam cõsulari nolum⁹ ꝑ iniuria:q̃ ab aliquo passus sit deducentes ipsum in uidetæ uel remedii spẽ & huius epistolæ talis ẽ regula. ¶ Regula.

¶ Si cõsolatoriã epistolã ꝑ iniuria suscepta ad aliquẽ amicũ scribei uolueri m⁹ quẽ cõsulari in tẽdim⁹:ꝑ ea iniuria q̃ fuerit ab aliquo affect⁹:ipsam in par tes tres diuidemus In quarũ prima q̃ solet a nobis epitasis appelari declara bim⁹ q̃cũ nobis molestũ fuerit itelexisse iniuriã illam:q̃ iste amic⁹ noster fue rit grauat⁹ & simul declarabim⁹ amorẽ & beniuolẽtiam:q̃ illũ afficiamur:ꝓ pter q̃ sim⁹ coacti:ad oẽm fortũam cõem existimandam. In secũda uero q̃ a nobis catastrophe dicitur demõstrabimus ꝙ ꝓpter hoc non sit dolẽdũ:cũ p̃ cipue ipse fuerit offensus ab hoie nulli⁹ p̃cii & in hoc loco beniuolẽtiam ca ptabim⁹ a ꝑsona aduersarii:deducẽdo ipsũ in odiũ:& demõstrando iniq̃tatẽ ei⁹:& dicẽdo ꝙ huiuscemodi uirorũ iniuriæ nõ sint existimandæ q̃a de faci li postea supant̃.& simul demõstrabim⁹ ĩ hoc loco quantũ sit spandũ ꝙ fra cta istius aduersarii neq̃tia:tãdẽ ipse amicus ad quẽ scribimus sit pristinã digni tatẽ cõsecuturus:In tertia aũt & ultima: cõabimur ipsũ amicũ cõsolari ꝓmit tẽtes ei:opam nostram nũq̃ defuturam:dũ ipse possit ĩ oẽm dignitatẽ suam uendicere. ¶ Propositio.

¶ Cõsoletur appiũ Cæsar:pro iniuria:qua fuit ĩ senatu affectus a Cicerone

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Accepi tuas lr̃as Appi carissĩe:q̃ ꝑfecto tantã mestitiã attulere:quãta req̃ rebat amor singularis:& bẽiuolẽtia illa q̃ ab ineũte ætate in te affectus sũ.ex his enim itellexi:q̃ neq̃ter fueris a Cicerone impeditus:ita ut in causa tua fo rẽsi q̃ tibi erat cũ aduersario coram senatu agẽda:cõtra oẽm iusticiam & æq̃ tatem:uictoriam amisseris:qđ cũ primũ sentirem.nõ poteram hoc mihi per suadere q̃a semp intellexeram:te multa bñficia ĩ Cicerõem cõtulisse:ex qui bus ipse tibi omniũ iudicio debitus erat:unde nõ cadebat in alicui⁹ opinio nẽ:ut te offendere posset.Sed postq̃ eius iniq̃tatem ex tuis litteris ꝑcepi:nõ potui nõ sũmopere dolere ꝑsertim tua cã cui⁹ ego existimo oẽm mihi for tunam esse cõmunem.Cũ aũt considera eius:qui te offendit malignitatem q̃ illi poti⁹ q̃ tibi:tãdem & dedecoã & dãõ futura est:nõ mediocrã ĩ hoc dolo re capio cõsolationã:ille.n cũ primũ tanta ĩ te cognit⁹ fuerit usus ĩ gratitudi ne in oĩum ꝯspectu populorũ erit fabula nota:tu aũt ꝑ tua æq̃tate & iusticia q̃ diu op̃ressa eã nõ potest:cũ uictoria gloriosũ triũphũ acq̃res.Quã ut citius cõseq possis dabo primũ operam ut ĩ tuũ si petero fauorẽ illũ deducam sin min⁹ fiet nõ tibi opibus: studio fauore:mẽte deniq̃ nuq̃ deero ut possis op tatũ tuũ q̃ fœlicissime cõsequi cui:me etiam ipsam to tum trado commẽdo

& dedo. Vale. ¶ Consolatoria pro re perdita.

¶ Consolatoria epistola pro re pdita ē illa quæ ad aliquē amicum scribitur: quē consolari uolumus aut p amissione substātiæ: aut p amissione alcui' p sonæ quæ mortua sit: uel pro perditiōe dignitatis: cui' epistolæ talis ē regula.

¶ Regula.

¶ Si cōsolatoriā epistolā p re perdita: ad aliquē amicū scribere uoluerimus q uel substantiam suā miserit: uel aliquā psonā pdiderit quæ mortua sit aut forte dignitatē suā propter maliuolorū īuidiā amisserit. illā similiter ītres p tes diuidemus. In quarū pria quæ similiter epirasis appellatur declarabimus q̄tum dolorē ppessi fuerimus: cū talē fortunā uel casū ipsius amici ītellexerimus: quē nīum ppriū existimauimus ppter amorem & beniuolentiā qua ī ipum afficimur: & ī hoc loco conabimur ipsū dolorē augere quātū possum'. In secunda uero quæ similiter catastrophæ est appellata: conuertemus omnē orationē nostrā ad cōsolationem ostēdēdo duas tres aut plures rōnes: pp q̄s pbemus nō eē dolēdū. & sit cōcludemus ipsū amicū debere oēm mœstitiam relinquere & cōsolationē ex hac re capere. In tertia aūt & ultima conabimur deducere amicū ad quē scribimus ī aliquam spem q. s. oīa ista mala sūt futura meliora: simulq; offeremus oēm' operā nostrā q̄ libētissime paratam: dum possimus ei eē conspiationi & utilitati ¶ Propositio.

¶ Cōsolet' Seruus sulpicius Ciceronē qui luctu cōstitutus est propter obitū Tuliæ filiæ suæ. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ In genui ptinus. M. Tulli & dolore affectus lachrimas cōtinere nequi: cū primū ex litteris tuis tristē de obitu filiæ tuæ nūciū accepi: cogit eni, me amicitia nostra: mutuaq; beniuoletia: quæ a tenellis annis cū ætate crescē(s): iā me edocuit amicorū casus cōes existimaī. lā. n cogitaciōe cōcipere mihi uideor: cuiusmodi gladius pēna uiscera torqueat. qbus cogitatōib' inmaturæ amissæ filiæ desiderū cor laceret atq; uexet: unde efficiaī: ut nihil tibi reliquū sit nisi ut lachrymis & luctu tabescas. Sed qa nō semp mœrēdū ē ac dolore succūbēdū pinde atq; nulla relicta sit ratio: quæ molestiā ac merorē istū leuare possit: nō sum alienū arbitratus: si quid ad te scribere tentē quādo coram loquēdi nō daī copia: ut te in tā acerbo luctu uersantē: & predolore minus uiā rectam pspicētē & exhortari aliquantulū queā. & eo unde aberratū est reducam. Quid quæso ē qd' tātopere doleas: & mœrore afficiaris: filia tua mortua est: quia mortalis erat. ea: lege in initio pcreata & genita: natura nanq; nata: natura quoq; extincta est. Nō ergo mirū tibi uideri debet: si qd' semel natū ef floruit rursū id ipsū defforuerit & inter mortuū sit. Dolorē itaq; tuū mitiga. & bonis rationibus īnixus aliena. ostende te uirū: explica prudēēti tuā uirtute nūc opus ē: Sic intelligant hii qui te nō uiderūt: te talē esse quē nos qui te nouimus prædicam' Vidim'. n. aliquando secūdam te pulcherrime tulisse fortunam: fac quoq; intelligam': aduersam te quoq; æque ferre posse: ne ex um

nibus uirtutibus hæc una tibi de esse uideatus. Hæc ad te scripsi Marce Tuli: nō ꝗ his te egere existimarē: noui. n. modestiā & prudētiā tuā. sed feci cū offi cii mei grā: tū uero ut quāti te faciā: facile intelligere posses: cui ēt oēm opera meā offero. in omnibus uotis tuis q̄. libentissime paratam dū tibi & tuis pro desse possim. Vale. ℂ Consolatoria pro exilio.

ℂ Cōsolatoriā epistola ꝓ exilio est illa quæ ad aliquē amicū scribitꝰ. quem cō solari uolumus pro exilio suo. in quo cōstitutus sit propter inimicorū mali uolentiam. Cuius epistolæ talis est regula. ℂ Regula.

ℂ Si cōsolatoriā epistolā ꝓ exilio: ad aliquem amicū scribere uoluerimꝰ: quē cōsolari intēdimus pro exilio suo. in quo cōstitutus sit propter iniquitatē & odiū inimicorū suorū: illā siſr in tres partes diuidemꝰ. in quarū prima: q̄ simi liter epitasis appellatur: declarabimꝰ q̄tū dolorē recepimus cū primū intelle xerimus talē fortuna ipsius amici ad quē scribimus quā similiter dicemꝰ exi stimare nobis eē cōem ꝓpter amorē & beniuolētiam: q̄ in ipsum amicū su mus affecti. In secūda uero captabimus primā beniuolentiam ab ea ꝑsona: ad quam scribimꝰ laudantes ipsam ab omni ꝓbitate & uirtute: deinde capta bimus beniuolentiam a ꝑsona aduersariorum: deducendo ipsos in odiū & declarando qualiter iste amicus noster: non propter suam culpam: sed tm̄ ꝑꝑ inimicorum inuidiam sit a sua patria depulsus. In tertia aūt ipsum amicū deducemꝰ in specie ꝗ sit aliquando in patriam restituēdꝰ. & ad hoc pollice mur ei opam nr̄am minime defuturam: sed cū oībus uiribus nostris ela boraturos: ut possimus ei prodesse & utilitatem afferre. ℂ Propositio.

ℂ Cōsoletur Ciceronem lentulus pro exilio suo: quod propter Clodii odi um & maliuolentiam petitur.

ℂ Exemplum.

ℂ Nō possem tibi ꝑ litteras exponere Cicero: quātū doloris. q̄tūq; mœstitiæ susceperim: cū primum ex tuis litteris intellexi. te ꝑꝑ odium & maliuolētiā iniq̄ssimi clodii ex dulcissima patria pulsū fuisse. nō. n. solum intestino cru cior dolor ex hoc acerbissimo casu tuo sed uix me a lachrymis cōtineo: quo tiens tm̄ eam cogitationē uenio: ut te illa potissimū patria extorem sentiam: ꝓ qua etiā ꝓpriū sanguinē sæpissime exponere nō dubitasti: qđ meis amor facere cogit: quo in te maxime affectus sum. Et profecto uix posse mœrorē iustum sedare nisi prius innocentiam tuā excogitarē: q oībꝰ semp humanꝰ omnibꝰ benignꝰ: nullum unq̄ labore recusasti: quē tā ad publicam q̄ priuatā utilitatem spectare sentires: sed potiꝰ ꝓ uirili tua semp isudās. ut oībus ꝓdes ses nihil unq̄ nō laudabile pegisti: & tamē maliuoli nebulōis inuidia ad hāc calamitatē solū deueneris & nō tua culpa: q cum inter oēs scelestos uiros sce lestissimus existimetꝰ: q̄uis hoc nunc in te factiose cōsecutus fuerit. nō tm̄ diu scelus suū poterit tueri. Euigilia igitꝰ aliquantulū ab isto tuo mœrore & spera hæc aliquando fore meliora: quæ futura eē breui quidem tēporis spacio co

gnosces:ut in fracto impetu leuissimi hominis:tuam pristinã dignitatẽ con sequeris.quod ut facilius obtineas ego tibi omnem operam meam.studiũ fauorẽ:mentẽ deniq; oẽm polliceor:ut qđ tibi honori & usui eẽ cognoscã:ꝑ te exeq cõtendã. Vale.

¶ Expositiuum genus. ¶ Capi. ix.

Xpositiuũ genus est illud quod fit:quotienscũq; ad aliquem ami cũ nostrũ scribentes aliqd exponere uolumus: qđ ipsum lateat: & huius generis spẽs sunt tres. Vna.s.testimonii:altera historiæ, tertia uero notiæ.

¶ Expositiua.

¶ Testimonii. ¶ Historiæ. ¶ Notitiæ.

¶ Expositiua epistola testimõii est illa q̃ ad aliquẽ amicũ scribit᷑ apud quẽ: uel in loco publico:uel priuato uolumus super aliquo negocio testimoniũ exponere. Cuius epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si expositiuã epistolã testimõii ad aliquẽ amicũ scribei uoluerim⁹:aut testi mõio publico:aut priuato sup aliq̃ causa redẽdo: illã in ptes tres potissimũ diuidemus. In quarũ pria beniuolentia captabim⁹ a ꝑsona nostra declaran tes qđ tam pp fauorem iusticiæ & æquitatis:quã uolumus aliquo pacto op primi pp ignorantiam ueritatis.q̃ etiam pp amorem & beniuolẽtiam q̃ af ficimur in ipsum amicum ad quem scribim⁹:aut ꝓ quo scribim⁹:uolum⁹ de clarare ueꝝ testimonium sup ea re:super quã fuerim⁹ reqsiti. In secũda ue ro breuiter dilucide & accõmodate explicam⁹ ipsum testimoniũ nim:nihil aberãdo si possumus a ueritate dicenda:ubi erunt loca magis faciẽtia ad fa uorem amici nostri:tunc in ipsi maxime ꝑsistem⁹:& plusq̃ in aliis ad hoc ut amico ꝓdesse possumus. In tertia aũt & ultima dicem⁹ ea uera esse q̃ scripse rimus:simulq; in hoc loco offeremus oẽm opam nostrã.uł ꝑsonæ publicæ uel priuatæ quæ hoc a nobis testimoniũ petiuerit.dũmodo possimus ipsi rẽ gratã & utilem facere.

¶ Propositio.

¶ Exponat Cicero testimoniũ apud censeres cõtra Clodium:qđ die uiola torũ sacrorum in urbe fuerit.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Reqsit⁹ a uobis iudices:qđ sup ea cõtrouersia sentiã:q̃ iter dignissimũ ma tronaꝝ ordinẽ:& Appiũ Cludium uersat᷑:de uiolatis bonæ deæ sacris:an ne ipse eo die ĩ ciuitate fuerit.quo sacra dicunt᷑ esse uiolata:an poti⁹ absuerit:li cet hæc mea semp cõditio fuerit ut neminem unq̃ offendere uolueri:ne tñ æquitas ipsa atq; iusticia:quã semper amaui:& ꝓ q̃ etiam emori possũ uerita tis abscõsione sedat᷑:oĩa uobis uerissima fatebor:quæ ad hmõi causæ diluci dationem attinere uidentur.petitis a me iudices:uobis significem.fuerit ne nudius tertius in urbe Clodius:potissimum die Bõæ deæ sacra uiolata eẽ ferunt᷑. Ego ut ueꝝ fatear:clodium uidi mane totũ apđ decemuiros agere demũ ab octaua hora apud Põpeum cœnasse. Postea uero p totũ q̃si diẽ cir ca cæsaris ædes uagantẽ inspexi:postrẽo ad hoc noctis tertiã cursu rapido se domũ cõferẽtem:q̃ uero ex causa illud nõ ausim affirmare Hæc sunt quæ a

nobis ueraci sermone ptulerim. nã potius uellẽ mortẽ oppetere q̃ ueritatẽ iusticiãq; lædere. Si qd p̃terea ẽ quod ex me uobis cognoscatis gratissimũ futurũ iubete, ecce me ad oĩa uota uestra q̃ libentissime paratum. Valete.

¶ Expositiua historiæ.

¶ Expositiua epistola historiæ ẽ illa q̃ ad aliquem amicũ scribitur. p admõitionẽ alicuius rei gestæ de qua uolumus ipsum certiorẽ reddere. cui⁹ epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si expositiuã epistolã historiæ ad aliquẽ amicũ scribere uoluerim⁹. quem uolumus certeriorẽ reddere de aliq̃ re gesta & noua. illã similiter ĩ tres ptes diuidemus in quarũ pria beniolẽtiã captabimus a psona nostra declarãtes q̃tũ simus inclinati ad scribẽdũ ipsi amico de reb⁹ nouis q̃ uel in rep. uel priuata accidũt: cũ maxime intelligam⁹ ipsum eẽ pcupidũ harũ rerũ itelligendarũ: & p̃cipue cũ hoc sit boni ciuis officiũ: ut uelit sæpius admoneri de reb⁹ illis q̃ in rep. uel ĩ ciuitate accidũt. In secũda uero breuiter dilucidæq; narrabimus rẽ ipsam de qua uolumus ipsũ amicũ reddere certiorẽ: aut si res illa sit publica de pace uel bello aut de rebus ĩ senatu gestis: aut sit priuata de negociis ad alterũ nr̃m ptinẽtibus: uel de salute & euentu rerũ nr̃arũ put nobis uidebit̃ eẽ scribẽdũ circa nouitatẽ & uicissitudinẽ rerũ ac tẽporũ. ĩ tertia autẽ dicemus hæc fuisse q̃ ad ipsũ amicũ scribẽda eẽ uidebant̃: & ĩ hoc loco offeremus eidẽ amico nõ p̃termittere laborẽ aliquẽ ĩ scribẽdo d̃ reliq̃s reb⁹ q̃ post hac euenĩẽt dũmo possimus ipsi rẽ gratã facere. Cui ẽt offeremus operã nostram in omnibus accomodatam.

¶ Propositio.

¶ Exponat Antonius Bruto: bellũ in dictum pthis cui pfectus sit designat⁹ Cicero.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Scio Brute clarissime: q̃ cupidus sis res istas itelligẽdi: q; hac ĩ rep. nr̃a gerunt̃: cuius cũ optimũ mẽbrũ te esse cognoscas non potes ab ipsa diu abesse qd̃ si fortasse ẽt tibi abesse cõtingat. nõ põt cor tuũ aliquo pacto cõquiescere nisi p amicorũ tuorũ lr̃as crebro certior fias de euis statu: qd̃ cũ ego sic esse intelligã ut tibi gratificarer: cui in p̃cipua q̃dã dilectione cõiũctus sum: deliberaui id ad te scribere. quod potissimũ dieb⁹ istis euenit. Dũ. n. in senatu pulcherrime staremus: redditæ sunt ex antiochia literæ quib⁹ significabat̃: parthos in agrũ cilicũ incursionẽ fecisse: oĩaq; indies peit⁹ deuastasse: quod cũ intellexisset: senatus subito decreuit ut singuli sn̄ias rogarẽtur: esset ne bellũ pthis inducendũ. an poti⁹ cũ eis pacem ineũda: qa nõ sine magno reip. dispẽdio uidebat̃ illis posse obsisti sup: q̃ re cũ multæ uariæq; eẽnt patrũ sn̄iæ: tãdẽ deliberatũ ẽ ut parthis bellũ indiceret̃: eiq; rei qa nemo uidebat̃: nec sapiẽtia grauior: nec fide maior: q tãtã posset puinciã sustinere: Marc⁹ Cicero p̃fectus est. iãq; ei exercitus arma commeatus decretur. Vñ expectam⁹ infra paucos dies cupatorẽ ipsũ ex urbe ad expeditionẽ suã pfecturũ. Tu iteri deos exora ut his faueãt inceptis quo respu. nr̃a: nõ solũ Cernet̃: sed ẽt mirifice augeatur

hæc sunt quæ diebus istis hoc in senatu gesta sunt de quib⁹ te putaui certiorē faciēdū. Si quid preterea acciderit qđ sit notatione dignū faciā te de oib⁹ sæpissimæ certiorē: cui ēt oēm operā meā offero. in oib⁹ tuis optatis q̃ libentissime paratā. Vale.

¶ Expositiua notitiæ.

¶ Expositiua epistola notitiæ est illa quæ ad aliquē amicū scribit' quē certiorē reddere uolumus de cōditiōe alicuius psonæ: quam ipse scire desiderat: cuius epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si expositiuā epistolā notitiæ ad aliquē amicū scribere uoluerim⁹: cui cupimus đclarare cōditionē alicui⁹ psonæ quā ipse scire desiderat illā similiter in tres ptes diuidemus. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab ea psōa ad quā scribim⁹: declarātes ꝙ ex quo ex lrīs eius intellexerim⁹: ipsū scire desiderare cōditionē talis uiri: fuerim⁹ uald diligētes in ea pquirēda: & ꝙ tandē intellexerim⁹ oīa q̃cūq; circa negociū quid erāt intelligēda. In secunda uero breuiter & dilucide declarabimus ea quæ scribere intendim⁹: aperientes pticulariter oēm cōditionē illus uiri uel ēt illi⁹ rei: cui⁹ ipse amicus ad quē scribimus notitiā habere uoluerit. Quod si forte de nobis ipsis alicui notitiā dare uoluerim⁹: ptermissa prima pte: capiamus beniuolentiā a nobis ipsis nos excusando. si aliqd de nobis dixerim⁹: qd tamē dicem⁹ facere nō ex arrogātia: sed solū ut psonā ignotā illi apiam⁹ q eā scire desiderat: & tūc quāto modestius poterim⁹ cōditionē nostrā narrabimus ut ab amico nascamur. In tertia aūt dicemus hæc fuisse q̃ de tali uiro uel tali re intelligere potuerimus & ꝙ si alia pro ipso amico facere possumus: parati sumus ad oīa ei⁹ optata. cui ēt offerem⁹ oēm opam nostā in oib⁹ libentissime paratam.

¶ Propositio.

¶ Exponat Cicero. Cæsari cōditionem appollini rhodii oratoris cuius ipse notitium habere cupit.

¶ Exemplum.

¶ Pars.

¶ Nihil est tā arduū tāq; difficilē i Cæsar qn illđ libentissima frōte subirē: ut tibi rem gratā facere quia sic me cogit amor singularis & exími⁹ quo ī te affectus sum: sicq; me cogūt maxima p̄clarissimaq; bn̄ficia tua: quibus: & antea semp me cumulasti & in dies cumulare nō desinis. Petis a me ut omni diligentia exploratā apollōii rhodii cōditiōem ad te scribā: feci id sedulo teq; đ his q̃ scire cupis certiorē reddo. Est.n. is appollōius quem tu scire desideras uir omniū iudicio singularis q nō tantū in oratoria facultate: quā ipse māifestissime pfitent': sed etiā in philosophia nō mediocre sibi nomen cōparauit. ex rhodo nāq; cū pximis dieb⁹ istis i hoc atheniēse gymnasiū cōmigrauerit neminē qa repiuit. q rhetorica īstituta diligenter enodaret a philosophia ad istā pedestrem oīonem se cōuertit in q̃ tāta pfecto studētib⁹ utilitatē adiecit ut uidere facile uidear. iterū paladē ex cerebro iouis natā: i hac urbē descēdisse. Plura đ hoc hoīe ad te scribere possem: sed ex aliis ēt plura itelligere poteris. Hoc unū addo qđ si talē oratorē i urbē euocaueris. nō puate solū: sed publicæ ēt utilitati nō parū cōsules. Si qdē p̄terea qđ me tibi obseq cupis: iubeas

ecce me ad omnia penitus uota tua libentissime paratum. Vale.

¶ Gratulatorium genus. ¶ Capi. x.

Ratulatorium genus ē illud quod fit quotienscūque ad aliquem amicum nostrū scribentes uolumus illi gratulari pro aliquo suo bono cōsecuto. & huius generis species sunt duæ. una pro fortu na: altera uero pro salute. ¶ Gratulatoria.

¶ Pro fortuna. ¶ Pro salute.

¶ Gratulatoria epistola ꝓ fortuna est illa q̄ ad aliquē amicū scribitur cui uolumus gratulari: pro aliqua dignitate uel ꝓsperitate consecuta: cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si gratulatoriā epistolā ꝓ fortūa ad aliquē amicū scribere uoluerimus: cui uolumus congratulari: uel pro aliqua dignitate cōsecuta: uel ꝓ aliquo gaudio seu lætitia: quā ipse ꝓspera fortuna fuerit assecutus: illam in tres partes diuidemus. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab ea persona ad quam scribimus: ipsā sūmopere laudātes & ostēdētes qđ meritis & uirtute sua fuerit cōsecuta talē dignitatē: uel ꝓsperitatē. In secūda uero demōstrabimus quātū hoc nobis fuerit gratū: bēiuolentiā captantes a ꝑsona nostra: & declarātes ꝓpter amorē & bēiuolētiam: q̄ in talē ꝑsonam afficimur: nos fortūam istam ꝓpriā existimare. In tertia aūt deū rogabim⁹. ut hæc dignitas seu fœlicitas sit illi ꝑpetuæ laudi ac utilitati futura: simulq; in hoc loco offerem⁹ illi oēm operā nostrā q̄ libētissime accōmodatam dūmodo possim⁹: circa hanc dignitatē suam ei aliquid utilitatis afferre. Propositio.

¶ Congratulet̄ curioni Cicero. pro tribunitia potestate quam merito cōsecutus est. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Nescio: mihi poti⁹ an tibi gratuler Curio & tribunitia ista ptāte tua quam nuꝑ uirtutib⁹ tuis ꝑclarissimisq; morū institutis cōparasti. tibi. n. non mediocre uideo gloriam accessisse: cui tātū honoris gaudiū: iuuēili ꝑserti hac ī ætate tua ascēdeī licuit: ut nō min⁹ oīm de te opinionē suꝑaueris q̄ æqueris nec id q̄dē īmerito tantā nāq; tibi apđ oēs existimatiōnem cōcitasti: ut la⁹ tua nō obscuro nec uario sermōe: sed & clarissima & una oīum uoce ꝑdicet̄. Mihi aūt nō paꝝ decoris & ornamēti adiūxidi cui tali stāmate decoratū liceat amicū hr̄e. q & suo splēdore hanc nō solū amicitiā illustrare possit: ueꝝ ei maxio sit futur⁹ emolūento. Tibi igit̄ tuæ uirtuti gratulor: ꝑ hac dignitate tua tam optīa q̄ bn̄merita: q̄ licet nūq̄ ambitiose q̄siueris: utriusq; tn̄ uirtutis tuæ splādore semꝑ ꝓmereri studuisti: mihi uero gaudeo cui tantū laudis accesserit: nec id q̄dāiniuria. oīa. n. sūt amicoꝝ. ut aūt cōia. quoꝝ ēt animi adeo dicunt̄ esse cōiuncti: un⁹ idemq; spūs duo corpora regat. ac idem sit in duobus sensus eademq; uolūtas. Dii quoq; te faustū felicemq; cōseruent quoꝝ arbitrio oia gubernant̄: ac ad meliora semꝑ digioraq;: ut meritus es: te ꝑueant ut & tibi & tuis gloriam imortalē acq̄ras & reipāu. tand bonis hac honestus ci

uis euadas: quam cum diu fœlicissime gubernaueris: in euis tandē sinu fustissime quiescas.

¶ Gratulatoria pro salute.

¶ Gratulatoria epistola pro salute ē illa q̄ ad a[illegible] quē amicū scribitur. cui uolumus gratularia. aut pro salute. post ægritudinē cōsecuta: aut quia ex aliquo loco saluus redierit: cuius epistolæ talis est ragula.

¶ Regula.

¶ Si gratulatori⁹ epistolā ꝓ salute ad aliquē amicū scribere uoluerim⁹ illā similiter in ptes tres diuidem⁹. In quaꝝ prima bēiuolētiā captabim⁹ a psona nīa declarantes. q̄tū prius de amici ægritudine doluerimus: uel de ei⁹ salute dubii fuerimus: si a uobis fuerit speratus. In secūda uero declarabimus q̄to gaudio affecti fuerimus: cū de ei⁹ salute uel īcolumi reuersiōe intellexerimus. & tūc ei de tali solute cōgratulabimur. deū rogantes qđ hanc pri⁹ incolumitatē suā diu seruet. deinde ipsū deinceps ab omni malo tueat̄. in tertia aūt offeremus eidē amico omnem operam nostrā: ut in allis fieri cōsueuit.

¶ Propsitio.

¶ Cōgratuletur Eustachius Andronico ꝓ salutis suæ pristinæ instauratiōe.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Quanto dolore affectus fuerim dieb⁹ istis eustachi charissime cū primū ex amicorū meorū līis intellexissē. te in grauē quēpiā morbū incidisse. ꝑ litteras q̄dē tibi significare nō possem. Existimaui ꝑfecto hanc mihi egritudinē tuam esse cōem. pro eo amore ac beniuolētia qua in te summopere effectus sum: Sed q̄to maior fuit exacta mœstitia. tanto maior nūc lætitia successit: cū intellexerī te iā dei optimi bōitate iuuante in pristinā salutē fuisse restitutū Gratulor igitur tibi prius ꝓ ista incolumitate tua īstaurata: deūq; exoro. ut diu te saluum seruet atq; superstitem: ut nos omnes amici tui cupimus & poptamus. q tuo amore adeo deuicti sumus: ut nunq̄ possim⁹ ab eo auelli. Nos. quoq; scias: diuina fauente pietate saluos omnes eē atq; incolumes. & omnibus uotis tuis. q̄ libentissime paratos: dum tibi possimus esse & honori & utilitati quam maxime. Vale.

¶ Exhortatiuum genus. ¶ Capit. xi.

Xhortatiuū genus est illud quod fit: quotienscunq; personam aliquam ad aliq̄d peragendum uolumus cohortari. & huius generis species sunt duæ. Vna scilicet ad læticiam: altera uero ad dolorem.

¶ Exhortatoria.

¶ Ad dolorem. ¶ A letitiam.

¶ Exhortatiua epistola ad læticiā est illa quæ scribit̄ ad amicū. quē exhortari uolum⁹ ad aliq̄d peragādū: quod illi in gaudiā honorem & utilitatem futurum sit. Cuius epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si exhortatiuam epistolā ad leticiā ad aliquem amicū scribeī uoluerim⁹ quē cohortari uolumus: uł ad uirtutes capescendas: uł ad gaudiū per aliq̄ re suscipiendū siue ad aliq̄d aliud pagendū q ei⁹ utilitatē redundet: illā ī ptes

qnq; diuidem⁹.In quarũ prima beniuolẽtiam capitabim⁹ ab ipa re:declaran tes:q̃tũ ipsi amico ad quẽ scribim⁹:sit futura utilis res ipsa:ad q̃ ipsum exhortari studem⁹.In secũda uero beniuolẽtia similiter capiamus a re ipa:laudantes ipam ab honestate & iusticia:& demõstrãtes ipam æq̃ssimã eẽ:quocũq; ꝓbatissimo uiro digna: ad hoc ut ipse amicus facilius incitetur. ad id faciẽdũ: ad qđ ipsum cohortamur: si senserit aliqd inde sibi honoris ꝓfecturũ.In tertia aũt demõstrabim⁹ rẽ ipam eẽ possibilem & facilem ad peragãdũ.qa naturaliter quanto res est facilior:tanto libenti⁹ a nobis suscipit̃:cũ natura nostra a labore procliuis sit ad libidem & uoluptatem.In q̃rta uero ostendem⁹ huiuscemodi rei necessitatem:dicãtes:ꝙ necessario amicũ ipsũ oporteat tale qđ pageret ne forret in aliquod damnũ uł dedec⁹ incideret:in ultima deniq; ꝓponem⁹ qd uolum⁹ ipsũ amicũ facere:dantes ei modũ rem ipam pagẽdi:& hæc ꝓpositio appellat̃:quæ tamen inter cæteras partes est ponenda ubi magis ad propositum facere uideatur. ¶Propositio.

¶Exhortetur Fabi⁹ Papyrium prætextatũ ingenuum adolescentem:ad uirtutes capescendas. ¶Examplum. ¶Pars.

¶Nihil unq̃ fuit papyri carissime:qđ tã publicis q̃ priuatis rebus maiori un q̃ emolumento fuisse legam⁹:q̃ ea potissimũ uirtus q̃ nõ solũ priuata domos uerũ & publica quoq; imperia regere gubernare:atq; imprimis augere solita ẽ:hinc & athenienses doctissimos uiros rẽ suã publicam merito inter cæteras ꝑstantissimã reddidisse cõperimus.Nec minus quidẽ clarissimoꝝ uiroꝝ prudẽtia.sapientissimoq; cõsilio romanã scimus rẽpu.cõseruatã atq; mirifice ãplificatẽ.præterea eiusdẽ uirtutis splẽdorẽ:quo q̃sq; potissimũ ei familiaris nõ minimũ quidẽ honestatus.est.n.tãta uirtutis gratia tãta gloria & auctoritas:ut facile ex ignobili quẽq; nobilẽ ex mortali imortalẽ reddere possit.Ad hanc igitur uirtutis laudẽ:pro singulari in te beniuolẽtia mea his meis litteris te incitare disposui:nõ ꝙ ad illã te tua spõte satis incitatũ esse diffidam sed ut amorem in te meũ apud testifiactũ relinq̃.Nec ꝓfecto tibi ad uirtutem capessẽdã difficilis additus patet.hãc eni tibi facillime cõparabis si hoc statueris quarũ laudũ gloriã adamaris:quibus artibus he laudes cõparẽtur: in his potissimũ eẽ laborãdũ.Hæc uides quãto tibi hac maxime tẽpestate necessaria sint:cũ cadẽti reip.tali sit opus defensore:qui omni uirtute uelatus.eam in pristinum statum ueteremq; libertatem merito sic uendicaturus.Vale.

¶Exhortatiua ad dolorem.

¶Exhortatiua epistola ad dolorẽ est illa quæ scribitur ad aliquẽ amicũ.quẽ exhortari uolumus ad lachrymas & meroẽr:pro aliqua fortuna aduersa:uł publica:uel priuata.& huius epistolæ talis regula. ¶Regula.

¶Si exhortatiuã epistolã ad dolorẽ ad aliquẽ amicũ scribeŕ uoluerim⁹:quẽ ad lachrymas uel luctũ icitaŕ uolumus ꝓ aliquo caso aduerso q nobis uł amicis priuate acciderit uł in publicæ ẽt euenerit illã i ptes q̃ttuor diuidem⁹ In q̃

rum prima beniuolentiā captabim⁹ ab ipsa re demōſtrātes quātū ſit iuſtū & honeſtū aut ꝓ amicorū aduerſitatibus:aut pro rep.cōmoditatibus dolere:cū præcipue huiuſcemodi calamitates debeamus cōmūes exiſtimare.In ſecū da uero narrabimus caſum ipſum:ꝓpter quē uolumus ipſum amicū ad do lorē cōmouere.In tertia aūt:cū uerbis accōmodatis:exhortabimur ipſum ad dolorē pro tali re ſuſcipiendū.In q̄rta uero & ultima demōſtrabimus q̄tū ſit neceſſariū in huiuſcemodi calamitatib⁹ dolere:ut poſt dolorē ſuccedat cogi tatio & cura cōſulēdi ipſis rebus afflictis ꝓmittentes.etiā nos operā noſtram in oībus fore paratā dūmodo poſſimus aliquid prodeſſe. ℭPropoſſitio.

ℭExhorteť plancū Cicero:ad dolorē capiēdū pro reip.romanæ oppreſſiōe.

ℭExemplum. ℭPars.

ℭCū iure tā diuino q̄ humāo cogente:poſt piētiſſimū in deos obſequiū:qc qd in nobis ē.illud totū patriæ reiq; publicæ debeatur:pro cuius nō ſolū pro ſperitatibus lætari:incōmoditatibuſq; lugere debem⁹.ſed ꝓ q̄ etiā ſanguinē effundere:ſi opus eſt debitis ſumus:nō ſum ab officio boni ciu⁹ alienū arbi tratus.ſi expoſitis calamitatibus noſtris.te ad nobiſcū lachrymādū incitaue ro.Scias plance chariſſime priſtinā illā dignitatē & auctoritatē noſtrā:q̄ miri fice hoc in ſenatu pollebamus.Ceſaris nūc iniquitate penitus eſſe ſublatā:q monarchiam imperii cōſecutus:nō ſolū patres ab urbe propulit:ſed nec ali cui uiro bono liberum amplius nomen reliquit.Quis igitur eſt tā fereus ci uis:qui ſe a lachrymis continere poſſit:amiſſa nanque dignitate noſtra qd reliquum nobis eſt niſi ut ī luctu & ſqualore iaceamus:flemus.ploram⁹ ulu lamus tota die teq; lachrymarū iſtarū etiā uolumus ſociū habere neceſſe.n. eſt ut gemitus augeanť lachrymæ excreſcant:ploratus crebrior fiat hæc enī fortaſſis animorū q̄dam irritamenta fuerint quæ diu iniuriā iſtam pati ne quient.Quod ſi quis ad hanc laudabilem prouīciam animum adicerit:nō recuſo laborem ſed potius ad omne capitis periculum ſubeundum:omnē operam meam:uitam deniq; ipſam libentiſſime paratam uoueo.Vale.

ℭDiſſuaſiuū genus. ℭCapi. xii.

Iſſuaſiuū gen⁹ eſt ilud quo fit quotiēſcūq; ad aliquem ami cū ſcribimus:quē ſi uiderimus inclinatum ad aliquid per agendū:ab eo uolum⁹ deducere:& huius generis ſpecie ſi militer ſunt duæ.una ſcilicet a læticia.altera uero a doloř.

ℭDiſſuaſiua.

ℭA læticia. ℭA dolore.

ℭDiſſuaſiua epiſtola a læticia eſt illa:quæ ſcribitur ad aliquem amicū.quē ſi uiderim⁹ inclinatum ad aliquod repræhēſibile gaudium ipſum ab eo co nabim⁹ retrahere:& huius epiſtolæ talis eſt regula. ℭRegula.

ℭSi diſſuaſiuā epiſtolā læticia ad aliquē amicū ſcribeř uoluerim⁹:cui diſſua dere intēdim⁹:ne ī aliquā īdebitam læticia ꝓrūpat.uel ad aliqd faciendū pro

peret:quod ipse sibi bonũ futurũ existimet.illã similiter in partes quique di
uidemus.in quarũ prima ostẽdemus rei ipsius inutilitatẽ si fecerit:eã & om-
nibus mediis demõstrare cõabimur ipsam omnino esse damnosam:in se-
cunda uero aperiemus rem ipsam esse penit᷒ iniustam & inhõestam:& mi-
nime uiro bono condecentem:ita ut per hæc media ipsum amicũ nostꝝ in
ducamus ad hoc ut rem ipsam existimet nulo pacto esse faciẽdam.in tertia
aũt ꝓpõemus quo pacto sit ab ipso amico pagẽdũ:ut tali re faciẽda desistat
& simul rei ipsi᷒ modũ aperiem᷒:quo debeat in ipsa re ꝓcedere.in q̃rta uero
demõstrabimus quãtũ sit ipsi amico facile:a tali re facienda desistere:ita ut p
hãc facilitatẽ citius inducatur ad ꝑsuasionẽ.in q̃nta uero & ultima declarabi
mus necessitatẽ ipsã:ꝓpter q̃ sit coactus a tali lætitia d̃sistere:simulq; ipsi ami
co offeremus oẽm opam nostram:si uoluerit persuasiõib᷒ nostris morem
genere.

¶Propositio.

¶Dissuadeat curioni Cicero in lætitiã ꝓrũpere.quia cæsar mõarchiam obti
nuerit imperii.

¶Exemplum.

¶Pars.

¶Inueterata fuit dignissimaq; uniuscuiusq; philosophantis opinio: curio
charissimæ:nihil uiro bono inutili us eẽ nihilue d̃nosius:q̃ d̃ suæ reip.oppꝛ
siõe gaudere ꝓ cuius cõseruatiõe q̃nto quis maiorẽ laudẽ ac gloriã cõsequi
tur.tãto maiore.nota dignus efficit̃ q̃ in eã aliq̃d attẽtare studuerit.Adde p̃
terea q̃d nihil unq̃ uiro bono in honestius nihilue turpius existimari põt q̃ ĩ
reip.suæ casibus lætitiam p̃seferre.ꝓ q̃ si quis etiam pulcħrrimũ sanguinem
exposuerit:nõ modicã sibi gloriã & laudẽ cõparabit.cũ igit̃ intelligam te ꝓ
cæsaris uictoria tantũ gaudii sucepisse:ut uix te ab eius publica ostentatione
cõtinere possis:dolui certe.te in tantũ dilapsũ fuisse facinus ut etiam in ma-
lis tuæ patriæ gaudere possis.Proinde te hortor ut ab ista lætitia uana & tur-
pi desistere uelis.Facile.n.tibi est oẽm lætitiã istam in lachrymas uertere.cũ
p̃cipue optimus semp ciuis fueris existimatus:cuius officiũ est.illam pulcħr
timam mortẽ ducere q̃ ꝓ patria suscipit̃.Adde etiam q̃d in tantis totq̃ reip.
ꝑturbatiõibus:tibi necesse est:nõ solũ ab hac animi hilaritate discedere sed
& ꝑpetuas lachrymas piclitanti patriæ cõdõare.Vides.n.quanta etiam tibi
sint mala in hac publica calamitate patienda:nisi corde & animo ingemi-
scens.cadentibus rebus mature consuletis.quod ut facias te rogo:& ad id
peragendum omnem tibi operam meam paratam deuoueo.Vale.

¶Dissuasiua a dolore.

¶Dissuasiua epistola a dolore est illa q̃ ad aliquẽ amicũ scribit̃:quẽ si uideri
mus inclinatũ ad aliquem repræhẽsibilẽ dolorẽ:uel minine laudabilẽ:ipsũ
ab eo deducere conabimur:& huius epistolæ talis est regula.

¶Regula.

¶Si dissuisiuã epistolã a dolore ad aliquẽ amicũ scribere uoluerim᷒: cui dis
suadere intẽdim᷒ ne ꝓpter ad aliquẽ cãm in mœrorẽ deducat̃:quẽ ip̃e : for
te incõsiderare suscipit.illã similiter in ptes q̃nque diuidemus.In quaꝝ pria

declarabimus quantũ sit in utile uel dannosã ipsi amico nostro in tali casu dolorem ostendere.cũ precipue hoc nõ sit uiri sapientis officium ut in reb' aduersis doleĩ debeat.in secunda uero demonstrabimus ipsi amico nõ esse honestũ uel laudabile.si propter ipsam rem doleat:& hic si uoluerimus ali quam rationẽ adducemus propter quam ꝓbem' turpe esse ipsi amico nĩo si in dolore diutius moretur. intertia autem conabimur omnibus medis q bus nobis possibile fuerit.ipsũ amicũ a tali dolore deducere & in gaudiũ po tius & cõsolationẽ inducere.ĩ quarta uero demõstrabimus hoc facile esse si uoluerit amicus ad læticiã se uertere.& ab ipso dolore:discedaĩ.in quinta ue ro & ultima ostẽdemus quantũ fit ipsi amico ad quẽ scribimus necessariũ ut a tali mœstitia pẽitus discedat.adducẽdo aliquam rationem quæ uideatur ad propositũ facere.nam epistola ista est quasi similis epistolæ cõsolatoriæ de qua superius mentiõem fecimus.& simul etiã in hoc loco: si nobis uide bitur.offeremus ipsi amico omnem operam nostram dum possimus ipsũ a tali mœsticia uel dolore remouere :& in aliquod gaudiũ deducere.

¶Propositio.

¶Dissuadeat Marco Antonius Brutus.in luctu tabesceĩ propter iulii Cæsa ris in tertium. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Hoc est officium optimi cuiusque ciues Marce Antonii charissime:ut nõ solũ rempublicam suam & bonum commũe diligat:sed illud etiam pro ui rili sua querere.& quæsitũ mirifice cõseruare conetur.pro quo tutãdo etiam si opus fuerit q̃ libentissime sanguinem ipsum offendere cupiat quod q face re neglexerit:uel acriter puniri debeat:& a senatu alienus censeri:Nõ enim laudabile est: immo turpissimũ & detestandũ facinus pro priuato bono pu blicũ & commune spernere.ac spernendo destruere.immo & qui hoc face præsumpserit.pœnas luere decet & nullum morte sua amicis luctũ relinq̃ re.Cum igitur propter.cæsaris internitionem uideam te in mæroẽ & luctu cõstitutum nõ possum nõ summopere minari.cum p̃sertim te semper bo num ꝓbatissumque ciuem cognouerim qui nõ solũ de republica tua sem per benemereri studuisti.sed omnes in eam crudelissime delinquentes tã to persecutus es odio:ut tanq̃ ĩ matrem tuam sæuientes fuissent.eos sic tibi inimicos existimaueris:Recipue igitur priorem animũ tuũ in patriam.& ꝓ nequissimi tyranni necæ noli tanto pere cõmoueri.q nullã uiris bonis liber tatem relinquens.pulcherrimã reipublicæ faciem in turpissimam cõuerte rat.Facile nanq̃ est tibi uiro prudentissimo a dolore & luctu ad lætitiã po tius & consolationem animum deducere.cum precipue uideas tali occupa tore extincto:pristinam iam sibi libertatẽ ipsam recuperasse.Cogita præte rea quantum tibi hoc presertim tempore necessariũ sit:ut relicto mœrore særenissimam patriæ tuæ faciem ostendas: quæ tuis subsidiis fulta:possit ali quando eã tantis calamittalibus respirare quod ut facili' facere possis: dabi

mus operam omnes nos amici tui:ut in rebus oibus nostra officia sint tibi libentissime parata. Vale.

¶ Inuectiuum genus. ¶ Capi. xiii.

I Nuectiuum gen⁹ est illud quod fit quotiescũq̧ psonã aliquã uel amicã uel inimicam rephendere uolum⁹: pro aliquo crimine sceleris uel ignorãtiæ. & huius generis species sũt duæ Vna scilicet criminis. altera uero cõtẽtionis.

¶ Inuectiu a.

¶ Criminis. ¶ Contentionis.

¶ Inuectiua epistola criminis est illa: quæ ad aliquã psonã scribitur: aut amicã aut inimicã: q̃ pro aliquo scelere uel flagitio: siue remisse: siue excãdescenter uolumus accusare. cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si inuectiuam epistolã criminis ad aliquam psonã scribeř uoluerim⁹. primo scire debemus ꝙ si psona ipsa ad q̃ scribimus: est nobis amica: remissa ĩuectione utẽdũ erit. & prius uerbis asperis accusandũ. deinde in bõa uerba desinẽdũ. Si uero inimica fuerit psona: tũc in tres potissimum partes ipsam epistolam diuidemus. In quarũ prima beniuolẽtiam captabim⁹ a psona nr̃a declarantes ꝙ ad tale inuectionẽ nõ uoluntarie: sed coacte simus impulsi & ꝙ sepænumero a tali inimico lacessiti: ad ultimũ usq̧ ppessi sumus sed nũc amplius pati nõ possimus: cũ præcipue ipsius psonæ uitia in alicui⁹ damnũ uerterẽtur si nõ essẽt accusata & castigata. In secũdam uero rẽ ipsã repræhendendam adducem⁹: simulq̧ rationes omnes: quæ ipsi inuectioni uidebunť accõmodatæ. In tertia uero. si amica erit nobis psona: benignum aliquẽ sermonẽ cõuertemur. ipsam monẽtes. ut a tali facinore desistat: quod si fecerit omnẽ ei operam nr̃am offerem⁹: q̃ libẽtissime paratã. Si uero inimica erit psona: beniuolẽtiam iterũ a nostra psona cõstituem⁹: dicẽtes: nos ampli⁹ nolle in ipsum inimicũ inuehi ne potius ppter odiũ id fecisse uideamur: q̃ ueritatẽ: sed ꝙ in aliud tẽpus cæteram uolum⁹ dicẽda reseruare. ¶ Propositio.

¶ Inuehatur Cicero in Luciũ catilinam. qui ĩ patriam rẽpu. cõiurare parat.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Nihil ẽ Luci catilina qđ ne magis hac tẽpestate sollicitet & tolerabili pene dolore cõficiat: q̃ qđ & multorũ sermonibus & litteris itellexi: te scilicet ĩ patriam tuam: p cui⁹ deberes libertate libẽter uitã offũdeř cõiurationẽ parare qđ pfecto inter cetera uitia scelestaq̧ facinora tanto detestabilius ẽ quanto bonũ cõmune priuato melius nobiliusq̧ censetur. Vnde nisi me amor sũmus. quo in te afficior: mutuaq̧ beniuolẽtia nostra impelleret. potius mihi tacendũ q̃ ad te scribendũ existimarẽ. uolui tamen hæc pauca ad te mittere. ut quid nam potissimũ hac in re senserim apud te testatũ relinquerẽ. Quis furore: quæ insania? quæ ue potius demẽtia te ad tantũ scel⁹ peragendum remouere potest: Tunc patriæ filius: uel eius mẽbrũ scelestas audebis in matrẽ

uel potius corpus tuū manus īferre:lugentesq; pueros.lachrymātes matronas:luctuosus ciues:lugubrē senatū:destructa remp.deorūq; ꝓfanata poteris cernerī tēpla:& qbus q̄so oculis ista cōspicies:Sed regiā īquies ī dignitatem quæro:dominatum cōcupisco.Et quæ per deum immortalē potest eē dignitas:tali merito nomine decoranda quis dominat⁹ honestus.q reipu. lachrymis:bonorumq; ciuium depopulatione paretur.ille quidem iudico meo ē honor existimād⁹:illa merito dignitas appellanda:quæ in rem.collatis meritis acquiritur. Nihil ē enim.quod maioris fructus gloriæq; esse possit:nec quicq̄ ex oībus rebus humanis ē preclarius atque præstantius quā de repu. benemeriti.Tu autem reipu.oppræssione immortalē tibi laudē parare speras:falleris.mihi crede.c telina:ac lōge deciperis.Vide ne dum tibi immortalitatem quæris uitam amittas:atq; exiguā hanc existimationem quam tibi olim concitasti:fedissīmo nomine deturpes ac de honestes:Repelle igit̄ a te in clæmentissimam uel potius nefariam mētem istam.ac reipu. icūbas. quæ teq; tuosq; dignis ac præciosis quidē possit munerib⁹ dignitatibusq; exornare ut omnibus gratus:oībusque iucundus existens:in dulcissimæ tādē patriæ sinu susceptus:diu faustus:fœlixq; uiuere possis quod si facere uolueris:ut spero & opto.omnem tibi operam meam offero:in oībus tuis optatis q̄ libentissime paratam.Vale. ℭInuectiua contentionis

ℭInuectiua epistola cōtentionis est illa quæ ad aliquā ꝑsonam scribit̄:cui⁹ ignorantia repræhenderī uolumus:super aliquo loco humano super quo ē nobis cum ea contentio:cuius epistolæ talis regula. ℭRegula.

ℭSi inuectiuam epistolam cōtētionis ad:aliq̄ personam scribere uoluerimus:cū qua nobis sit controuersia super aliquo loco studioso uel humano & ipsius in ea re ignorantiam repræhēderī uel accusare curauerim⁹:illam in partes tres similiter diuidem⁹.Et quamuis possim⁹ ipam epistolam dirigere ad eam ꝑsonam ad quam scribimus:melius tamen est ꝙ ipam mittam⁹ ad aliquem tertium:apud quem tanq̄ iudicem res ista agatur. Sed ut cum sit in prima parte epistolæ ostēdemus sicut in superiori factum ē:ꝙ nō sit officium uel consuetudo nostra in tales controuersias uenire:cū potius semper pacem & quietem amauerimus:& qđ sæpenumero ꝓuocati ad ultimū usq; simus perpessi.Tamen dicemus:in præsentiarum tantam esse aduersari nostri insolentiam:quæ præcipue tendit ad honorem nostrum denigrandū ꝙ nullo pacto ampli⁹ tacere possimus:sed poti⁹ omnino uelim⁹ rem istam agere apud ipsum personam:ad quam scribimus:ut ꝓpter bonitatē & præstantiam suam uelit super ea iudicium ferre.In secunda uero parabim⁹ breuiter & dilucide rem ipam:sup qua est inter nos exorta cōtrouersia simulq; recitabimus rōnes nostras.ipsas confirmando.& per oppositū rationes aduersarii confutabimus.In tertia autem dicimus multa etiam alia uobis dicē da esse:quæ tū dicere uolumus.ne uideamur potius odio q̄ ueritate faciēte:

eius ignorātiam accusare:rogabimusq; amicum nostrum ut super his reb⁹ imperitiam aduersarii nostri iudicet:simulq; illi cōmēdabimus nos:& ei offeremus omnem operam nostram:in omnibus paratam.

¶Propositio.

¶Inuehatur in batiilum gelius:qui impersonale uerbum dicit numeris & personis carere. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nihil unq̄ a me magis alienū esse uolui obseruandissime doctor:q̄ aliēis detractatiōibus delectari:quæ ꝑfecto iniquum semp & maliuolū hominis animū præferūt:sed potius ab inimicis meis & æmulis sepissime lacessitus: ad ultimū usq; perpessus sum:ne inquinatissimis & imprudentissimis eoꝝ maledictis respondere conatus:aliquod in me simile esse ostēderē: qđ me ad respondendū alliceret. Sed cū diebus istis uarias in me batillus cōtumelias coniectare nō cesset:quæ nō solū ac litterariam controuersiā:sed ad honoris quoq; mei offensionē pertinēt:statui nō amplius silere:sed apud te iudicem peritissimum:huiuscemodi cōtrouersiam agere. Clamittat ignorantissimus iste nebulo:uerbū impersonale numeris & personis carere:cū impersonale a personarum carentia præcipuæ dicatur.nec sibi aliquo pacto ꝑsuadere potest impersonali uerbo nūeros & ꝑsonas accidere:qđ licei multis possem rationibus & auctoritatibus approbare: unā tamē potissimū adducā:quæ inter cæteras facilior existimatur. Certum est enim uerbo personas & numeros accidere accidentia aūt nō cōmunia sed ꝓpria sunt uniuscuiusq; partis orationis:ita ꝙ omnibus speciebus sub suo genere contentis conuenire debent:ut Prisciano placuit:ergo numerus & personam etiā uerbo impersonali accidēt:uel impersonale uerbū nō erit:sed cum impersōale uerbi species sit relinquetur ipsum etiā numeros & ꝑsonas habere. Nec obstat ei⁹ denominatiuo:quod scilicet ꝑsonarū carentia impersonale dicaur nam sicut mutæ dicantur litteræ nō quia omnino uoce careāt:sed qđ ad similitudinē cæterarū litterarum sint tanquā mutæ:cum uocē minimā habeant:ita & impersonale dicitur:non qđ sine personis sit sed qđ ad similitudinē ꝑsonalis.illas destinctas habētis:sine tāquā personis:cum eas cōfusas habeat. Plures quidē & alias possem huiusce ignorātissimi hominis inceptias scribere:quas dedita opera prætermittere statui:ne illas carpēdo:odiose potiusq̄ ueridice id facere uiderer. Tu igit̄ sub rebus sentētiā feres:q̄ latinitatis nostræ lumē existis:& me tibi cōmēdatū habebis cui ego oēm operā meam offero:in omnibus uotis tuis q̄ libentissime accōmodatam. Vale.

¶Expurgatiuum genus. ¶Capi. xiiii.

Xpurgatiuum genus est illud quo fit:quotienscūque aliquid nobis obiectum expurgare uolumus: uel quum circa rem aliquā quæ uobis posset opponi:excusationem nostram exponere conamur:& hui⁹ generis species similiter sūt duæ:una scilicet criminis: altera

uero contentionis.

¶Expurgatiua.

¶Criminis. ¶Contentionis.

¶Expurgatiua epistola criminis est illa quæ ad aliquā personā scribit̃ amicā uel inimicā: a qua fuerimus aut remisse aut excādescēter pro aliquo scelere uel flagitio accusati: cuius quidem epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si expurgatiuā epistolā criminis ad aliquā personā scribere uoluerimus primo scire debem⁹ ꝙ ista epistola dupliciter fieri potest: uno scilicet modo remisse & altero excādescentur. Remisse scribitur hæc epistola: quādo apud amicū nos uolumus excusare pro aliquo crimine: cuius etiā ipse nos remisse insimulauerit: & tunc hæc epistola potius excusatoria dicitur. Excādescenter autē hæc epistola scribitur quādo. aut apud inimicū nos defendere uolumus ab aliquo crimine obiecto. aut apud aliquā tertiā personā: ꝙ usitatus ē Sed quocūq; modo fiat ipa epistola: eam in tres potissimū partes diuidere solemus. In quaꝝ prima per aliquā rationabilē causā: aut ueram: aut saltem uerisimilē nos excusam⁹ ab eo crimine qđ fuerit obiectum dicētes aut hoc nō esse uerū: quod ab ipsa persona scribatur aut per imprudentiam uel ignorātiam & non maliciose id fecisse: quod nobis uitio scribitur. In secunda uero aut remisse aut excandescēter: secūdum epistolæ misse naturam ipsam personam: ad quā scribimus: uel tali uel alio uitio criminabimur. dicētes ꝙ bōi uiri officiū est: anteq̄ alios repræhendat: seipsū in spicere: ne cæcus cæcū illudat. In tertia āt & ultima: si remissa fuerit epistola: ꝓmittemus amico nostro in tale crimen amplius nō esse lapsuros: simulq; cohortabimur eū: ne & ipse in talem culpā incidat cuius eum accusauerimus quia eodem illū crimine incōdemnabimus: cui etiam offerem⁹ omnē operā nostram: in oībus suis optatis merito paratam. Sed si exeandescens fuerit epistola: cohortabimur personam illam ad quā scribimus: ut deinceps a detractatione: desistat quia si quæ uult: dicere pertexerit: quæ non uult: fortasse audiet. Vel si ad tertiā ꝑsonā scribat̃. epistola: possumus similiter inimicū ad monere: ut ad maledicendo se abstineat: deinde excusabimus nos cōtra uiri boni officiū inimico detraxerimus dicentes ꝙ hoc ex iniquitate nō fecerimus: sed potius ut suis maledictis: ne aliquando imponerimus.

¶Propositio.

¶Expurget se. L. catelina a coniurationis crimine: cuius fuerat a Cicerōe ī simulatus.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Ea semp fuit cōditio mea patres cōscripti. ut maliuolos penitus hoīes alienæq; famæ sæuissimos obtractares abhorerem: nihilq; magis uiro bono detestabile existimarem: q̄ mordaci quodam liuore aliena corpere ac laceai: hacque tandiu ī sententia permansi: ꝙ a plerisq; sæpe numero lacessitus: ad ultimum usque perpessus sum. Sed cum diebus istis ab inuidissimo hu-

iuſcemodi tabula omniumq; bonorũ inimiciſſimo:aſſiduis obtractatiõib⁹ prouocatus ſim.diſſimulaui quo ad potui:ne ſi maledictis oĩbus responde rem.in idem procacitatis uicium inciderem:quod impudẽtiſſimus iſte ſcura nõ erubeſcit.cum tantũ adhuc quottidianis me cõuiciis ſuis lacerare nõ deſiſtat:bona cum ueſtra uenia patres conſcripti:in uocem tãdem erumpere ſtatui:atq; uno:ut aiunt.labore.duas erumnas ſoluere:& malectis ſcilicet carnificis huius reſpondere.& eius nobis ſceleſtiſſimam conditionem apire.quo maniſeſtius ſcire poſſitis.quãtum ſit eius calidiſſim⁹ dictis fidei adhibendum.Exclamat bonorum omnium inuidiſſimus iſte calumniator:catilinã bonum optimumq; ciuem in patriam coniuraſſe.quæ quondã nõ opibus ſolum:ſed & ſanguine proprio a ſuis ſemper progenitoribus ſeruata ẽ. Excludat iniquilinus contra patricinium.rem ſcilicet publicam ſuam:in q̃: cuius ab urbe condita ad hæc uſq; tempora membrũ ſemper extitit.deſtruere conati tanq̃ alter alteri inter ſe corporis artus rebelles eſſent.Huic ne ſceleri patres cõſcripti credẽdum cenſetis qui.tanq̃ comperta foret hæc cõiuratio in cõiuratiõem inuehitur:quia quæſo coniectura.quibus ſignis. quoue mouente id percipere potuit.niſi fortaſſe ſuorum cõſcientia ſceleſtũ : quod in ſe uidet delyrus ſenex ĩ aliis ſuſpicetur:qui nullũ unq̃ bõum ciuem amare potuit:ſed omnib⁹ ſemper inſenſus:die noctuque inſidias parare cõtendit:quo ſe omnibus uiliſſimus arpinas præferre poſſit.Videte quæſo patres cõſcripti:quantũ ſit huic peſſimo uiro fidei adhibendum: ut aliquantiſp ad eius ſceleſta facinora me conuertam.Nuper enim cum albis pedib⁹ hãc ſe in urbem contuliſſet:ac inani quadam eloquẽtia ſua fretus : pauperrimorũ in ſe animos cõuertiſſet:ſuis adeo illecebris ſpoliauit:ut nihil ipſis amplius reliquũ fecerit.Hinc ex in opia ſubito in maximas diuitias doloſe excreuit hinc domus:hin agri:poſſeſſiones ſerui:ſilẽtes quæ omnia tã cito ſibi parare nõ potuiſſet:niſi inſidiis q̃bus abũdat pauperrimæ plæbis bona ſurripuiſſet.Ex hac igit̃ fœdiſſima opulentia tanta ſuperbia excreuit ut patricio quoque ordini inſenſus:nõ illi ſolum moleſtus eſſe:uerum & iam cum ꝓ uiribus deſtruere conetur:attingerem profecto reliqua nefanda huius nebulonis facinora & plurima quidem:niſi benigniſſimas aures ueſtras tali cõmemoratione offendere dubitarem:uidi enim graui⁹ auditorum animos offendere:qui aliena flagitia aperte dixere q̃ eos qui cõmiſcere:proinde ea dedita opera ſubiicebo:ueſtrum tamen ẽ res iſtas æquo animo cognoſcere:ac ciuem ueſtrum ab huiuſce tabulæ inſidiis liberare.

¶ Expurgatiua contentionis.

¶ Expurgatiua epiſtola contentionis eſt illa quæ ad aliquã ꝑſonam ſcribitur:a qua repræhenſierimus ſuper aliquo loco humano ſuper quo fuerit inter nos contentio.cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si expurgatiuã epiſtolã cõtentiõis ad aliquam perſonam ſcribere uolue

rimus a qua fuerimus repræhensi sup aliquo loco sup quo iter nos fuerit ali qua controuersia. Scire prius debemus qđ ut plurimū talis epistola scribitur ad ai quā tertiā personā ꝑut epistola superior apud quā huiuscemodi cōtro uersia tractatur: sed nihil omnin⁹ potest ad ipsum personam propriam dirigi ad quā scribere intēdimus. Sed ut cūq; sit epistola. ista similiter ī tres potissi mū partes diuidetur. In quarū prima faciemus prius exordium: declarātes: qua causa simus incitati ad respondendū illi ad quē scribere uolum⁹: uel de quo loqui intēdimus: & quod licet nō sit nostra consuetudo altereari: & præ cipue cū hominibus malis. & ignorantibus. tamē ne tacendo uideamur cō sentire suis detractatiōibus: uoluerimus illi respondere. Et tūc adducem⁹ ra tiones aduersarii nostri quas ipse scripserit & illas cōfutabimus: prout me lius poterimus. In secunda uero. parte ex opposito demonstrabimus aliquā ignorātiā aduersarii nostri quæ omnibus sit manifesta. & tamē cū omni mo deratione conabimur in ipsū inuehi ostendēres cū penit⁹ esse literarū om nium uel rerū expertē. In ultima autē dicemus quod licet plura eēnt de tali homine dicēda: quæ ipsius ignorantiā apperuissent. tamē uolum⁹ ea omnia recitare: ne uideamur potius propter odiū q̄ propter rei ueritatē in ipsū inue hi: simulq; dicemus nos uoluisse hanc amicū nostrū tāq̄ rerū istarū iudicem constituere: ut ipe intelligat: qua causa fuerimus ad scribendum incitati: cui etiam offeremus omnem operam nostram in omnibus eius amici uotis q̄ libentissime: paratam & penitus acccommodatam.

¶ Propositio.

¶ Expurget se batillus ab ignorantia cuius fuerat accusatus a Gelio.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Accusatus a Gelio sæpenumero ignorātiæ: doctor excellētissime: nō solū super quibusdā humanis locis: inquibus iā p multos. dies inuicē disceptaui mus. sed fere super omnibus quæ doctū uirū intelligere dicet: licet ingratis in hanc: ut ita dixerim: sanguinariā palestram descēda: nō: possū. tū differre: quin respōdeam: ne secūdū publii mimographi sententiam: ueteres ferēdo iniurias nouas īuitē. & ꝑfecto nihil mihi gratius est q̄ coram excellētia tua huiuscemodi cōtrouersiam agitari: quæ & toti⁹ humanitatis & utriusq; uirtu tis lauream cōsecuta ē: Accusat me simplicim⁹ iste nebulo quod uerbū iper sōale dixerim numeris & ꝑsonis deficere tanq̄ rem falsam & ab omni penit tus ueritate semotam. nititurq; hoc prisciani auctoritate ꝓbare dicētis ideo ꝑsonas & numeros impersonali accidere quia accidentia generalia debēt esse omnib⁹ tuis speciebus. Cui licet responderē nō deberem: tanq̄ ignoro: & rudissimo uiro: tamē uolo ipsū liberalitatis meæ participem fieri eiq;: de clarare: quod hactenus percipere nō potuit. Accidentia duobus modis acci piūtur: scilicet proprie & cōmuniter. Si propria dicimus esse accidētia uer bi tunc uerum est ꝙ omnibus iuris specieb⁹ conuenire debēt: & hoc modo

uerbum impersonale numero & psonas habebit. Si uero cōmune tūc uerbū impersonale: ut a personali distinguatur: numeris: ut ego existimo: & psonis carebit. Hoc uolui ipsi cōdonasse muneus. Sed in reliquis tali uiro silētiū potius: q̄ orationē mihi statuo laudabiliorē: non. n. mihi esset honori cū tali uiro diutius cōtendere: qui etiā pria grāmaticæ rudimēta ignorat: quiq̧ nihil unq̄ de se boni præstitit nisi plagiario quodā furta: multa etiā enormiter: elaborata: quæ omnia si narrare uellē: uiderer potius ex maliuolentia q̄ rei ueritate: in ipsum inuehi. Dimittā igitur quod dicendū erat: in aliud tempus aperiendū si me lædere perseuerabit: tua tamen præstantia bene cogita utrisq̧ sentētia sapientissimū: ut eius moris est iudiciū ferret: cui me in omnibus uotis suis offero paratissimū. Vale.

ℂDomesticū genus. ℂCap. xv.

Omesticū genus est illud quod fit communiter: quando de reb⁹ nostris domesticis ac familiaribus: aliquem amicū admonere intendimus: & huius generis species sunt duæ. Vna scilicet de proprio statu: altera uero de negociis.

ℂDomestica.

ℂDe proprio statu. ℂDe negociis.

ℂDomestica epistola de proprio statu ē illa quæ ad aliquā personā scribitur quā de salute aut ægritudine nostra uel aliēa admōere uolumus. cuius epistolæ talis est regula. ℂRegula.

ℂSi domesticā epistolā de proprio statu ad liquā psonam scribeī uolueri m⁹: quam admōere intēdimus de nostra uel aliena salute aut ægritudinæ: illam ī tres partes diuidere debemus. In quarū prima secundū cōsuetudinē Cicerōis: solem⁹ istā uel ei similē clausulam apponere: si uales bene ē: ego q dē ualeo. In secunda uero recitabimus dilucide ac breuiter. uel salutē nostrā uel salutis reparationē: si ægroti uerimus: uel forte ētiā ægritudinē alicuius amici uel cognati nr̄i & quo pacto se in principio ægritudinis habuerit: & tā dē quibus mediis sit liberatus: semper in omnibus his deo gratias agentes qui sic fieri uoluerit. Vel ēt si casus acciderit scribemus d̄ cōditiōe nostra uel in paratis opib⁹: uel in dignitate quæsita ita ut uideamur: de his reb⁹ amicū admonere qui uel lætari uel dolere debeat de utraq̧ fortūa nostra. In tertia aūt & ultima solemus appōere huiuscemodi clausulas. Vale & me ames. ut solitus es: uel & me nō diligas sed ames: qa ita medii amēt: ego nō solū te diligo sed obseruo. Possumus ēt si uolumus ante tales clausulas addere operæ nostræ in omnibus oblationē: quēadmodū in omniū ferme epistolarū fine seruatur. ℂPropositio.

ℂAdmoneat Curius Scipionem de salute sua quā post graue ægritudinē reparauit. ℂExemplum. ℂPars.

ℂSi uales bene est ego quidem bonitate dei optimi in hūc usq̧ diē satis ua

leo & cõualescere incipio. Miratus es fortasse Scipio: ꝙ cũ semper antea crebérrimus ad te litteras dare solitus essem: nullas tamẽ iam multis dieb⁹ dederim & forte neglĩgẽtiam in me uerit⁹ me neglĩgẽtiæ criminis insimulasti quod ut tibi huiusce rei causam aperiam: non negligentia factum esse scias: sed ægritudine potius & morbo impediente: qui cum me diebus exactis exasperatæ cuiusdam febris paroxismo occupasset. in tantam debilitatem corporis deduxerit: ut uix mihi spirit⁹ ipse supesset. ad uitam. unde desperatis rebus cum iam animum deo: miserrimaq; corporis membra medicis cõmẽdassem: expectabam pauperimus homo ultimã horam q̃ mihi ex hoc mũdo mirandum esset. Sed uolent deo cuius benignitate cuncta regunt: nõ sine tamẽ magna difficultate; & numerosa pecunia sum in pristinam salutẽ restitut⁹. debileque quondam corpus respirare cœpit: speroque indies meli us conualescere. Hac igitur ægritudine impediente. non potui officio in te meo satisfecere: quod tamẽ nunc restituta salute exqui uolui. Te igit nunc admoneo me satis saluum esse atque incolumẽ: indiesque meli⁹ habiturũ necnon percupidum esse de statu tuo omniumque tuorũ aliquid percipiẽdi: quos omnes faustæ fœliciter que ualere semper exopto: qb⁹ etiam me offero in omnibus paratum. Vale. & me ut facis ama. ualitudinemq; tuam cura diligenter.

¶ Domestica de negociis.

¶ Domestica epistola de negociis est illa quæ ad aliquam personam scribit quam familiariter de negociis nostris admonerẽ uolumus. Cuius epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si domesticam epistolã de negociis ad aliquam psonam scriberẽ uoluerimus quam admonere cupimus de successiõe alicui⁹ familiaris negocii qđ ad nos uel ad ipsam pertineat: illam similiter in partes tres diuidem⁹. In quarum prima clausulam aliquam superiori similem ponemus que istæ clausulæ maxime sũt cõmunes ad huiuscemodi epistolas incipiendas. In secũda uero subito ad negociorum nostrorum narrationẽ accedemus ea breuiter dilucide & aperte narrantes: nihil tamẽ prætermittentes quod ad ipsam rẽ facere uideatur. In tertia autem conclusionem nostram faciem⁹. dicẽtes ꝙ uoluerimus ipsum amicum de tali negocio admonere: quia scimus utrãq; fortunam nostram illi esse communem propter amorem & beniuolentiã qua in nos affici ut: simulque adiungemus cõmunes clausulas finales offerendo scilicet operam nostram ipsi amico paratam. & addẽdo similes clausulas prioribus q̃lis est ista. Vale. & me toto corde perames. ego enim (ne mentiar) te mihi carissimum habeo.

¶ Proposito.

Admoneat Lucilium Valerius de familiaris negocii sui expeditione.

¶ Exemplum.

¶ Pars.

¶ Si uales: bene ẽ ego qdẽ ualeo. & te quoq; ualerẽ cupio. Scio me tibi hodie

lucilli chariſſime: tanto iucundiorem nuncium eſſe laturum. quāto maior eſt amor beniuolentiæ in me tua. quæ utranq; ſemp exiſtimauit fortuā nobis eē communem. Exagitata tandē. & per aduerſarios meos uariis calūniiſ in longum deducta cauſa mea: quæ dieb⁹ exactis me ſæpiſſime male habebat: ac animū meum diuerſe trahēs nō minus timoris q̄ ſollicitudinis afferebat: demum calendis martiis: ſummo cum omnium applauſu ciuium: ab æquiſſimis iudicibus. ex ſentētia noſtra fuit expedita. aduerſariiq; noſtri etiam maximo clamore cōuitioq; iactati ac penitus repulſi. Qua ī te tam diis immortalibus q̄ etiam amicorum humanitati. qui mihi bēigniſſimas tulere ſuppetias. perpetuā ſcio me gratiā debiturū. Ab omnibus igitur quas quotidie moleſtias patiebar: liberatus trāquillum quietumq; animū meum deinceps ad ea penitus ſtudia noſtra reducam quibus ſecundæ res ornātur: aduerſe adiuuantur: referamq; me ad eum cōſuetudinis noſtræ iocundiſſimum fructum capiendum quo antea utriq; noſtrum pfrui licebat: ut mihi uoluptatem & gaudium tibi uero nō min⁹ ſolatii adiūgam: cui etiam oēm operam meā offero: in omnibus optatis tuis q̄ libētiſſime paratam. Vale. & ualitudinem tuam cura diligenter: ac me mutuo. ut facis: diligas.

¶ Comme genus. ¶ Cap. xvi.

Ommune genus eſt illud quod fit quotienſcūq; ad amicum ſcribere uolumus. ut cum per litteras noſtras uiſitemus: etiam ſi nihil accidat: quod ſcribendi materiam præſtet: & hoc genus ſimiliter in duas ſpecies diuiſum eſt: quarum una eſt de proprio ſtatu: altera uero de negociis.

¶ Communis.

¶ De proprio ſtatu. ¶ De negociis.

¶ Cōmunis epiſtola de proprio ſtatu eſt illa quæ ad aliquam pſonam ſcribitur quam licet nullum nobis argumentū ſcribendi datum ſit tamen p litteras uiſitare uolumus: & pro ipſarū argumēto: de noſtra tantū ſalute: illam admonemus: cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si cōmunem epiſtolam de proprio ſtatu ad aliquā perſonam ſcribeī uoluerimus quam per litteras noſtras uiſitare intēdim⁹ & tamē nullū ē nobis ſcribendi argumētū relictū: illā ī tres potiſſimū ptes diuidemus. In quarū prima a perſona noſtra beniuolentiā captabimus: dicētes q͏ licet nulla accidat nobis materia propter quā ſimus incitati ad ſcribendū ad ipſum amicum tamen propter beniuolentiā & amorē: quo in ipſum afficimur: non poſſum⁹ deſiſtere a ſcribendo: tū ut ipſe ex litteris noſtris aliquā uoluptatē capiat: tū ut ex eius reſponſione nos ſimiliter iocūditatē pcipiamus: cū præcipue nulla ſit res que magis abſentes amicos preſentes faciat q̄ epiſtola. In ſecūda uero declarabimus eā ſalutē noſtrā ſimiliter de eius ſalute aliqd ſciī cupiētes.

qua deū rogabimus perpetuā esse & fœlicē seruari. In tertia autē rogabimus ipsum amicū ad quē scribimus: ut uelit sæpissime nos litteris suis uisitare ex quibus intelligamus de eius statu & salute & ex tali inteligentia iocūditatē capiamus. Cui etiā ut in aliis epistolis fieri consuetum est offeremus omnē operā nostrā: in oībus suis optatis q̄ libentissime accommodatam.

¶ Propositio.

¶ Scribat ac ciceronē Curio illū salute sua: ac omniū suoꝝ certiorē faciens.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Licet nullū mihi scribendi argumētū datū sit: suauissime Cicero quo potissimū dieb⁹ istis uti possim: ut ad te aliqd scribā qa neq̧ ī publicis neq̧ ī priuatis negociis nr̄is nihil sane noui in hūc usq̧ diē euēit. Est tamē tant⁹ amor & beniuolentia: qua in te afficior: ut nullū unq̄ possim uel minimū nunciū præterite quē ad te peruenturū putē cui litteras meas ad te non tradā: ut his perlectis talem iude iocunditatem capias qualem ego quæ pcipio: quū tuas litteras uideo. Cū igitur noster phania sit propediē hanc in ciuitatem profecturus ut qbusdā negociis suis finē īponat: statui has ei ad te litteras dare: ex quibus intelliges me dei bonitate & clæmētia: cū oībus meis saluū esse atq̧ incolumen: quod etiam de te: tuisq̧ omnib⁹ desidero: nam pfecto nihil mihi charius accidere potest: nihil gratius: nihilue iocūdius: q̄ d̄ te & tuo fœlici statu ac secunda fortūa intelligere. is. n. amor hoc me facere cogit. quo ab ī eunte ætate uterq̧ nostrum deuinstus est. Quem ut diutius integrū & ppetuum seruare possimus: te rogo ut etiā me aliquādo tuis litteris īuiseī uelis ut resarcita hac consuetudine nostra per litteras: quæ interuallo locorum ac temporum: uidetur aliquātulū labefactari: possimus simul beatā uitā ducere Quod ut sæpius facias: te rogo atq̧ oro: cui etiā ut semper feci: omnē operā meam offero: in omnibus optatis tuis libentissime paratam. Vale.

¶ Communis negociis.

¶ Cōmunis epistola de negociis: quæ uulgaris appellat̄: est illa q̄ ad aliquā personā scribitur: ad similiter: cū nullū scribēdi argumentū reliquū sit: litteras tamē pro cōfirmatione amicitiæ nostræ scribere uolumus & de aliqua re occurrēte: que tamē ad nos non pertineat: uel pauci sit momētu: ipsam certiorē reddere cupimus: cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si cōmunē epistolā de negociis ad aliquā personā scribeī uoluerim⁹: quālibet nullū sit nobis datū scribendi argumētū: tamē pro cōfirmatione amicitiæ nostræ uolumus de aliqua re occurente certiorē facere: aut de nouitate negocio aliquo: quod tamen ad non pertineat. illum ī tres partes similiter diuidemus. In quarum prima qua causa potissimum ad scribēdū incitati simus: per exordium quodpiam declarabimus ostendētes: quod licet nulla nobis occurrat materia: quæ necessario nos ad scribēdum impellat ut tamē abscentē amicū per litteras uisitamus: ad amicitiā confirmādā: quæ aliquātu-

um propter diuturnã absentiã uidetur labefactari: uolumus ad ipsũ amicũ litteras nostras dare quib⁹ perlectis, talẽ iocunditatẽ ipse recipiat qualem nos ex suis litteris recipere solemus. In secunda uero amicũ nostrũ accomodatis uerbis saltabimus: & si quid forte diebus ipsis noui acciderit: illud breuiter dilucideq; ei narrabimus: ut uideamur etiã nobis curæ eẽ amicũ ipsũ reddere certiorẽ de aliquibus rebus: quæ nouiter in ipsa ciuitate uel regiõe acciderit: quia ut plurimũ omnes sumus facile inclinati ad noua ĩtelligẽda In tertia aũt nos omniaq; nostra amico offerem⁹: quẽadmodũ ĩ aliis epistolis fieri cõsueuimus: nosq; illi cõmẽdabimus rogãtes & cæteris quoq; amicis nostris nostro nomine salutes uellit impartiri. ¶ Propositio.

¶ Scribat ad semproniũ Lucili⁹ de rebus occurrẽtibus illũ certiorẽ faciens.

¶ Exemplum. ¶ pars.

¶ Licet ad te antea null⁹ dederim litteras: semproni carissime: ad nõ causę fuit quod tui obliuionẽ cœperim sed ea poti⁹ quæ alios similiter a scribẽdo retinere solet: quia scilicet nullũ mihi scribẽdi argumentũ dabatur: quo te litteris meis reuiscere incitarer. Nunc autẽ dãte se scribendi opportunitate: has breues statui ad te mittere quib⁹ primũ nos omnes saluos superstitesq; ĩ hũc usq; diẽ tibi eẽ significo: ea potissimũ dei bonitate cõcidẽte: quæ cuncta mortalium negocia disponit & moderatur: cuius etiam maiestatem exoro: ut de te quoq; ac omnibus tuis idẽ sentire possim: quos oẽs semper diuq; faustos cupio fœlicesq; futuros. Harũ autẽ argumẽtũ potissimũ: quo nuuc præcipue ad scribendũ incitat⁹ sum huiusmodi eẽ scias. Cum enim iasonis uiri præcipui ac singularis & non ĩmerito iure consulatorum pricipis: fama compulsus: ex: patria mea in urbẽ patauinã me contulerim: ut eo legẽte: ad cæsareũ eius aditũ impetrare possẽ iisq; maxime codicibus indigeã: q ut fama refert: istic Venetiis apud publicos impressores abundanter reperiũtur: te pro uiribus meis exoratũ uelim ut iuris ciuilis textus: cũ bartoli diuinis cõmẽtariis. meo noie emere cures: ad meq; fideli uelis nũcio trãsmittere: scribasq; quid potissimũ pecuniæ exposueris: nã per eũdẽ si uolueris nũciũ eam tibi remittẽdam curabo: habeboq; tibi gratias mortales: qui sic necessitati meæ operã tuam benigne præstiteris. Bene uale amicorum optime: & non diligas: sed amos: atq; antõio cornelio nostro meo noie plures salutes dictio: cæterosq; amicos oẽs nris uerbis plurimum salutato: qb⁹ omnib⁹: & tibi in primis oĩa mea bona: meq; in primis ipsum & cõmẽdo: & trado: atq; dedo. Iteru. Vale.

¶ Iocosum genus. ¶ Cap. xvii.

IOcosum genus est illud: quod quotienscũque iocose & familiariter ad amicos animi cã excitandi scribere uolumus: & hui⁹ generis species sũt duæ: una scilicet de se, altera uero de alio, uel detertia uel secunda persona.

¶ Iocosa.

¶ De se. ¶ De alio.

¶ Iocosa de se.

¶ Iocosa epistola de se ē illa quæ ad aliquā personā scribit̄:cū qua familiariter iocari uolumus:super aliqua re:quæ ī persona nostra acciderit:cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si iocosam epistolā de se ad aliquā psonā scribere uoluerim⁹:cū familiariter iocari cupimus in persona nostra:illā potissimū in tres partes diuidem⁹. In quarū pria:aut uere:aut uerisimiliter declarabimus aliquā rē ridicula uel iocosam quæ nobis acciderit:& penitus ad earū rerū propositū faciat de quibus postea dicturisumus:ita ut amicū ipsum ad risum icitemus : quia nulla ē epistola familiarior ista:quæ sæpenumero etiā in rebus grauibus & arduis aliis epistolis admisceri solet ut dicemus ī epistola mista. Sed in secūda parte epistolæ oportebit nos a talibus iocis subito redirē ad rem seriam : ne nimiū iocādo histriones eē uideamur. In tertia autem secundum consuetudinem aliarum epistolarū offeremus amico nostro omnē operā nostrā:in omnib⁹ suis optatis libentissime accommodatā. Sed scire debem⁹:quod istud gen⁹ epistolæ potius est mixtum:ꝙ simplex:quia semp inter alias epistolarū clausulas solemus huiuscemodi poti⁹ iocos miscere:ꝙ simpliciter totam epistolam iocosam scribere. ¶ Propositio.

¶ Iocetur fabius cū antonio:q uerebatur:ipsum ī exercitū contra hostes potius timidū:ꝙ fortē futurum. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Non miror antonii:si in hoc accerrimo bello. quod cōtra parthos suscipim⁹ me poti⁹ timidū ꝙ magnanimū futurū uereris:quia soleo ego nunꝙ matutinū bellū inchoare:nisi prius optima facta sentatiōe bene dormierim:ut fiant uires tanto robustiores:hac adiuuante quiete:quanto prius propter laborē fuerant ībecilliores effectæ:& tamen adhuc euigilās uix stare possum quod tibi forte talē timēdi causam præbet. Sed ne amplius hanc ībecillitatē meam uerearis:addam intentioni meæ bonū maruisiū. optimasq; casei crustas. quas gerardus ueronēsis medicus noster deuorare solebāt. cum longū pedibus iter aggrederetur. ut cōsolidatis pedū basibus nihil tibi d̄ me sit reliquum timoris. Sed cupio tecum corā iocari. illud uelim ītelligas expeditionem mihi istam tante curæ esse:ut per deū immortalem etiam ciborū quandoq; oblitus sim ut reipublicæ utilitatem curare possim:quam tamen dieb⁹ istis tanto sudore consecutus sum:ut ī aciem milites sæpius educens nō obscure demonstrauerim:quid patriæ pietati debeatur: & quid d̄ me deiceps sperandū sit:quod ego nunc ad te non scribo. quia paucis post dieb⁹ ad senatū super hac re litteras publicæ mittam. Tu īterim bene ualeto. & deū exora. ut res ad uota succedant. quia nunꝙ reipublicæ operā meā negabo. et si nihil milies moriendū esset. Iterum bene uale & me scito. sicut antea semp

in omnibus uotis & iussis tuis esse quam paratissimum.

¶ Iocosa de alio.

¶ Iocosa epistola de alio est illa: quæ ad aliquã personã scribitur: cũ qua similiter domesticæ iocari uolum⁹: super aliqua re: q̃ i persona aliena acciderit: cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si iocosam epistolã de alio scribere uolum⁹ ad alique amicũ cum quo iocari itendimus sup aliqua re: q̃ nõ in psona nostra: sed aliena cõtigerit: illã similiter i tres ptes diuidemus. In quarũ prima uero uel ficto sed uerisimili tamẽ ioco: aut in eã personã iuehemur ad quã scribimus: aut aliquã aliã de q̃ scribere intendimus: dũmodo talis iocus sit ad eas res accõmodatus: de q̃b⁹ postea in ipsa epistola mẽtionẽ facere intẽdimus: in secunda uero subito similiter ad rem ipam seriam conuertemur ne nimiũ fabulosi esse uideamur narrabimusq; ea q̃ a nobis scribenda erant: ipsa cũ superiorib⁹ adoptãdo ne uideamur diuertere ab eo quod superius dixerimus. In tertia autẽ utemur cõmunib⁹ clausulis. quæ solẽt in domesticis epistolis ad amicos scribi quia hæc epistola iocosa etiã cũ domesticis aliquãdo numerari solet: quãuis ut diximus: potius habeat natura mixtã q̃ simplicem. ¶ Propositio.

¶ Iocetur Quintilius cũ Valerio qui raras ad eum litteras dare solitus est.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Cõsideranti mihi diebus istis Valeri carissime: q̃ negligens in scribendo fores cũ nullas adhuc post discessũ tuũ mihi litteras dederis facile illa incidebat suspitio: in quam etiã bilbilitanus sæpi⁹ uates incidere solebat: quũ Cliẽtulũ nihil patrono porrigentẽ: chyragra laborai suspicabatur. Ego quidem te semp antea adeo in scribẽdo diligẽtẽ cognoscebam. ut quẽ tecũ conferre possem. haberem pfecto neminẽ: nunc aũt cũ nullas amplius ad me literas te dare uidem & ad eũ præcipue qui maxime ipsarũ percupidus ẽ: non possum non suspicari: te in chyragræ fortasse modum icidisse: qui manus tuas quondã ad scribendũ promptissimas tradiores efficiat. Quod si uerũ est (ut opinor) aut Aesculapium cõsolas: qui te ab iesta huiuscemodi ægritudine liberet calamumq; tibi nunc grauem: facilem deinceps reddat: uel si omnino incurabilis est hæc agritudo: quod manibus facere non potes id saltẽ pedum officio pficias. Sed cupio tecum coram iocari: illud mihi q̃ gratissimũ feceris: si post ista negocia tua quæ animum tuum diuerse trahũt sæpius ad me litteras miseris quibus & de tua imprimis salute: & de his quæ istic agũtur certior fieri possim. Nosti. n. animũ: mẽtẽ studiumq; meum: in his præcipue pnoscẽdis quæ ad rẽpublicã attinent: quod si me crebro certiorẽ reddes nihil est: quod a te magis hoc tempore cõtẽdã. Ego quoq; i huiusemodi scribendi genere te saturare spero: psertim si studiũ meũ nõ aspernaberis. Vale igitur: & si quid est mea tibi opera prodesse possit. utere cũ uolueris ecce me tibi ad omnia optata tua: libentissime paratum.

Ommissiuũ genus est illud qđ fit quotienscunq̃ ad aliquã psonã scribere uolumus:cui semp negociis nr̃is expediẽdis : mandatũ aliquod dare intẽdimus.Et huius generis similiter species sunt duæ.Vna scilicet generalis:& altera particularis.

¶Commissiua.

¶Generalis. ¶Particularis.

¶Cõmissiua epistola gñralis ẽ illa q̃ ad aliquã psonam scribit̃:cui gñraliter sup omnibus negociis nr̃is in aliq̃ regiõe uel ciuitate expediendis gñrale mandatũ dare uolumus:cuius epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si cõmissiuam epistolam gñralẽ ad aliq̃ psonam scribere uoluerim⁹ cui sup oib⁹ negociis nr̃is:tam pticularib⁹ q̃ gñralib⁹:in aliq̃ regiõe siue ciuitate tractandis:uolum⁹ gñrale mandatũ.uel cõmissionẽ dare:illam i ptes q̃tuor principaliter diuidemus.In q̃rũ pria pri⁹ tanq̃ p exordiũ bẽiuolentiam captabimus ab ea psona ad quam scribim⁹ ostẽdẽtes quantuam fiduciam habeamus in ipsa pp fidem & integritatẽ suam:q̃ bene tractabit ipsa negocia nostra q̃ ei uolumus cõmittere:deinde ponemus spẽ q̃ habeamus in ipso amico:q̃ p p amorem & beniuolentiam q̃ in nos afficit̃:bñ & diligenter omnia tractabit.In secũda uero negocia nostra narrabimus cuiusmodi sint & cum quo:& ubi p agenda ut sciat ipse amicus noster qd potissimũ nr̃a causa exeq debeat.In tertiã t põem⁹ auctoritatẽ q̃ tali amico tradere uolumus sup ipsis negociis pertractandis cũ oĩbus clausulis q̃ uideant̃ esse necessariæ ad forẽses causas pagendas.In q̃rta uero & ultima ponemus gratificationem nostram dicentes nos uelle ea firma tenere:quæ per ipsum amicũ nostrũ fuerint in talib⁹ negociis nostris expedita:adiũgentes aliquam pœnam uł obligatiõem bonorũ nostrorũ:prout nobis magis uidebit̃ & ipsis rebus & amico cõuenire.Addentes deinde diẽ & anno quo tales litteræ scriptæ fuerint cum titulo aut signo consueto. ¶Propositio.

¶Cõmittat Scipioni Cicero uices suas in oibus negociis suæ romæ pagẽdis. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nihil est tam arduũ:tanq̃ difficile Scipio charissimæ:qđ ego tui cã nõ libẽter subirẽ q̃a sic amor & beniuolentia nostra postulat & requirit. Vnde e ficit̃ ut de te quoq̃ nõ minorẽ fiduciam habeam qđ in ob⁹ negociis meis p agẽdis:in q̃bus mihi possis opam tuam p̃stare:illã fidelissime exactissimaq̃ a te expectẽ.Qua pter cũ multa mihi sint hac in ciuitate negocia pagenda quæ ego nũc p oiissimũ expedire nõ possũ:cũ regenda huius puinciæ põdere sim impeditus:statui ea tibi cõmittere:ut quia p̃sens omnia facilius agere potes:ea cõmodius expedias in quorũ oĩum pactiõe.ut nemine obstante.uicẽ & auctoritatẽ meã subeas:p p̃sentes lr̃as te meũ pcuratorem ac nuncium specialem cõstituo..Et specialiter super ea cã quæ mihi est cum Marco

antonio incontrouersia: quam etiam credo tibi notissimā esse Generaliter uero ad omnia mea negocia tā est hic romæ:q̄ etiā alibi meo nomine tractā da:aduocandū quecūq; opus erit in iudiciū & super ipsis negociis libellos ꝑ ducendos.testes & instrumēta.& si ab aduersario uocatus fueris ad respon dendum & meo nomine obiiciendum ad lites contestādas.& earū sentēti as audiendas ad appelandū:& appellationes ꝓsequendas:& generaliter ad omnia peragenda quæ merita causarum exigunt & requirunt. Super quib⁹ reb⁹ do tibi oēm auctoritatē & potestatem ut eas agere & tractare possis ac si ego ipsi personaliter adessem. Promittens me omnia & singula:quæ per te in his negociis meis gesta fuerint grata & rata habiturū sub obligatione om niū bonorū meorū Tibi igitur oēm cām cōmēdo:meq; ipsum tibi trado & dedo cui uolo omnē operam meā q̄ libētissime esse paratā. Vale.

¶ Ex gymnasio athēiensi: calēdis ianuariis. olympiadis ducētessimæ anno tertio. Ego Marcus Tullius cicero propria manu scripsi.

¶ Commissiua particularis.

¶ Cōmissiua epistola particularis est illa quæ ad aliquā ꝑsonā scribit̃ cui ꝑti culariter super aliquo tanto negocio nostro peragēdo uices nostras crede re uolumus:cuius epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si cōmissiuā epistolā particularē ad aliq̄ personam scribeř uoluerim⁹: cui particularirer tantū uolumus aliquod simplex negociū cōmendare:illā simi liter in partes quattuor diuidem⁹ In quarū prima ut fecim⁹ in superiore: be niuolētiam captabim⁹ ab ea ꝑsona ad quam scribim⁹ demōstrantes nos ha bere maximam spem & fiduciam ī ipaq; ꝑꝑ amorē & beniuolētiam qua in nos afficitur:ipse bene & diligenter oia ꝑtractabit. In secūda uero expōem⁹ ipsum negociū peragēdū si unū fuerit uel plura si plura fuerit seruato suo or dine & super quocūq; negocio declarabimus eas particulares clausulas quæ uidebūtur esse de eius expeditione necessariæ:uel potius referem⁹ huiusce modi declarationē ad singulaꝝ causarū processus: quos ad ipsum amicum dicemus mittere uel breui esse misuros:super q̄bus poterit de reb⁹ ipsi⁹ cer tissime informari. In tertia autē apponemus eam auctoritatē sup ipsi⁹ nego ciis peragendiis quam ei uolum⁹ concedere: similiter addendo oēs clausu las quæ ad causas forenses pertinere dicuntur. In quarta uero promittem⁹ nos esse omnia approbaturos q̄ ipse amicus super his negociis tractaue rit:apponendo similiter bonorum nostrorū obligationem cum tempore: loco & titulo ad tales litteras corroborandas necessariis.

¶ Propositio.

¶ Committat Appius Cicerōi uices suas sup sacerdotio suo in Cilicia expe diendo. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Fides & integritas tua marce Tulli:qua semper in amicorū negociis usus es: & quam ego quoq; in rebus meis a te perfectam cognoui nō paruā mih.

in præsentiarum fiduciam affert ut præter amorem & beniuolétiam: qua a tenellis annis inter se uterq; nostrum deuinctus est: ex tua humanitate & ꝓbitate: si tibi negocia mea commendauero: illa ac si tua essent: diligētissime expedies. Vt igitur intelligas. quid mihi nunc potissimum opera tua afferre possit. Scias me hac i prouincia tua dum ei præessem: sacerdotium publicū gessisse quod omnibus magistratibus qui a romano senatu pro cōsulari dignitate isthuc proficiscuntur: aduenire solet: & quia cōsuetos redditus ex tali sacerdotio adhuc percipere nō potui: statui hoc tibi negocium demandare qui in prouincia præsens es & omnia facili⁹ expedire potes. Qua propter sup his pecuniis quæ mihi ex hoc sacerdotio debentur. accuratissime exigēdis: per præsentes litteras te meum procuratorem ac nuncium specialē cōstituo: ad eas penit⁹ exigendas: & si fortasse ex publicis quæstoribus resistentem quempiam inuenires: do tibi plenam auctoritatem: ac si ipse personaliter adessem ad eum in iudicium uocandum: & contra tale aduersariū libellos producendum: litem contestandam: sententias audiendas: & si op⁹ fuerit ab eis appellandum appellationes prosequēdas ac omnia faciēda: quæ forenses huiuscemodi causæ exigunt & requirunt. Promittens me omnia cōprobaturum: quæ sup hoc negocio p te fuerint expedita: sub obligatiōe omnium bonorū meorum: tibi que omnem rem ipsam atq; causam plurimū cōmendo: cui etiā uolo omnem operam meam tibi esse paratā. Vale.
¶ Ex urbe. Idibus quintilibus: ducētesimæ: olimpiadis anno secundo. Ego Appius pulcher propria manu scripsi.

¶ Regium genus. ¶ Cap. xix.

r Egiū genus est illud quod fit quotienscūq; scribit principi epistolam aliquam uel publicā uel priuatam. & huius quidem generis species sunt quinq;. Prima scilicet fidei. Secūda familiaritatis. Tertia edictiua. Quarta inhibitoria. Quinta uero promotiua.

¶ Regia.

¶ Fidei. ¶ Familiaritatis. ¶ Edictiua. ¶ Inhibitoria. ¶ Promotiua.

¶ Regia epistola fidei ē illa: quā scribit princeps secularis uł spiritualis ad aliquam personam pro fide alicui facienda. cuius epistolæ talis est regula.

¶ Regula.

¶ Si uoluerit princeps epistolā fidei ad aliq̃ personā scribere: cui fidē adhiberi cupiat notare debes ꝙ talis epistola pōt scribi: aut ad ipsam ꝑsonā q̃ talē fidē sibi fieri petit: aut ad aliquā aliā priuatā siue publicā apud quā a tali persone fidē haberi cōtēdat. Sed utrūq; fit. talis epistola in tres potissimū ptes diuidetur: In quarū prima opponet princeps nomen & titulū suum cū omnib⁹ adiectionibus quæ suæ uidentur imperio conuenire. In secunda uero appo

net aliquod exordium in quo demonstret uiros probos eē simul laude affi ciēdos & omni beneficio ꝓsequendos. In tertia aūt captabit beniuolentiam ab eam ꝑsona. cui fidem faceř cupit. Laudando ipsam ab aliqua uirtute par ticulari: & ipsam omnib⁹ cōmēdando ad quorum manus tales litteræ deue nerint: adiūgendo sibi fore gratissimum si talis ꝑsona fuerit cōmendata uł benigno fauore ab aliquo affecta. ℭPropositio.

ℭIdē facit Venetorum princeps Georgio alexandrino de ea humanitate q̄ ꝑdius erat. ℭExemplum. ℭPars.

ℭAugustin⁹ Barbadicus: dei gratia dux uenetiarum & cætera uniuersis ac singulis: ad quorum man⁹ hæ nostræ littæræ ꝑuenerint: salutem & dilectiōis affectū. sicut dignū est & laudabile: ut q uitiis ac scelerib⁹ uallati sunt eos principum: non tantū uindicta castiget: sed maxima ēt dedecore prosequat̃. ita iustum & honestum cēsemus ut bonos uiros uirtutique: deditos. nō solum beneficiis & meritis cumulemus. sed etiam benigno fauore & sūmo laudū præconio persequamur. Quia propter cum iam per multos annos georgio alexandrino uiro sane in utraq; lingua doctissimo usi simus: cuius eloquēti am grauitatem: sapientiam: nemo est qui non colat. non adamet. nō admiretur: præterea beneficia quæ in ipsum merito contulim⁹: dignum existimauimus ut eum quoq; non obscuro laudū testimonio subleuemus. Hūc igit̃ uirū omnibus summopere commendam⁹ ad quos se contulerit: quia ꝑfecto fœlix nostro iudicio illa ciuitas existimari poterit ad quam ipe diuertere uoluerit. Si quid præterea in eum benificii fauoris gratiæ collatum fuerit illud totū existimabimus in nostram personam fuisse collatū: & ꝓ tali beneficio uolumus ei ꝑpetuas gratias habere. in quorum fidem has publicas litteras fiebri iussimus ac uostri sigilli appensiōe muniri. Ex urbe ueneta. calēdis ℭMarciis anno salutis dominice. M.cccc.lxxxvii.

ℭRegia familiaritatis.

ℭRegia epistola familiaritatis est illa q̄ scribit̃ ab aliquo principe tā seculari q̄ spirituali ĩfidē qđ ipse aliquam ꝑsonam in suam familiaritatē suscepit: cui⁹ epistolæ talis. est regula. ℭRegula.

ℭSi uoluerit princeps regiam epistolam familiaritatis ad aliq̄ ꝑsonam scribere. hoc duobus modis facere poterit: uno scilicet modo quando ipsa epistola diritur ad propriam personam quam uoluerit princeps i familialitatē suam suscipere: altero uero q̄do epistola dirigitur ad aliquam uniuersitatē uel locū ad quē talis persona se conferre uoluerit: uel generaliter. ad oēs ad quos tales litteræ peruenerint ut apud ipsos benigne suscipiat̃. sed quocūq; modo fiat illā similiter in tres partes diuidemus. in quarū prima secūdū cōsuetū scribendi modū appōet princeps nomen & titulos suos cū salutatiōe. In secūda uero faciet exordiū: declarādo q̄liter os uiri ꝓbi nō solū sint ĩ prīcipiū familiaritatē suscipiēdi: sed ēt sūmo fauore & meritis ꝓsequēdi: & tūc sub

iunget q̄ propter uirtutes & optimas conditiones talis uiri: quē ipse cōmendare intendit: fuerit incitatus ad suspiciendū eū in familiā suā. In tertia autē facta fide istius familiaritatis: cōmendabit eū apud illā uniuersitatē uel locū ad quē ipse uoluerit se cōferre: dicēs ei fore gratissimū. quicquid in talē psonam priuatim siue publicæ conferetur. ℭPropositio.

ℭFidem familiaritatis faciat Cardinalis sancti Marci ioanni ueneto secretario suo in galliam profisciscenti.

ℭExemplum. ℭPars.

ℭMarchus barbus: diuina fauēte clæmētia: sacro sāctæ romane ecclesiæ titulo sancti marci: eps cardinalis. Luduico christianissimo gallorū regi salutē. Nostra ē cōsuetudo christianissime rex: ut si quos inuenerimus īter familiares nostros: uirtutis floribus ornatos: & solidissime fidei splēdore decoratos eos nobis possimū carissimos habeam⁹: nec unq̄ illos cessemus meritis & beneficiis subleuare: præter eni illud quod iustū & honestū exstimamus: tales scilicet uiros sūma laude efficiēdos: accedit & nō mediocris quædā utilitas īter ceteros domesticos nostros: q si uiderint merita uirtutū suarū pmia bonos uiros fuisse cōsecutus: eo libētius ad uirtutē aspirabūt: quo se potiora beneficia acqsituros sperabūt. Cū igit Iouānes uenetus familiaris noster uis quidē ingenio & doctrina nomini cedēs in hāc regionē tuā psiciscat: suā q̄dā negocia expediturus. Tue primū serenitati notū fecim⁹ ipm esse exprimis familialibus nostris unū: quē sūmo amore & beniuolētia psequimur. Cui si nostri gratia in rebus suis a tua serēitate opitulatū fuisse senserimus eris q̄dē adeo nobis gratū: ac si beneficiia ipsa ī nosmetipos collata fuisse letaremur. Tibi igitur cū cōmedamus: tanq̄ oīum cæterorū nobis gratissimum carissimūq̧. tueq̧ serenitati similiter offerimus operā nostrā in oibus tuis optatis q̄ libentissime paratam. Vale. ℭRegia edictiua.

ℭRegia edictiua epistola est illa q̄ scribit a principe tā seculari q̄ spirituali ad aliquā psonā. uel publicā uel priuatā. p re aliqua ad publicū bonū ptinētē significanda. cuius epistolæ talis est regula. ℭRegula.

ℭSi uoluerimus epistolā edictiuā regiā ad aliq̄ psonam scribere. scire debemus. q̄ talis epistolam scribi pōt. ul generaliter ad aliq̄ uniuersitatē uel populū ul particulariter ad aliq̄ psonam publicā ut faciūt pricipes ad alios principes p edicēda pace. ul bello fœdere. uel lege. siue p similibus. & tūc ipa epistola diuidit in tres ptes pricipales. In quarū prima ponem⁹ nomē pricipis cū suis titulis omnibus. put fecimus in aliis epistolis superioribus. cum salutatione ad eam psonam ad quam scribit epistola. In secunda uero ponem⁹ causam ppter quam sumus incitati ad talem epistolam scribēdam oñdēdo causam illam esse iustam & honestam. & quantū poterimus cōabimur partes nostras approbare. & per oppositū aduersarii deprimere. ut potius uideamur nobiscum iusticiam & æquitatem ostēdere. q̄ cum eo ad quē scribimus

d

in tertia aũt narrabim⁹ id qđ scribere intendimus:si de bello p̄sonam ipsam ad bellũ inuitantes:si de pace similiter ad pacem:& sic de fœdere:aut lege ꝑmulganda:addẽdo clausulas illas finales q̃ magis uidebunt̃ ad ꝓpositũ facere & ipsam epistolam cõcludere:qđ ex supioribus epistolis:satis supq; colligere possumus:si ad eas aduerteremus. ℂPropositio.

ℂEdicat Cæsar Pacẽ Pãnonio regi ꝓ sua in eum liberalitate ac mũificẽtia.

ℂExemplum.

ℂPars.

ℂFedericus tertius:diuina fauẽte clæmentia:rõanoꝝ impator semp augustus Austriæ:st iæ:carinthiæ:carnioleq; dux:comesque tirolis & cætera Mathiæ utriusq; pãnoniæ regi:salutẽ:Licet multe causæ inuicem cõcurrant quæ me potius ad bellũ tecũ gerendũ:q̃ ad pacẽ firmandam ducant:q̃s hic recitare mihi supuacaneũ uidet̃.Tu.n.eas bene optimeq; nostri ut tibi tamẽ tuisq; omnibus ostendam:quantũ potius mea in uos ualeat liberalitas q̃ uestra in me ingratitudo:deliberaui penitus tecũ pacẽ firmar̃ ut cũ ab armis discesserimus:possint milites nostri:qui ex utraq; parte summopere cõsumpti sũt ad desideratam quietem redire:& dissipatas res suas aliquantulũ instaurare Tibi igit̃ p̄sentiũ tenore significo:quod ab hoc die in posterum relicta omni penitus discordia ac simultate:q̃ prius inter nos fuerat:uolo tecũ firmissimã pacem habere:cũ his tñ pactis & cõditionibus:q̃ prius fuerant inter nos unanimi uolũtate cõclusæ.Teq; hortor:ut hanc a tuis saltem desiderandam pacem:uelis libentissima frõe suscipere:& beneficiorũ cõmunicationem ppetuam seruare:nos.n.ex parte nostra hoc tibi uolumus esse pollicitumq; constantissime obseruatum quod nulla unq̃ causa a tua beniuolentia decidemus:quo ad ipsam uolueris nobis illesam tenere.Vale.

ℂRegia inhibitoria.

ℂRegia epistola inhibitoria est illa q̃ scribit̃ principe ad aliquam p̄sonam uel publicam uel priuatã cui in hibere intendit aliqđ op⁹ uł iã ĩcœptũ:uł qđ ꝓpediem incipiendũ suspicet̃:cuius epistolæ talis est regula. ℂRegula.

ℂSi uoluerit princeps ihibitoriã epistolam ad aliq̃ p̄sonã uel publicã uł priuatam scribere:cui inhibere uelit aliqd faciendũ:uel qđ iam fieri cœptũ sit.illa similiter in partes tres diuidere debebit In quarũ prima ponet nomen & titulos suos secũdũ cõsuetudinem taliũ epistolarũ:in secũda uero quod erit exordiũ epistolæ declarabit se ĩtellexisse q̧ talis p̄sona ad quam ipse scribit uel iam incæperit uł incipere uelit aliquod opus qđ ipse princeps nullo pacto futurũ intendit.& simul ĩ hoc loco declarabit causam uel rationẽ aliquã ueram aut saltem uerisimilem.ꝓpter q̃ ipse sit incitatus ad tale opus inhiber̃ scribendũ.In tertia aũt inhibitionem ipsam ponet.uerbis breuibus & dilucidis.quæ ꝓpriæ ad principem attinent addendo regales minas.si tali ope faciendo nõ desisterit:cum omni tamẽ modestia & humanitate ne uideat̃ subito uelle in iram exire quod ad prudentẽ & sapientem uirum nõ attinet

& sic absolute finiet epistolam suam: addendo tamen diem & locũ quo de te fuerint litteræ.

¶ Propositio.

¶ In hibeat pontifex maximus regi ferdiñando ædificationem cuiusdã castelli in finitimis. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Innocentius episcopus seru⁹ seruorũ dei: illustrissimo regi appulliæ ferdinãdo salutẽ & apostolicã benedictionẽ. Ex litteris uenerabilis fratris nr̃i cardinalis sancti petri ad uincula: de nostro mandato toti⁹ agri picæni: gubernatoris & legati: nuper intelleximus: te munitissima quædam castella: ĩ finitimis appuleiæ terminis uersus agrum picænũ qui nostræ ditioni subiacet cõtra pacta & conuentiones nostras ædificare uelle: quod se decit ex multis nunciis istic uenientibus intellexisse. Et quia ut scit serenitas tua huiuscemodi castella quæ noua quãpiam edificatione eriguntur: & præsertim in illis locis ubi maior posset dari occasio nocẽdi semper in malũ inducit hominum suspitionẽ. ideo nõ possumus nõ satis admirari te contra nos talia moliri. Quapropter rogamus serẽitatem tuã: ut penitus a tali edificatiõe desistat si nobiscũ uoluerit ꝑpetuã pacẽ habere quod si fortasse neglexeris coacti erimus omnem iniuriam nostram pro uiribus: propulsare: cum ꝑsertim uim ui pellere liceat. Sed bene confidemus te talis esse facturũ: quæ regiam ꝑsonam tuã deceant cui etiam nos offerimus omnem operam nosttã: ĩ omnibus optatis libentissime paratã. Datæ apud sanctum petrũ: anno ab ĩcarnatione dominica octogesimo sexto supra milleximũ & quadringẽtesium pontificatus autem nostri anno primo.

¶ Regia promotiua.

¶ Regia epistola promotiua est illa quæ scribitur a principe ad aliquam personam quam ad dignitatem quampiam seu gradum promouere intendit: cuius quidem epistolæ talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si uoluerit prĩceps ꝓmotiuam epistolam ad aliquam ꝑsonã scriber̃ hoc dupliciter facer̃ poterit: uero scilicet modo quando ip̃am epistolam dirigit ad aliquam tertiam ꝑsonam: cui mandat ut amicum quempiam uł familiarem ad aliquam dignitatẽ promoueat: altero uero modo quando ad ip̃am personam propriam scribit quam promouere ĩtendit. Sed quocũq; modo fiat illam in partes tres diuidet. In quarũ prima secundũ istatũ epistolarum cõsuetudinem: apponet nomen & titulos suos cum breui salutatiõe. In secunda uero captabit beniuolentiam. ab illa persona quam ꝓmouere ĩtendit: ipsam scilicet laudando ab aliqua uirtute particulari: quæ specialiter ipsa refulgeat: & dicens quod propter uirtutes suas ipsa meretur omnium fauorem acquirere. In tertia autem captabit beniuolentiam a persona ꝓpria dicẽs ꝙ propter istam causam ipse si incitatus ad porrigendum ei omnẽ fauorem & gratiã: & tũc subiunget ꝙ uacante nũc tali beneficio uel dignitate

ipse uoluerit eã tradere ipsi amico:quãuis non sit sufficiens uel æqualis ad eius uirtutes & cõditiones remunerandas offerẽdo tamẽ ei post hac omnẽ opam suam:ita q facile intelliget ab eo magni existimari & plurimi fieri.

¶Propositio

¶Promoueat dux mediolanensis Franciscum ueturium:ad ticinẽsem põtificatum.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Ioannes galieaceus maria:dei grã dux mediolani papiæ comes:ac gẽuæ domin⁹.Francisco ueturio abbati leonẽsis Reuerendissimi salutem:ac dilectionis effectũ.Eximie uirtutes ac singulares quædã animi tui cõditiones:q̃ nõ obscuro nec uario sermone:sed & clarissima & una omniũ uocẽ prædicãtur:adeo diebus istis ad aures nostras gratissima aduolarunt:ut merito aĩus noster iam inclinatus sit:ad eũ tibi fauorẽ in oĩbus rebus & optatis tuis exhibẽdũ:quẽ unicuiq familiari ac domestico nr̃o exibẽdũ existimamus:iis.enĩ mediis duximus uiros bonos ad uirtutẽ alliciẽdos:qui cũ uirtutũ suaꝝ aliq̃ se uiderint præmia cõsecutos:ea facilius ad meliora semp accẽdant̃. Quod ut apertius ista in te affectio nostra p tescat:uacãte nũc dicenensis pontificatus sede:te præter oẽs duximus huic pontificio muneri ꝑficiẽdũ:ut hoc sit tibi animi nostri firmissimũ monumẽtũ.His igit̃ litteris nostris declaramus te huius ecclesiæ papiẽsis episcopũ benemeritũ rogamusq ut hoc munusculũ nostrũ grato animo suscipere uelis quãuis multo sit tuis meritis inferius Sed post hac si dabitur facultas:ut merita possimus uirtutibus tuis ꝑmia cõdõare:senties ꝓfecto nos tãti sapiẽtiã & doctrinã tuã existimasse:quãti ab oĩbus existimãda erat:cui ẽt uolum⁹ oẽm operã nr̃am:ĩ o b⁹ optatis tuis eẽ parata.Datæ mediolani:in nostro ducali palatio anno salutis.M.cccc.lxxxvii.

¶Mixtum genus. ¶Capi. xx.

Ixtũ gen⁹ ẽ illud qđ fit quotiẽscũq secũdũ diueroꝝ negociorum exigẽtiã:ĩ uno litteraꝝ uolũĩne:diuersoꝝ generꝝ epistolæ cõtinẽtur:& huius generis species sũt duæ:nam ut ex duobus generibus est mixta epistola:aut ex pluribus.

¶Mixta.

¶Ex duobus. ¶Ex pluribus.

¶Mixta epistola ex duob⁹ generib⁹ ẽ illa quæ duo tãtum genera cõplectit̃: uel etiã duas species:de iis quæ superius exposite sunt cui⁹ epistolæ talis est regula. ¶Regula.

¶Si mixtam epistolã ex duob⁹ generibus:uł duabus speciebus : ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimus:illã principaliter in partes duas diuidem⁹. In q̃rum prima ponemus eã partẽ epistolæ scribendã.quæ magis nobis uidebit̃ esse necessaria.In secũda uero subiungemus illam.quæ minorem ĩ se & minus necessariam causam habet.Sed tamen notare debemus.q ĩ tali epistola mixta solemus in prĩcipio semper facere exordium hoc modo scilicet : si

epistola fuerit principalis:& primo scripta ad amicū. declaram' ei tanq̄ per exordiūq; cū nobis multa & uaria ad eum scribenda occurrant:per has litteras uolum' eum de omnibus admonere.& tunc particulariter seruādo ordinē omniū scribendū.singule breuiter & dilucide exponemus. Si uero secūdaria fuerit epistola.& responsiua.dicem' i pricipio.nos recipisse ab amico nostro litteras.quæ nobis gratissimæ fuerūt.& q̄ ad omnia illa particulariter rescribemus quæ uidebunt' responsione digna.& tunc similiter per ordinē ad omnia respondimus. Si uero aliquid ēt nobis scribēdum acciderit illud in fine epistolæ scribemus.offerēdo ipsi amico omnem operā nostrā in oībus paratam.ut in aliis epistolis.fieri consuetū est. ¶ Propositio.

Scribat excusatoriā simul & domesticam epistolā ad curionē Cicero.ipsum de negotiis suis ad admonendo.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Accepi abs te litteras Curio charissime:quæ licet mihi iocūdissimæ fuerīt cū ex illis intellexerim.de tua tuorūq; omniū salute.aliquid tamē molestiæ attulerunt.cū te uideā me negligentiæ crimine suspectū haberī.q̄ scilicet ut optabas.sæpissimas ad te litteras non dederim.& profecto q̄q̄ hoc mihi molestū sit.quia me sentio ab omni penitus culpa uacare:ē tamē aliquātulum ex altera parte iocundū. cum hæc presertim litterarum mearū expostulatio nō paruum ī me amorem tuum ostendit.Dabo igitur operam.ut quamuis neminem prætermisserim.quem quidem ad te peruēturum putauerī . cui litteras non dederim:te etiam hoc in scribendi genere expleam:præsertim si uidero officium meum abs te nō uilipēdi. Sed de litteris hactenus scribis ad me ut denegocio tuo te certiorē reddam.scias nos die noctuq; laborare ut expediatur.sed est tanta aduersariorum tuorū iniquitas.ut semper sic ipsis cogentibus.in longum protrahatus.speramus tamē ut demū ifracta ipo rum iniqtate:tuam si dignitatem retenturus.Quod autē scribis ut ad te libros iuris ciuilis transmittam:faciam id equidem libentissime:sed quia propter hæc bella intestia: quæ adhuc sedata nō sunt:nullus hic pōt nūcius tuto discedere.expectabis ad paucos dies.quousq; pax.quæ īter partes tractat' ad conclusionē ueniat.tunc uoto tuo securi' & melius satisfiet. Si quid ē aliud.quod meo tibi opera prodesse possit.tuū iubere.meum autē,mādata tua q̄ libentissime exequi.Vale. ¶ Mixta expluribus.

¶ Mixta epistola ex plurib' ē illa q̄ plura in se genera cōpletitur. uel plures diuersas species.cuius epistolæ talis breuiter est regula. ¶ Regula.

¶ Si uoluerim' mixtā epistolā ex pluribus ad aliquā personā scribere.illam in tot partes diuidemus quod erunt genera uel species epistolarū ex quib' ipsa erit cōposita & tunc a maiore semper & maioris momenti incipiemus per oīa seruando regulam suam.prout in suo capitulo declaratum est.deinde ad propinquam descēdemus.deinde ad minorē.donec omnis rerū scri

bendarum numerus cōpleatur semper in omnib⁹ seruādo regulā suā sicut in suo loco fuit superius definitū. Sed illud addere debemus. quod semp ē faciēdū aliquod exordium in tali epistola. per quod declarem⁹ ea generaliter quæ scribere intendimus. uel saltē ut per ipsum demus aliquem introitū ad ipsam epistolā cōponēdā. In fine præterea epistolæ adiungem⁹ oblationes consuetas: addēdo etiā si nobis uidebitur expositiōem alicuius negotii nostri: quod ad ipsum amicum scribere intēdimus: quæ negocia nisi fuerint alicuius magni momenti sūt semper postponenda: quia amicorum causæ sunt prius recitādæ & expediēdæ: q̄ propriæ: ut uideamur ipsorum negocia magis cordi habere q̄ nostra.

¶Propositio.

¶Sribat consolatoriam simul & grauē: ac domesticā epistolā ad pompiliū Marcus curius. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Intellixi pompili carissime ex amicorum nostrorū litteris, quæ mihi diebus istis redditæ fuerūt: patrē tuū uirꝫ optimū: ex hac uita decessisse: quod mihi profecto tāto molestius fuit: quāto mihi tu charior es: cuius ego extimo omnē fortunā mihi eē cōmunē: hāc ideo calamitatē tanq̄ ꝓpriā existimaui sed cū ex altera parte cōsidero: q̄ bene natus fuerit: q̄ optime educatus: quib⁹ honorib⁹ īter cæceros sui ordinis uiros functus: quā facili morbo correpť: & dū tempus erat ut natura cōcedere: q̄ sanctissimæ mortuus certæ nihil est quod doleā. īmo uere poti⁹ decet ut deo maximo gratias habemus qui pri⁹ illū tātis manerib⁹ donauit: deinde placidissima morte: nō ad tenebras. sed de tenebris ad lucē reuocauit. Sed his omissis ad ea uēiam⁹: quæ ad nos magis attinēt. Scias diebus istis senatu nr̄o nunciatū fuisse: samnites maximū cōtra rēp nostrā exercitū præparasse ac quottidie ī agrū nostrū incursionē facere. Vnđ centuriatis comitis cælebratis decreuerunt patres: ut cōtra hostes arma sumant: eiqꝫ rei pōpeium nostrū præposuere: qui cōsilio: sapientia: & auctoritate nemini cedens facilime possit rem istā cōficere. Tu si me audies excumano tuo q̄ primū ī urbē uenies: ne tumultuario bello īgruente: aliqđ dāni patiaris. Quod scribis: ut a debitorib⁹ tuis pecunias exigam: perficerem illud ꝓfecto libentissime: sed in hoc tā graui tumultu: neqꝫ forensiū causarū neque senatoriæ actiōis amplius locus est quosqꝫ res ad aliquid meli⁹ tendant. Sed hoc unum tibi audeo scribere. quod si te ad nos q̄ primū cōtuleris: non solum poteris priuatis: sed etiam publicis fortasse reb⁹ non mediocre subsidiū ferre: quod ut facias te hortor: rogo & moneo: tibi tamen nunq̄ de futuram operam meam polliceor. Vale.

Elegantiæ diffinitio ac regulæ: quæ ad superiores epistolas faciunt. Libellus secundus.

ELegantia est uenusta uerborū cōcinitas: edulcem ꝑ aurib⁹ afferēs sonum cuius quidem generales regulæ sūt triginta. Regula. i.

¶ Laudabitur illa oratio. quæ obliqua dicitᷣ. & a posteriorib⁹ incipiēs dictionibus. in uerbum sæpius. q̄ in aliam orationis partem finiat ut Cæsar adept⁹ est monarchiam imperii summis uirib⁹ quod elegātius dicitur: summis uiribus imperii monarchiam Cæsar adeptus est.

¶ Regula. ii.

¶ Commendabitur quoq; oratio quæ dictiōem habeat uniuersalem affirmatiuā uel negatium in fine uel aliquod insigne nomen: uel aduerbiū. Exēplum primi Omnes laudant ea: quæ uir bon⁹ facit: quod uenustius dicitur. Quæ uir bōus facit: laudant omnes. Exemplū secundi. Ego neminē habeo: quē magis diligā te: quod pulchrius dicitᷣ. Quē te magis diligā habeo neminem. Exemplum tertii. Egregia sunt ea q̄ scribis ad me. qđ cōcini⁹ est. Quæ ad me scribis: sunt egregia. Exemplū quarti. Ego oīa diligenter perfeci: quæ iussisti mihi: quod eloquentius dicitur. Quæ mihi iusisti: perfeci omnia diligente.

¶ Regula. iii.

¶ Nomen adiectiuum elegantius substantiuo præponitur. ut uirt⁹ summa imperium magnum. consilium utile. melius enī dicitur summa uirtus. magnum imperium. utile consilium & huiusmodi.

¶ Regula. iiii.

¶ Inter adiectiuū & substātiuū semper aliquid est interponendū. ut maxima uirtus cæsaris sūma laude semper extollēda est. quod elegātius dicitur maxima cæsaris uirtus sūma semper laude extollenda est.

¶ Regula. v.

¶ Quotiēscūq; ab apposito alicuius uerbi secundarii oratio incipiat: qđ subito relatiuū sequatᷣ. elegantius inter relatiuū & antecedens secūdarium uerbum ponitur. ut Aeneum pompeium. qui romanorū auxit imperim. summopere diligo. Venustius enim dicitur Aeneum pompeim summopere diligo. qui romanum imperium auxit.

¶ Regula. vi.

¶ Si fuerit relatiuū in obliquo casu positū: uēusti⁹ antecedens: in relatiui casu positū postpōetur. ut uirtutes qbus ab ineūte ætate studuisti: immortalitati nomen tuum cōmendabunt: quod elegatius dicitur. Quibus uirtutib⁹ ad ineunte ætate studuisti. immortalitati nomen tuū cōmendabunt.

¶ Regula. vii.

¶ Quando est aliquod substātiuū cū præpositione aliqua iunctū quod sit de natura præcedentis uel subsequentis clausulæ. prepositionem in relatiuum uertimus. & uerbum substantiuū adiungimus. ut pro tua humanitate multa in me beneficia contulisti quod elegantius dicitur. Que tua humanitas ē multa in me beneficia contulisti. & sic in ceteris.

¶ Regula. viii.

¶ Sepius relatiuū: qđ uerbo primario additū est secūdariū transferemus. ut cicero: qui eloquentissimus fuit. ceteris oratoribus in dicēdo prestitit quod elegantius dicemus Cicero eloquētissimus fuit. qui ceteris oratorib⁹ in dicendo prestitit.

¶ Nona regula.

¶ Si aliquod habuerimus uel nomen uel aduerbiū insigne elegāti⁹ illud cū

quidem uel idem pronomine postponemus. Exemplum primi. Marc'tulli us orator singularis fuit. quod uenusti' dicitur Marcus tullius orator fuit & quidem singularis. Exemplum secundi. Quæ mihi iussisti. omnia libenter p feci. quod eloquentius dicitur. Quæ mihi iussisti. omnia perfaci. & quidē li/benter.

¶ Decima regula.

¶ Sicut ī mediocri stilo dicēdi. a re nuda prius incipere oportet. deīde illā exornare. Sic in stilo graui. ab exornatu initium sumere debem'. Exemplū primi Pompeius omnium romanoꝝ. tū armis. tum cōsilio facile princeps fuit. Exemplum secundi. Omnium romanorum. tum armis tum consilio facile princeps magnus Pompeius fuit.

¶ Vndecima regula.

¶ Genitiuus casus semper cæteris præponitur. ut consilium optimi uiri. qđ elegātius dicitur. Optimi uiri consilium.

¶ Duodecima regula.

¶ Si gerūdiū uerbum habuerim' cū suo apposito. apositū illud ī gerūdii ca/su ponemus: ac ambo inuicē cōcordabimus: ut uēi gratia amādi uirtutē. qđ uenustius dicitur. ueni amādæ uirtutis gratia.

¶ Tertiadecima regula.

¶ Si fuerit aliquod relatiuum inter duo substātiua. illud potius cum sequē/ti q̄ cum præcedenti concordamus. ut est locus in carcere. quod tulliāum ap pellatur.

¶ Quartadecima regula.

¶ Si dictionis alicuius significationē augere uolumus. positiuo per aut per quā comparatiuo longe. superlatiuo autem q̄ iungere. debem'. Exemplum omnium p beatus uel per q̄ beatus fuit Cæsar. sed longe beatior august'. q̄ beatissimus autem troianus.

¶ Quintadecima regula.

¶ Nomina græca tertiæ declinatiōis. si peritto syllabica fuerint ad secundā declinationē referunt'. ut delphin delphinis. delphin' đlphini. elephas ele/phantis. elephantus elephanti.

¶ Sextadecima regula.

¶ Si aliquod adiectiuum habuerim' significās laudem uel uituperium uti/le uel inutile. illud potius in datiuum substantiui uertem' cum sum es ē. Vt uirtutes sunt mihi iucunditati.

¶ Decimaseptima regula.

¶ In reb' parib'. tum uł & geminatum ponimus. ī iparib' uero. cum & tum: sed leui' præponit'. Exēplum primi. Cicero tum laude. tū retum sciētia ualet Vel æneas & fortis & pius fuit: Exēplum secundi. Cæsarē plurimum ualuis se. cum populus. tum senatus affirmat.

¶ Decimaoctaua regula.

¶ Si aliquam personam aut laudare aut uituperare uoluerimus. id trifariā facere poterimus. aut cum genitiuo. quod magis poeticum est. ut marc' ca to uir est magnæ uirtutis. aut cum nominatiuo & ablatiuo. ut Marcus cato uir est magnus uirtute. aut cum ablatiuo solo. ut Marcus cato uir ē magna uirtute.

¶ Decimanona regula.

¶ Sæpenumero uerbum infinitum uertemus ī partium tam ablatiui quā accusatiui casus. si uerbum aliquod præcedat. Exemplum primi. Mihi opus ē cōsulere: quod melius dicitur mihi cōsulto opus est. Exemplum secundi.

Bonam tibi fortunam inuenire curabo.quod uenustius dicitur.Bonam ti bi fortunam inuentam curabo. ℭVicesima regula.

ℭCũ adiectiuum & substantiuum:ĩ eodem casu posita acciderint substãtiuum in genitiuo casu ponemus adiectium uero in eo casu in quo poni debet:sed in numero singulari & genere neutro locamus:ut multa pecũia:parua sapientia:aliquas litteras:quod meli⁹ dicitur:multum pecuniæ parum sapientiæ:aliquid litterarum. ℭVicesimaprima regula.

ℭCũ duobus substãtiuis idẽ adiectiuum adiici debeat:adiectiuum ĩ principio orationis collocamus & substãtiuo:cũ & uł tũ geminato postponim⁹ ut Cæsar fuit magnus uir & magnus imperator:quod ornatius dicitur.Cæsar fuit magnus & uir & imperator. ℭVicesimasecunda regula.

ℭCũ adiectiuum & substantiuum simul fuerint: quorum substãtiuum ab adiectiuo formatũ:fuerit diuersæ significationis a primo substantiuo ĩ duo sunt potius substãtiua transferenda:ut cauendum est:ab honestate naturali discedamus:quod melius dicitur.Cauẽdum est ab hõestate natura q̃ discedamus. ℭVicesimatertia regula.

ℭCũ gerundium accusatiuæ uocis habuerimus:poti⁹ illud ĩ supinũ ablatiuæ uocis transferemus:ut hoc est mirabile ad uidendum:quod eleganti⁹ dicitur:hoc est mirabile dictu. ℭVicesimaquarta regula.

ℭSi aliquod suplatiuum durius acciderit:ꝑ eo positiuum ponem⁹ ac ei ad uerbium superlatiuũ ademus:ut necessariissimus. quod elegantius dicim⁹ maxime necessarius. ℭVicesimaquinta regula.

ℭSi aliquẽ maximope laudare:uł uitupare uoluerimus laudationis uel uituperationis causam in genitiuo cõstituemus:ac huiuscemodi nomina:splẽdoré.fulgoré:gloriã:uel laudé:uitiũ:facinus:crimen:scelus:addemus.Exemplum primi.M.antonius plurimũ æloquentia ualuit:quod melius dicitur. Marcus antonius plurimũ æloquẽtiæ gloria ualuit.Exemplũ secundi.Lucius catilina cõiuratione damnatus est:quod elegãtius dicitur. Lucius catilĩa cõiurationis scelere dãnatus est. ℭVicesimasexta regula.

ℭQuotiens nomĩa singularis:uł pluralis & singularis numeri cõuectunť uiciniori semp respondendum est.Si uero pluralis numeri fuerit ad nobili⁹ trãsecũdũ erit.Exẽplũ primi.Cæsar resq; publica romana merito Põpeio infesta fuit.Exemplum secundi.Exercitus nostri romanorũq; turmæ turpiter fugati sunt. ℭVicesimaseptima regula.

ℭNõnunq̃ comparatiua ꝓpositiuis ponuntur.ut uehementius pro uehemẽter:& sæpius pro sæpe. ℭVicesimaoctaua regula.

ℭSubiunctiuus modus elegantius pro ĩdicatiuo ponitur ut uelim ꝑ uolo: fecerim pro feci. ℭVicesimanona regula.

ℭSi uerbũ subiunctiuũ habuerimus.cũ quod cõiunctiõe.ea remota. elegãtius illud ĩfinitum reducemus.ut gaudeo.quod tribunitiã potestatem con

secutus fueris:quod melius dicitur. Te tribunitiam potestatem cõsecutum fuisse gaudeo.

¶ Tricesima regula.

¶ Cum aliquod adiectiuũ exornare uoluerimus:pferem⁹ illud per suum oppositum addita negatione. Vt Cicero fuit litterarum peritus:quod elegã tius dicitur. Cicero fuerit haud nescius litterarum.

¶ Tituli unicuiq; psonaꝝ ordini tribuẽdi secũdũ earũ cõditionẽ. Libell⁹.iii.

Itulus est epithetũ unũ uel plura:quæ tã ĩ epistolarũ frõte:q̃ in ter go.unicuiq; psonarũ cõditioni accõmodari solent quorũ regulæ sunt decẽ & octo.

¶ Ad summũ põtificẽ. ¶ Regula.I.

¶ Põtificẽ:maximũ:sũmũ romanorum:dñici regis pastorẽ:sacro rũ antistitẽ christiani cultus moderatorẽ:christiani nominis uexili ferum:pa trẽ:diuũ:clæmẽtissimum:sanctissimum:tutissimũ beatissimum : amplissimũ piẽtissimumque.dicemus. Cui tale in litterarum tergo titulum dari licebit Diuo paulo secũdo:dominici gregis pastori piẽtissimo: romãæque basilicæ põtifici maximo optimoque. In epistolæ autẽ medio.eius clæmentiã:sancti tatẽ:beatitudinẽ amplitudinem:pietatemque appellabimus.

¶ Sũmus aũt põtifex minores quoscũque põtificex fratres:reliquos aũt fili os p litteras publicas appellabit. Vnde ad põtifices scribẽs in feriores sic i lr̃a tũ frõte pfatur. Paulus secũdus diuino dei nutu ouilis dñici custos designa tus dilectis fratribus:germanis episcopis:salutẽ & apostolicã benedictionẽ. Cæsarẽ uero sic aggredietur. Paulus secundus:diuina dispositione:christiãi cultus moderator:dilecto filio Federico tertio:romanorũ imperatori:augu sto:faustoque salutem & apostolicam benedictionẽ.

¶ Sismaticos autẽ gẽtilesque huiuscemodi titulo salutabit. Paulus secũdus dei gratia christianæ plæbis antistes. Mahumeto Turcorũ regi maximo:sa nioris mentis spiritum:rectiusq; consilium exoptat:

¶ Ad minores pontifices. ¶ Regula.ii.

¶ Pontifices minores:cardinalẽ:patrirchã:archiepm:episcopum:pthonota rium.abbatẽq; appellabimus:quibus:hos titulos adiicem⁹. Põtificem nãq; minorẽ in partẽ dominici gregis ascitũ:amplissimum:uenerãdissimũ obser uandissimũ.pientissimũque dicẽtes.talẽ in epistolarũ tergo:si cardinali scri bendũ erit:titulum assignamus. Petro Fuscaro:titulo diuini coleos:cardina li põtifici:patri pientissimo obseruandissimoque. In epistolæ autem medio eius amplitudinem:obseruantiam præstantiam:pietatemque appellabim⁹. Si patriarchæ autẽ aut archiepõ.uel episcopo scribere uoluerim⁹.sic in litte rarum tergo dicemus. Laurentio zani anticheno patriarchæ obseruandissi mo:patri nõ minus pientissimo:q̃ uenerando. In epistolæ autẽ medio eisdẽ ferme & superioribus titulis utemur.

¶ Protonotariũ uero in litterarũ tergo sic aggrediemur. Petro Dandulo ro manæ basilıæ protonotario:nõ minus accuratissimo:q̃ fideli:dño singulari.

¶ Abbate ꝑterea & reliqui sacerdotes tali in epistolarũ tergo sũt titulo decorandi petro cornelio diui Frãcisci cænobitarum antistiti & religioso & optimo. Itẽ. Petro nigro: diuo iulião dicatæ ædis ãtistiti: flammi pientissimo. optimoq;. i epistolæ aũt medio reuerentiã dignitatẽ paternitatẽq; appellabimus

¶ Ad Cæsarem. ¶ Regula. iiii.

¶ Romanoꝝ imperatorẽ. diuũ Cæsarẽ: cæsareã maiestatem christianæ reip. tutorem. uexilli ferũque triũphatorem patrẽ patriũ. augustũ: inuitissimũ: faustissimũ pientissimũque dicemus Cui tales in epistolarũ tergo tituli tribuũtur. Federico tertio. diuino afflante spiritu. romanorum imperatori cæsariq; augustissimo faustissimoq;. ĩ epistolæ uero medio maiestatem serenitatem amplitudinem potestatem celsitudinemque appellabimus.

¶ Ad regem uel minorem principem. ¶ Regula. iiii.

¶ Regẽ: ducẽ. prĩcipẽ quoq; ac comitẽ: regiæ uel ducalis celsitudinis siue dignitatis dec⁹. heroiocorũ cultorẽ uirtutũ principatus ornamẽtũ. regii culminis splẽdorẽ: & unicũ firmamẽtũ xp̃anissimũ potentissimũ magnificentissimũ magnanimũ fortissimũ ĩclitũ fœlicissimũ serenissimũ illustrissimũq; appellabim⁹. Cui tales in epistolaꝝ tergo titulos adiicemus Karolo triplicis galliæ regi xp̃ianissimo: regiiq; culminis splẽdori serẽissimo: illustrissimoq;. In epistolæ uero medio maiestatẽ serenitatẽ celsitudinẽ potẽtiã amplitudinẽ magnanimitatẽ fœlicitatẽq; dicemus. ¶ Ad equitẽ aureatũ. ¶ Regula. v.

¶ Equitatẽ equæstris ordinis uirũ: militiæ dec⁹ reip. columẽ p̃riæ spem amplissimã fidissimãque: splẽdidissimũ generosum excellentissimũ carrissimũ inclitum magnanimũ potentẽ fortẽ strẽnuissimũque dicemus. Cui in litterarũ tergo hos titulos tribuem⁹. Bernardo iustiniano splẽdidissimo equæstris ordinis uiro patritio ueneto militiæ decuri reique pub. firmamento. In epistolæ uero medio splendorem generositatẽ excellentiam claritatẽ strennuitatemque appellbimus.

¶ Ad patricium. ¶ Regula. vi.

¶ Patriciũ senatorii ordinis uirũ senatorẽ magnificũ spectatissimũ nobilem generosũ ornatissimũ clarissimum insignẽ spectabilẽ integerrimũ prudentissimũ sapientissimũq; dicem⁹. Cui in epistolarũ tergo hos titulos dare licebit. Ioãni Fuscaréo patricio ueneto senatoriiq; ordinis uiro integerrimo optimoq;. In epistolæ uero medio manificẽtiã spectabilitate nobilitatem generositatem claritudinem integritatem prudentiam sapieniamq; dicemus.

¶ Illud quoq; annotatione dignũ censemus: nõ tantũ patricios uerũ & consulares quoscũque uiros urbium præfectos consules proconsules prætores honoratis fascibus decoratos. necnon & cæteros magistratus his plerũque titulis non absurde salutandos ut superius diximus.

¶ Ad plebeios. ¶ Regula. vii.

¶ Plæbeios uiros tripartitos repim⁹: aut enim maiores sũt: aut medioximi

aut minore.

¶ Maiorē plæbeiū spectabilē sapiētē:pstātē pcipuū singularē officiosū:cōsumatū uirū:itegerrimū:ornatissimū:beneficiētissimum:spectatissimumq; dicemus. Cui epistolarū tergo tales titulos adiicem⁹:Iacobo.philetio:plæbei ordinis uiro pcipuo ac singulari. In epistolæ uero medio spectabilitatē sapiētiā prestantiam integritatem:beneficentiamq; appellabimus.

¶ Medioximū plæbeiū:egregiū:prudentē:humanissimū benignissimū probissimūq; dicemus. Cui litterarū tergo tales titulos dabimus. Hieronymo malatheno:plæbei ordinis uiro humāissimo:pbissimoq;:in. epistolæ uero medio prudentiam humanitatē:benignitatē:probitatemq; appellabimus:

¶ Minorē aūt plæbeiū discretū:moratū industriū. solertē expertū:diligētissimūq; uirū obsequentē:accuratū: fidelissimūq; dicem⁹. Cui i epistolaꝶ tergo tales titulos tribuemus. Antonio pecino architecto uiro tā industrio:q̄ accurato. In epistolæ uero medio:industriā. solertiā:diligentiam:fideq; dicemus.

¶ Ad studiosos uiros & primo ad theologū. ¶ Regula. viii.

¶ Studiosos uiros oēs appellam⁹:quos cuicūq; sciētie deditos scim⁹ quorū titulos p ordinē suisq; locis ordinabimus. Et prio de thologis. Theologū igit diuinarū:humanarūq; rerū iterpretē:sacrarū litterarū cultorem:sacræ paginæ pfessorē. diuini cultus moderatorē:diuinæ uolūtatis expositorē: sapientissimū:eximiū:excelentissimū:diuinūq; dicemus. Cui tales i litterarū tergo titulos dabim⁹. Paulo pergulēsi sacræ paginæ professori tā sapientissimo q̄ diuinissimo. In epistolæ uero medio:sapientiā: excelentaimq; dicimus.

¶ Ad iureconsultum. ¶ Regula. ix.

¶ Iurecōsultū diuinaꝶ humanarūq; rerū iterpretē:pontifici uel cæsarei iuris doctorē uel loricā diuini uel humani iuris moderatorē:utriusq; iuris professorē iurecōsultorū cōsultissimū:sapientissimū:optimum:eximium:excellētissimū:æquissimū:integrissimūq; dicemus. Cui in epistolarū tergo tales titulos dabimus Alexandro neuo diuinarū humanarūq; legū iterpti:tā excellētissimo:q̄ æquissimo. In epistolæ aūt medio sapientiam pbitatē excellentiā: æquitatē integritatēq; dicemus.

¶ Ad medicum. ¶ Regula. x.

¶ Medicū humanæ salutis moderatorē:auxiliatorē:tutorē cōseruatorē: remediumq; medicæ artis pfessorē morborū curatorē: ægritudinum pulsatorem:accurratissimum. promptissimum. expertissimum. diligētissimumque dicemus. Cui tales epistolarum tergo tituli assignantur. Gerardo ueronēsi medicæ artis professori. tam accuratissimo q̄ doctissimo. Sed i epistolæ medio sapientiam. excellentiam. doctrinamq; dicemus.

¶ Ad philosophum dialeticumq;. ¶ Regula. xi.

¶ Philosophū sophiæ:filiū natur exploratorē. causarū speculatorē. sapientiæ amatorē. filiūq; sapiētissimū modestissimū excellentissimū. grauissimū acutissimū speculatissimūq; dicem⁹. Cui i epistolaꝶ tergo tales titulos trademus

Antonio Cornelio philosopho excellétissimo:naturæq; exploratori nō mi nus accurato q̃ accutissimo.In epistolæ aūt medio sapiētiā.molestiā: excellē tiā:grauitatem:speculationem:acumen dicemus.

⁋Ad mathematicū. ⁋Regula. xii.

⁋Mathematicū arithmeticæ:uel geometriæ uel sideralis scien iæ professo- rē:fatorū expositorē diuini numinis cōsciū siderū speculatorē phætōtæi cur sus exploratorē:uel īmobilis magnitudinis meritorē:uel discretæ quātitatis supputatore accuratissimū:subtilissimū: acutissimū : prudentissimū pspicacē: excellentissimū:diuinū:sapientissimūq; dicem⁹.Cui tales in epistolaꝝ tergo tituli assignatur.Dominico bragadeno mathematicæ artis professori nō mi nus accuratissimo q̃ doctissimo.In epistolæ uero medio acumē:subtilitatē: prudentiā:sapiētiam:excellentiam:perspicacitatēq; dicemus.

⁋Ad musicum uatēq;. ⁋Regula. xiii.

⁋Musicū uatēq; eīsdē ferme titulis decoramus:cælestis armoniæ imitatorē appellantes:pieridū filiū:musarū alumnū:appollini sacratū:thespiadū choro dicatū:hippocréidū choro sacratū:pegasidum amicū:libetrídū coltorē pega sæo liquore seturatū.lauro īfinge.pallida decoratum hædera.pirenæo.fonte potū.castalli fontis domesticū.parnasii fluminis non ignarū.cephisi grugitis uel fluminis nō exptē.hælicōiæ rupis accolā parnasii nemoris explorator. cyrthei iugi nō alienū.aonii mōtir habitarorē,Phæbæi numinis interpræta testitudinæ:lyræ moderatēor.nouenaiū sororū decātatorē:parnasiæ ædis ci uē sacrū.diuinū:elegētissimū facundissimū:suauissimū:ocūdissimū: ornatissi- mū:canorū sonorū argutū:decentissimū.celebratissimū: expolitissimū altiso nū dulcisonū melifluūq; dícem⁹.Cui in epistolaꝝ tergo tales merito titulos tribuemus Ioanni mario Philelpho musaꝝ cultori tā ornatissimo q̃ electi:ī epistolæ uero medio diuinitatē:elegantiam:facūdiā suauitatē:ornatū:ītegri tē:nobilitatē:excellentiēq; dicemus. ⁋Ad oratorē. ⁋Regula. xiiii.

⁋Oratorē forēsiū causaꝝ tutorē.latini eloq̄ moderatorē : pedeltris orōnis decus:patrie ligue unicq̄ splendorē reip.cōsulatorē.sanctaꝝ legū afferuatorē canorā uirtutis tubam:rōanæ linguæ dec⁹ facūdissimū disertissimū eloquen tissimū:elegātissimū:limatissimū.expolitissimū:amātissimū.copiosissimū gra uissimūq; dicemus.Cui in epistolarū tergo tales titulos dabim⁹. Benedictio Brognolo oratori facūdissimo:romanæq; lingue moderatori disertissimo eloquentissimoque:ī epistolæ uero medio facūdiā:elegā tiā:eloquētiā:graui tatem.nobilitatē.præstantiam.excellētiam.integritatēq; dicemus.

⁋Ad grammaticum. ⁋Regula. xv.

⁋Grammaticū reipublicæ litterariæ columē.latini sermōis exploratorē.hu mani studii princípē litterariæ disciplinæ moderatorē.auctorē poetarūq; in terp̄tē hūani codicis expositorem.latinæ originis exploratorē. hūanissimū accuratissimū:disertissimū.ornatissimū.copiosissimū.doctissimūque dicem⁹

Cui tales in litterarū tergo titulos dabimus.pōponio romāo:utriusq̃ liguæ moderatori.tā hūanissimo q̄ ornatissimo.in epistolæ aūt medio hūanitatē elegantiā : eloquētiā doctrinā:excellētiā.nobilitatē pstantiā:itegritatēque dicemus.seu appellabimus.

¶ Ad scholasticū. ¶ Regula. xyi.

¶ Scholasticū quēque de uirtute benemeritorꝝ.lrariæ disciplina dicatū utriusq̃ uirtutis florib⁹ ornatū.lrarꝝ haud exptē:bonarꝝ artiū studiosissimū:eruditū.doctū.studiiq̃ decus hūani dicemus.Cui tales i epistolarꝝ tergo titulos dabimus iacobo cōtareno:utriusq̃ uirtutis cultori:tā studiosissimo:q̄ accuratissimo.In epistolæ uero medio:hūanitatē elegātiā:eloquētiā:doctrinā:excellētiā:nobilitatem pstātia:itegritatēq̃ dicem⁹.

¶ Ad cognatos. ¶ Regula. xyii.

¶ Pater filiū uel nepotem charissimū.dulcissimū.piētissimū:dilectissimū: lepidissimū:suauissimūq̃ appellat.Filius āt patrē uel patruū honorandū obsaruandū piētissimum:pbissimū:humanissimū uenerandū colendumq̃ dicit Quib⁹ tales in epistolarꝝ tergo tituli tribuunt.Fili⁹ ad patrē.Patro. Cornelio patri suauissimo piētissimoq̃.Pater uero.Ioāni cornelio filio charissimo suauissimoq̃ in epistolarꝝ autem medio pater filium pietatatē chatitatem amorē beniuolentiāq̃ appellabit. itidē fili⁹ ad patrē.sed pinitatē obseruātiā dignitatē pbitatēq̃ dicere solet.

¶ Ad fœminas. ¶ Regula. xyiii.

¶ Fœminas castitatis decus.pudicitiæ exēplū:hōestatis speculū:pudicissimā castissimā:itegerrimā:honestissimā:priariāq̃ dicem⁹Cui in epistolarꝝ tergo tales titulos dabimus.Lucreciæ corneliæ fœminæ primariæ itegerrimæq̃:i epistolæ uero medio honestatē pudicitiā castitatē.itegeritatēq̃ appellabim⁹ illud āt faciēdū ē q̄ fœminæ uirorꝝ suorꝝ titulis decorādæ sunt.proinde ex superioribus secundum rei personæque exigētiā : nō tantum in hoc sexu uerꝝ ēt in altero:uir accuratissimis quisq̃ ex se poterit cōdocentes tiulos assignar̄ & maxime quia multi sūt:quib⁹ diuersi sunt attribuendi tituli propter uariā eorum conditionem.

¶ Peroratio.

¶ Iā annuēte deo:magnifice iacobe:ad peroptatū finē deductū ē opus nostrꝝ quod eo libēti⁹ pfeci:qđ & illud magnificentiā tuā maxime peroptare telligebā:& plærosque ēt huius nouæ artis meæ precupidos uidebam:qb⁹ omnibus satisfaciendū esse duxi:& tibi præcipue:quē ego & amo & mirifice obseruo.Nā cū tua in me beneficia memori mente reuoluo:quibus me nō solum exago tēpore assidue afficisti:sed etiā quottidie afficere nō desinis semp cōsidero quoniam potissimum pacto tuæ possim uoluntati morē gerer̄. Et mihi profecto gratissimū iucondissimūque semper accidit:quicquid pro tua dignitate etiam cū maximo labore meo reddere possum.Nec id qdē iniuria.quum.n.magis.magisq̃ idies emollior.ut tecū beneficiis certasse possim.tu magis.magisque adeo respōdes.ut me semp benignitate ac liberalitate & munificentia a te uictum eē facear necesse sit.Et merito illud poeticū figmētum in te cōpleri uideo:qđ illi simplicē dicūt charitatē duplices semp

forores remittere folitã. Tu.n.nunq̃ unicã euphrofinem meã recepifti:qn il li æglen thaliãq; cũ fumma beneficentiffime remiferis. Hic ortum eft: ut nõ ego folũ qui ĩter cæteros oratores fiue poetas minim⁹ fum appellandus fed & cæteri quoq; oẽs:qui tuam hanc liberalitatem agnofcũt.quottidie meditẽ tur q̃bus potiffimũ fis muneribus afficiend⁹. Sufcipe igit̃ læto uultu ex hila riq; facie quæ tibi munera damus. Et fac ut noftri memor fis: qui maximo cupimus ardore.ut aliquando intelligas:hac tibi ẽt animam noftram per petua feruitute dicatam effe. Vale.

¶ Iacobus geroldus ftyrus Chitelfendẽfis.bõa℞ artiũ doctor: ac patauinæ acadẽiæ moderator: Excellẽtiffimo doctori. Francifco nigro Veneto tam oratorum q̃ poetarum principi fœllicitatem.

¶ Excogitabã mecũ ipfe dieb⁹ iftis. Francifce chariffime:quoniã potiffimum pacto tibi poffem fi nõ maiores:pares tñ pro tantis in me beneficiis tuis gra tias referre. Nam agere q̃dem fatis poffe cõfidebam:fed nõ in uerbis confi ftit humanæ focietatis cõferuatio:eft potius in beneficiorum multorum ui ciffitudine. Et profecto nihil reperire poteram præftantia dignũ:ex quo in telligeres animum meũ tibi effe gratiffimũ. Sed cũ in hac diutius dubitatio ne manerem:fuperuenit ẽt p̄ftantiffimũ opus tuũ mihi nuperrime dedica tũ.in quo tam facũdiffime.tanq; copiofiffime nouam epiftolarũ: cõponen darũ artem inuenifti:ut nequeã ꝑfecto illã uel fatis mirari:uel etiã fatis cõ mendare. Vnde fi prius mens meã dubia erat:quo pacto poffem ꝑ tantis ĩ me beneficiis tuis tibi pares gratias redder̃:nunc multo magis dubia relin quit̃.nec penitus fcio:quemadmodum poffim tanta bñficia ẽt fumma ani mi mei gratitudine cõfeq:nam nõ eft addiuine huius beneficẽtie tue lau dem:a mea remuneratiõe aliqua uel par uel fimilis cõparatio. Hec.n.fluxa & uana:illa uero ftabilis & immortalis.& ideo nõ nifi ab immortali corpor̃ exeq̃nda. Proinde hoc eft ad animum deferendum quod fuum erat corpo ris ꝑficere. Animus igitur qui ꝑ fe immortalis eft & diuinus. quod corpus tibi nec agere nec referre poteft:illud ꝑpetua ac memori mente femper ha bere pollicet̃. Tibi igit̃ Francifce chariffime:preter hanc immortalem apud me tui memori fi quid eft quod mea opera uti uolueris:tuum ẽ præcipere meum autem iuffa tua q̃ libentiffime exequi. Vale.

¶ F I N I S.

¶ Impreffum Venetiis per Chriftoforum de penfis. M.ccccc.v.die.v. Iulius.